Csak a mi jeles, talál gyors alkalmazásra!

Nem több mint három év telt el azóta, hogy New-Yorkból Londonba jöttem, hogy uj szeremet Nagybrittaniában meghonositsam. Megérkezésem után megkezdtem üzletemet, csendben, feltünést nem keltő módon; eleinte csak egy félpincze-helyiséggel és egy kis irodával birván. Innen szállíték szeremből Angliа, Irland és Skóczia minden részébe apró minta-csomagokat alkalmat szolgáltatva, hogy azzal kisérletek tétessenek. Kivonatomat a közönség nagy tetszéssel fogadta, mire szolgáljon bizonyságul, hogy az első tizenkét hónap alatt különlegességemből 200,000 palaczkra kaptam megrendelést. E megrendelések közül sok olyan emberektől eredt, kik szeremet először használták, s miután annak értékéről meggyőződtek, ajánlták azt másoknak is. Ha nem igy lett volna, nem lettem volna képes üzletem folytatására.

A költség, melybe szeremnek valamennyi városban leendő meghonositása került, nagyobb volt, mint az eladás utáni nyereség; miután azonban szeremnek nagy hasznáról és értékéről meg valék győződve, biztam a közönségben, miszerint szeremet egymásnak ajánlva, költségemet ily módon megtéritendi. Bizalmam nem csalt meg, a mint a föntebbi szám is világosan bizonyitja. Felbátoritva ezen, kivonatom iránt tanusitott tetszés által, üzletemet kényelmesebb helyiségbe téve át, itt is, mint előbb, szeremnek jelessége, előre segitett. A második évben majdnem 600,000 palaczkra kaptam megrendelést. Levéltárczám napról napra nehezebb lön a száz meg száz, mondhatnám ezernyi elismeréstől és hálairattól, melyek a «Shäker-kivonatom» (Seigei gyógy-szörpje) jóságáról szóltak. Ezen gyógyitó és megszüntető szer, májbajok, emészthetetlenség és gyomornehézség eseteiben — volt az, melyet Nagybrittaniában meghonositottam, s ott oly nagy bizalommal és általános tetszéssel találkozott. A legbehatóbb tanulmányok és meghatározások következtében meggyőződtem, miszerint a legtöbb betegség, melylyel korunkban az emberiség meglátogattatik, a gyomor és máj szabálytalan működéséből származik. Miután e bajok kezelésénél oly szerre találtam, melynek nagy értékéről Amerikában saját tapasztalásom után is meggyőződtem, elhatároztam Európába jövet «Shäker kivonatomnak» behozatalát itt megkisérteni. Különösen meg kell itt jegyeznem, hogy nem mint «kalandor» jövék Európába, miután Amerikában nagy üzlettel birva, szükségleteim elégségesen födözve valának. Üzletem a harmadik évben még kiterjedtebb lön, s az elárusitás magában Angliában 900,000 palaczkra terjedt, a mi az első és második évben eladott mennyiséggel együtt 1.700,000 palaczk kerek számot tesz ki — három évi rövid idő alatt és hozzá még egy addig egészen ismeretlen szerből. Jelessége nélkül ez lehetetlen lett volna. Nagybrittaniában a «Shäker-kivonat» kezdettől fogva különösen ajánltatott az emésztési bajok, máj- gyomorbetegségek ellen, minélfogva hiszem, hogy a nagy készség, melylyel a «Shäker-kivonat» fölkaroltatott s a tetemes fogyasztás legjobb tanuság annak jelessége iránt a nevezett betegségekben. Bátoritva a kapott kitünő bizonyitványok által, üzletemet különböző országokra kiterjesztettem, miről alább közelebbit közlendek.

Emésztési zavarok — melyek ellen a «Shäker-kivonat» a legjobb gyógyszer — nem remélt módon támadnak meg bennünket, mint a tolvaj az éj leple alatt.

A beteg fájdalmat érez mellében és oldalában, néha hátában is; tompa, áimos érzéssel bir: szája, különösen reggelenkint, rossz szagú; a fogak vastag nyák-formával vannak boritva, s a kilehelést a közel állókra nézve kellemetlenné teszi. Az étvágy gyönge, a gyomor valamely sulyos tárgy érzésével bir, és mégis közbe-közbe oly kivánságot érez, melyet semmiféle táplálék nem elégit ki. A szemek be vannak esve; kéz és láb hideg és ragadós tapintásuak, valóságban egy neme ez a hideg verejtéknek. A beteg folyvást fáradtnak érzi magát, s az álom nem ad neki enyhülést; kevés idő mulva ideges, ingerlékeny és sötét kedélyü lesz, telve komor sejtelmekkel. Feje szédül — egy nemét a forgatagnak érzi ha hirtelen fölkel; a belek megkeményednek, s a bőr időnkint száraz és forró lesz. Vére sürü és pangásban van; a szem fehére megsárgul. A táplálékot gyakran kihányja; összekötve néha a száj savanyu izével; némelyeknél pedig édessel. E tünetek gyakran szivdobogás által kisértetnek, ugy hogy a beteg azt hiszi, hogy szivbajban szenved. Látása meggyöngül, szemei előtt mintha köd léteznék. Nagy levertség és gyöngeség áll be. Nem sokára köhögés kinozza, mely eleinte száraz de néhány hó mulva zöldes kiköpéstől kisértetik. Mind ezen tünetek szükségszerüen nem ugyanegy időben léteznek, hanem fölváltva egyik a másik után és rendesen azok közül több egyszerre.

Tulajdonos **White A. J.**; nagybani eladó **Bécsben**: **Harna J.** okl. gyógyszerész, II., Rafaelgasse 10; **Budapesten**: **Török József**, gyógyszerész, király-utcza 12.

Raktárak Bécsben: a régi cs. k. tábori gyógyszertárban, I. *Stephanplatz*. Pleban X. Ferencz; gyógyszertár «az arany szarvashoz», I., *Kohlmarkt*, Twerdy V.; «angyal gyógyszertár», I., *Am Hof*, Haubner K.; gyógyszertár «a vörös rákhoz», I., *Am Hohem Markt*, Egger A.; «hattyú-gyógyszertár», I., *Am Schottenring*, Bibus B.; gyógyszertár «a szent Lipóthoz», I., *Plankengasse 6*, Neustein F.; «szerecsen-gyógyszertár», I., *Tuchlauben 27*, Weis J.; I., *Bräunerstrasse 5*, Frisz G. és R., fűszerkereskedők; gyógyszertár «a szent krigittához», II., *Brigittaplatz*, dr. Ehrmann; «medve-gyógyszertár», II., *Taborstrasse*, Sobel M.; dr. Rosenberg Sándor, III., *Radetzkypaltz*; *Am Renweg*, III., Mayer Antal gyógyszertára; gyógyszertár «a szent háromsághoz», IV., *Wiedener Haupstrasse 16*, dr. Schlosser gyógyszertár; V., *Wimmergasse 33*, Schneid M.; VII., *Mariahilferstrasse 106*, Seewald özv. gyógyszert.; gyógyszertár «a kereszthez». VII., *Mariahilferstrasse 72*, Zavaros M.; gyógyszertár «az irgalmassághoz», VII., *Kaiserstrasse 90*, Herbabny Gyula; gyógyszertár «az rany elefánthoz». VII., *Stiftgasse*, Lipp Lajos; «szent Anna gyógyszertár», X., *Währinger-strasse*, Firbas K.; IX., *Porcelangasse*, 5, Ploy K. gyógyszertára.

A tartományokban a következő gyógytárakban: *Zágráb*: Finkh M. L.; Mitlbach S., «a megváltóhoz»; *Austerlitz*: Przikryl A.; *Baden*: Schwartz G.: *Blz* (Gácsország): Grosz József; *Brünn*: Eder F., *Bozen*: Spretter H.; *Brüx*: Fleck Nándor, füszerárus; *Brody*: Liszka E.; *Cilli*: Kupferschmidt J.; *Német-Brod*: Kabelec V.; *D.-Földvár*: Pap József; *Eszék*: Gobetzky J.; *Gmunden*: Raymann A. *Grácz*: Gschihay X. F.; *Nagy-Becskerek*: Menczer L.; *Grünburg* (Felső-Ausztria): Müller József; *Gyöngyös*: Mersi Nándor; *Nagy-Szeben*: Teutsch Agoston. *Hódmező-Vásárhely*: Kiss Gyula; *Igló*: Inderka V.; *Innsbruck*: Winkler F.; *Kanczuga*: (Gácsország): Heger R.; *Károlyvár*: Findei G.; *Klagenfurt*: Birnbacher P.; *Kolozsvár*: Birs J.; *Krakkó*: Tranczynski József; *Krems*: Kleewein S. E.; *Kuttenberg*: Slavik Pr.; *Laibach*: Trnkoczy Gyula; *Leitmeritz* (Csehorsz.): Labler K., «korona-gyógyszertár»; *Lemberg*: Mikolasch Péter; Krzyzanowski: Rucker Zsigmond; *Léva*: Bolemann Ede; *Liesing*: Husz A.,; *Lincz*: Hoffstätter A. örökösei; Ruppert A.; *Meran*: Pan A.; *Milowka* (Gácsország): Quirini M.; *Miskolcz*: dr. Hercz M.; *M.-Budwitz*: Blodig K.; *Morva-Fehértemplom*: Kriegelstein J. *Nyitra*: Tombor Kornél. *Ujvidék*: Grossinger K. B.; *Neutitschein*: Neuszer Gyula; *Nussdorf*: (Bécs mellett); Botfy Kálmán. *Nyiregyháza*: Korányi Em.; *Sopron*: Rerkert A.; *Pancsova*: Graff V. H.; *Pilsen*: Kalser E.; *Prága*: Fürst József, am Porie; *Prerau*: Psota Ignácz «az arany sashoz»; *Pozsony*: Henrici Frigyes a «szent háromsághoz», Sóltz Rezső «a szent Mártonhoz». Tisztory Bódog «a vörös rákhoz»; *Presznitz*: Grieszt A.; *Reichenberg*: Erlich József; *Saaz*: Kraus V., fűszerárus; *Sangerberg*: Ziegler József; *Salzburg*: dr. Sedlitzky, cs. k. udv. gyógyszert.; *Selmecz*: Sztankay Fr.; *Sternberg* (Morvaország): Ferkl A.; *Szeged*: Barcsay Károly, Kovács A.; *St.-Pölten*: Hassak Oszkár; *Troppau*: Plachky A.; *Temesvár*: Jálmer K. M., város, Hunyadi-utcza; Tarczay István «a segitő szüz anyához»; *Magyar-Hradisch*: Strunel József; *Villach*: Kumpf örökösei; *Vinkovce*: Alemann L.; *Varasd*: Hochsinger A. *Wels*: Richter K. *Bécs-Ujhely*: Koltscharsch F.; *Windischgarten*: Keller Em.; *Znaim*: Scherks E. 6279

RÁTH MÓR-nál a Haas-palotában

kaphatók a következő leszállitott árú regények.

A sorok végén lévő árak a most érvényes árakat jelentik.

About. Egy jegyző orra. (50 kr.) 30 kr.
Ábray K. A nagy hazafiak. 3 köt. (2 frt 80 kr.) 1 frt.
Bartalus István. Két dudás egy csárdában. 2 köt. (1 frt 50 kr.) 60 kr.
Beöthy L. A kék macskához. Goldbach & Cie. füszerkereskedés. 2 kötet. (2 frt 10 kr.) 1 frt 20 kr.
— **Laczikonyha.** A legjelesebb magyar főszakácsok stb. közremunkálkodásával. Torzképekkel. (1 frt 40 kr.) 80 kr.
Boz Dickens. Oliwér Twist. 4 rész 1 frt 40 kr.
— **Barnaby Rudge.** Történeti regény. 3 kötet. (5 frt) 2 frt
Cherbulier V. Egy becsületes asszony története. 2 kötet (2 frt) 90 kr.
Cooper J. F. Az utolsó Mohikán. 1 frt 40 kr.
De la Tour gróf. Jelenetek a magyar életből. 3 kötet. (1 frt 50 kr.) 50 kr.
Disraeli. Lothair. 2 nagy köt. (5 frt) 2 frt 40 kr.
— **Egy szép vipera.** 2 köt. (1 frt 2½ kr.) 40 kr.
B. Eötvös József. Magyarország 1514-ben. 3 rész két kötetben. 3 frt.
Feuillet Octave. Camors gróf. 2 köt. (2 frt 80 kr.) 1 frt 40 kr.
— **Egy szegény ifjú története A kis grófnő.** (Feuillet e két hires regénye 1 kötetben.) 1 frt.
Féval Pál. A néma czimborák. (7 frt.) 3 frt.
De Foë Dániel. Robinson Crusoe utazásai, élményei és csodálatos kalandjai. A Robinsonádok történetével és a szerző De Foë D. életrajzával. (Az eredeti hires regény) 1 frt 40 kr.
Feydeau Ernő. A boldogság titka. 3 köt. (3 frt) 1 frt 20 kr.
Gaboriau Emil. Lecoq ur. 6 kötetben (6 frt 40 kr.) 4 frt.
— **Lecoq Orcivalban.** 3 kötet. (3 frt) 1 frt 50 kr.
— **Páris rabjai.** 3 kötet. 6 frt 40 kr.
Garibaldi tábornok. **A szerzetes uralma, vagy Róma a XIX. században.** 2 kötet (4 frt) 50 kr.
Goldsmith. A wakefieldi pap. (1 frt 25 kr.) 60 kr.
Gondrecourt. A Pampellone lovag. Tört. regény. 7 kötet. (7 frt) 2 frt 50 kr.
Gonzales és Moléri. Buckingham herczeg hét csókja. 2 kötet (1 frt) 50 kr.
Herbert L. Napoleon Lajos 1808-tól 1848-ig. Tört. regény. 10 kötet: Napoleon Lajos ifjusága. 5 köt. II.: Napoleon Lajos mint carbonari. 2 köt. III. A kegyenczek. Két Morny, Mires, Persigny. IV–V.: Strassburg, Amerika és London, Boulogne és Ham. (11 frt 60 kr.) 5 frt.
Horváth Mihály. Zrinyi Ilona története. (1 frt 40 kr.) 1 frt.
Hugó Viktor. A nevető ember. (7 frt. 80 kr.) 6 frt.
Jókai Mór. Emlékeim. 2 kötet. (4 frt) 3 frt.
— **A névtelen vár.** Történelmi regény. 10 füzet 5 frt.
— **Egy asszonyi hajszál.** Tört regényvázlat. (1 frt 50 kr.) 1 frt
Jósika Miklós. Egy magyar család a forradalom alatt. 10 kötet. (10 frt) 7 frt.
— **A szegény ember dolga csupa komédia.** 4 köt. (4 fr.) 2 frt.
— **Várt leány — várat nyer.** 3 kötet. (3 frt) 2 frt.
Juste Tivadar. Mária magyar királyné II. Lajos özvegye. (1 frt 40 kr.) 60 kr.
B. Kemény Zsigmond. Férj és nő. 2 rész 1 kötetben. 2 frt 40 kr.
Kölcsey elbeszélései. 1 frt 40 kr.
Laboulaye Eduard. Páris Amerikában. 1 frt.
Lamartine. Graziella. (60 kr.) 40 kr.
Manzoni. A jegyesek. Milanoi történet a XVII. századból. Olaszból. 2 frt 80 kr.
Meissner Alfréd. Schwarzgelb. Történeti korrajz a mult évtizedből. 8 köt. (9 frt 20 kr.) 3 frt 50 kr.
Mészáros Lázár emlékiratai. Az eredeti kéziratokból közrebocsátja Szokoly Viktor. 2 kötet (6 frt) 3 frt.
Montépin. Egy őrült szerelmei. 2 kötet. 1 frt 25 kr.
— **A kalandor.** Tört. regény. 9 köt. (9 frt 40 kr.) 3 frt 50 kr. Saba királynője. 2 kötet. Emeraude és társa 1 köt. Venus és Deborah. 1 köt. Az első házasság. 1 köt. Emeraude királynő. 1 köt. A kormányzóság zsebmetszői 3 köt.
Mühlbach L. I. Napoleon fénykora és hanyatlása. 20 kötet. (10 frt) 5 frt.
— **Benyovszky gróf.** Tört. regény. 4 köt. (3 frt.) 1 frt 40 kr.
— **II. Katalin utolsó napjai.** Tört. regény. (70 kr.) 50 kr.
— **Négy nap egy szinésznő életéből.** (50 kr.) 30 kr.
Nixarpa Elui. (Batthyány grófnő.) Ilona. Regény a magyar életből. Ford. Ágay. 2 kötet. (1 frt) 60 kr.
Petőfi Sándor. A hóhér kötele. James. Robin Hood. forditotta Petőfi Sándor. E két regény egy kötetben. 1 frt. 40 kr.
Ponson du Terrail. A rejtélyes Páris. 8 kötetben. A párviadal szabadkőmüvesei. 2 köt. A szerelem bajnokai. 2 köt. A fekete keztyűs nő. 2 köt. Fulmen regénye. 2 köt. (8 frt) 5 frt.
— **Az éj lovagjai.** Egy trón lépcsői. 2 köt. A király apródja 2 köt. Bavolet. 2 köt. A 6 kötet együttvéve (6 frt 40 kr.) 3 frt.
Ponson du Terrail. Egy grófnő kalandjai. Regény. 11 köt. A zárda kovácsa. 4 köt. Aurora szerelme. 3 kötet. A kincses szekrény. 4 köt. (11 frt) 5 frt.
— **A fekete mise.** Tört. regény 4 kötetben. 4 frt.
— **Roccambole ifjusága.** Regény. 11 köt. (11 frt) 4 frt. A rejtélyes örökség. 4 köt. — A vörös alsók egylete. 3 köt. — A tévedt nő 4 köt.
Prescott V. H. V. Károly császár lemondása és végnapjai a szent Justei kolostorban. (1 frt) 50 kr.
Rahel. Természet ellen. Reg. 2 köt. (1 frt) 40.
Rákosi Jenő szinművei. (Aesopussal.) 2 kötet (3 frt) 1 frt.
Saunier Pál. Raoul lovag. Tört. regény. 2 köt. (2 frt) 90 kr.
Scott Walter. Lucia, a lammermoori menyasszony. Tört. regény 2 frt.
Szabó Richard. Lassú viz partot mos. Reg. 2 köt. (2 frt 90 kr.) 2 frt.
P. Szathmáry Károly. Magyarhon fénykora. Tört. regény 2. kiadás. (3 frt 15 kr.) 2 frt 50 kr.
Szigeti album. Diszkiadás a legjelesebb irók, mint Arany, Jósika, Fáy, Jókai, Kazinczy sat sat. dolgozataival. B. Radáknő arczképével. Füzve (4 frt.) 90 kr.
Thackeray W. M. A négy György. Korrajzi képek az angol udvari és városi eletből (1 frt 40 kr.) 90 kr.
Tissot. Eszterházy Gabriella herczegnő. Tört. regény. Francziából (1 frt 80 kr.) 80 kr.
Toldy István. A jezsuitá ról. II. kiadás. (2 frt 80 kr.) 1 frt.
— **Anatole.** (2 frt) 90 kr.
Uchard M. Jean de Chazol. 2 k. (2 frt 40 kr.) 1 frt.
Vadnai Károly. Eladó leányok. 4 köt. (3 frt 50 kr.) 1 frt 60 kr.
Vas Gereben. Tekintetes urak. 2 köt. 2 frt
— **Garasos arisztokratia.** 2 köt. (2 frt.) 1 frt 20 kr.
— **Jurátusélet.** Korrajz. 3 köt. (3 frt) 1 frt 50 kr.
Verne Gyula. A prémek hazája. Francziából. 2 frt.
— **Utazás a föld központja felé.** 1 frt 20 kr.

☞ **Budapesti szemle.** A m. t. Akad. megbizásából szerkeszti *Gyulai P.* 1—36. kötet. Minden kötet 2 frt helyett **csak** 1 frt.

☞ *Nagy Iván.* **Magyarország családai** czimereikkel és leszármazási táblákkal. 21 kötet 65 frt helyett **csak 25 frt.** 6286

IXIA LYS! legujabb illatszer

IXIA LYS! a legfinom. illatszer

IXIA LYS! legjobb illatszer

Valódi minőségben kapható csak **MÜLLER J. L.** illatszerésznél BUDAPEST, főüzlet Koronaherczeg-utcza 2. sz. fióküzlet Váczi utcza 11. sz. Vidéki megrendeléseknél utánvét mellett. 6 53

IXIA LYS! egy üveg ára 1 frt 50 kr. és 3 frt.

A ki kétségben van a felett, hogy a hirlapokban feldicsért számtalan gyógyszerekhez viseltessék-e vagy közülök melyik iránt viseltessék bizalommal, annak tanácsoljuk, hogy Gorischek Károly cs. kir. egyetemi könyvárustól Bécsben (Istvántér, 6.) hozassa meg magának a „Betegbarát" czimü könyvecskét, mert abban a legkipróbáltabb szerek tárgyilagosan és kimeritően vannak ismertetve, úgy hogy teljes nyugalommal birálhat és a legjobbat választhatja magának. Ezért egy betegnek se kellene sajnálni a fáradságot egy magyar levelezőlap megirására az emlitett könyvkereskedéshez annyival inkább, mivel a könyvecske ingyen és bérmentve küldetik meg, úgy hogy az a megrendelőnek semmi egyéb költségébe nem kerül.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

KIS HEGEDÜ.

Versek, mesék és dalok jó kis gyermekek számára.

Irta

HORKAI BÁCSI.

Ára füzve 40 krajczár.

A DUNA

BUDAPESTI SZAKASZÁNAK SZABÁLYOZÁSA.

Irta

Dr. HUNFALVY JÁNOS.

A budapesti Duna átnézeti térképével.

Ára füzve 1 frt 20 kr. o. é.

Mai számunk pósta-példányaihoz van mellékelve: Földessy Lajos magkereskedő fő-árjegyzéke.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 • | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre ... 4 • | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 • | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

7-ik szám 1881. BUDAPEST, FEBRUÁR 13. XXVIII. évfolyam.

KÁROLY TIVADAR BAJOR HERCZEG.

LÁSD, ha czár nem volnék is, még akkor is el tudnálak tartani, — ezt mondá Nagy Péter nejének, midőn hazatérve, elébe tett két rubelt, a mit aznap — ácsmunkával keresett.

Szép mondás. A trón fölébe helyezése a becsületes munkának, mely még egy czár előtt is oly magasan lebeg, hogy ahhoz teljes megnyugvással appellálhatná sorsát, ha annak a trónus esetleg már nem nyujtana elég szilárd alapot.

Bizonyos, hogy legnagyobb, legbiztosabb tulajdonunk csak az, a mit tudunk. Azt nem viheti el az árviz; börze hullámzása nem változtat rajta; adósság fejében el nem exequálhatja tőlünk a hitelező, — elidegenithetetlen tulajdonunk marad minden körülmény közt, független létezhetést biztosit számunkra s megadja lelkünknek az erények legfőbb kutforrását: önértékünk fölismerését.

Tán ez is egyik indoka volt, hogy az uralkodóházak szokásba vették a család minden tagját megtanitani valamely kézi mesterségre. De ez az uralkodóházak tagjainál csak egy neme a sportnak s afféle mellékfoglalkozás, mint akár a zene vagy festészet. Sokkal feltünőbb, ha a dynasztiák tagjai között akad egy olyan, ki a mesterségek, művészetek vagy tudományok valamely ágát komoly foglalkozásává, mondhatnók élete czéljává teszi s azzal a lelkiismeretességgel fekszik neki föladatának, mintha csak abból kellene megélnie s egész szakemberré válik a választott pályán.

Egy ily ritka példát akarunk ma bemutatni olvasóinknak, egy királyi család tagját, két koronás fő sógorát, ki egy nagy és nehéz tudományágat nemcsak hogy komoly tanulmánya tárgyául választott, hanem azt tényleg és pedig sikeres eredménynyel valóban miveli is.

Királyasszonyunk fivére ez, *Károly Tivadar* bajor herczeg, kinek arczképét ez alkalommal veszik olvasóink.

Született Possenhofenben 1839. aug. 9-én. Nevelését kitünő tanárok vezették s más német fejedelmi sarjak példájára ő is látogatta az egyetemeket s végig élte a vidám diák-éveket. Egyuttal azonban katonai szolgálatot is végzett s a hadi tudományok terén is oly előmenetelt tett, hogy tapasztalt hadvezérek itélete szerint mint katona is a legszebb reményekre jogosit. Vezérőrnagy a bajor hadseregben s tulajdonosa a 14-ik bajor gyalogezrednek.

Azonban katonáskodni s az egyenruhában magas rangra emelkedni tud más ember is, ha tagja valamely uralkodó családnak. Károly Tivadar azonban nem a háboru, hanem a béke tudományai terén kivivott sikereivel vonta magára a világ és kivált a tudományos körök figyelmét. S itt is nem a történelem, a politika, a közgazdaság, a pénzügytan s a jogi és államtudományok körébe vágó egyéb tárgyakat választotta, mint a hogy azt uralkodóházak fiainál gyakorta látjuk; de választotta az — orvosi tudományt s ritka szivóssággal és komoly szorgalommal szentelte idejét és tehetségét e nehéz s a fejedelmi házak tagjaitól eddig oly idegen pályának. Fényes sikerrel tette le az orvosi szigorlatokat s Károly Tivadar ma már nemcsak diplomatikus, de olyan orvos, kinek e pályán valódi hivatása van s határozottan elismert tehetség.

1865. február 1-én megnősült, nőül vevén János szász király Zsófia leányát. E szerint tehát a mostani szász uralkodónak, Albertnek is sógora. Neje azonban, két évig tartó boldog házasság után elhunyt s a herczeg csak hét évvel később nősült meg másodszor, összekelvén Mária Jozéfa braganzai herczegnővel.

Gyönyörü birtokának mivelése, gyermekei nevelése, s a válogatott olvasmányok, melyekkel a herczeg idejét tölté, nem elégiték ki vágyait, valamint hogy a tudori czimet is olyan-

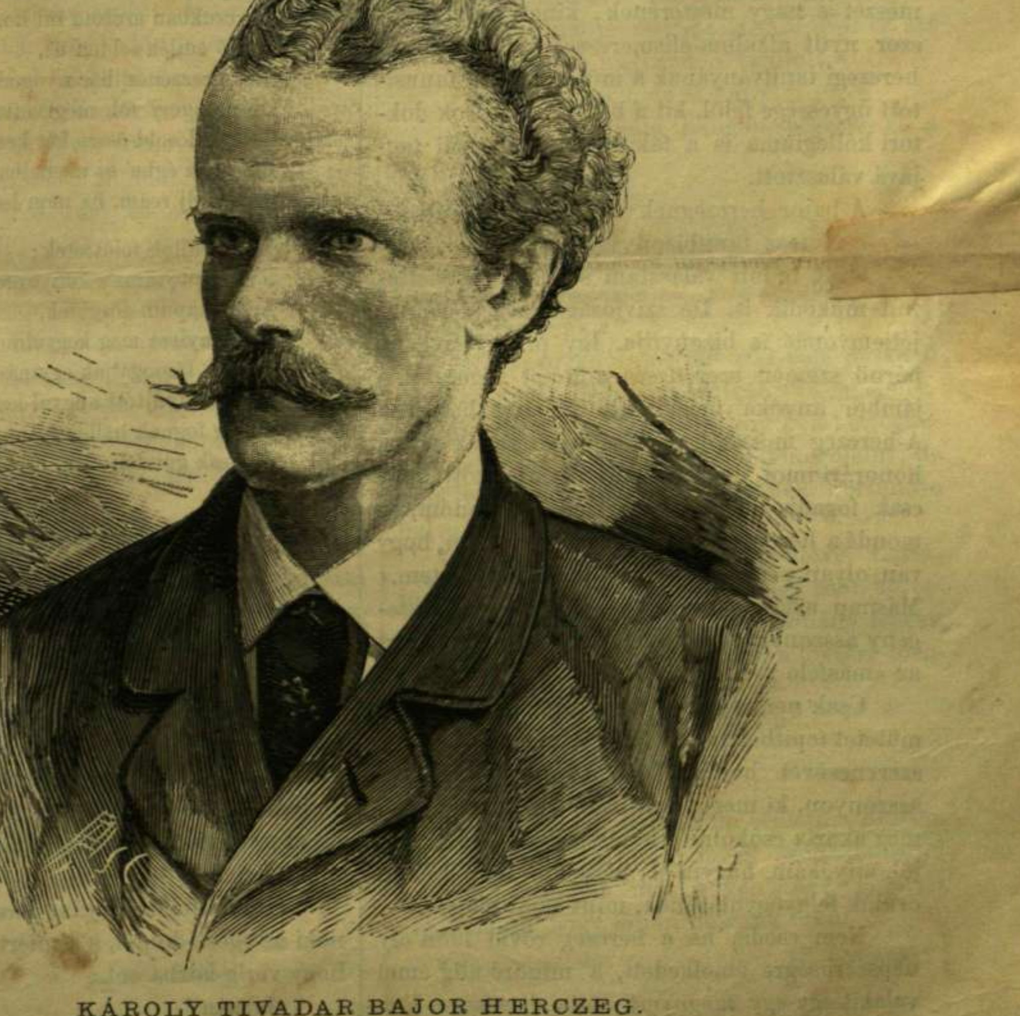

KÁROLY TIVADAR BAJOR HERCZEG.

nak találta, mely az emberiség javára nem értékesitve, épen csak czim, semmi egyéb. A herczeg tehát leszállott várkastélyából a szegény nép házaiba és kunyhóiba s látogatta a betegeket, eleinte, — miután oly nagy felelősséggel járó kisérletre, mint a gyógyitás, nem hitte magát eléggé képesitettnek, — csak jó tanácscsal szolgálván s szerényen visszavonulván bármely gyakorló orvos ellenkező véleménye előtt, később azonban bátorsága megjöttével tényleges orvosi segélylyel is enyhiteni igyekezvén a szenvedők baján. Csakhamar hire ment a herczeg-doktornak, s nevét áldva emlegették, kik segélyében üdülést, gyógyulást találtak testi bajaikból.

Az orvosi tudományoknak számtalan ágazatai közt is volt azonban egy, melyet a herczeg nagyobb előszeretettel üzött a többinél: a szemészet. Erre oly szenvedélylyel és oly szerencsével adta magát, hogy nem sokára több nehéz és számos könnyebb operáczió bizonyitá a herczeg kétségtelen hivatását e nagy figyelmet, gyöngédséget és ügyességet követelő tudományban.

Nemsokára azonban belátta, hogy a kisebb német egyetemek, noha azokon néha kitünő tehetségü tanárok találhatók, a szükséges tananyag elégtelensége miatt nem nyujtanak elegendő alkalmat, hogy a gyakorló orvos választott speciális szakmájában a lehető legnagyobb tökélyre képezhesse ki magát. Pedig a herczegben már fölébredt a hivatott tudósok ez ambicziója, — igy hát elhatározta, hogy valamely világvárosban folytatja tanulmányait, a hol napirenden vannak az u. n. érdekes esetek. Elhatározta, hogy Bécsbe megy, hogy itt az orvosi fakultás nagyhirü tanárai mellett fejezze be, a mit oly sikeresen kezdett. S ez elhatározását végre is hajtá és pedig abban a korban, midőn más ember már abbahagyja a tanulást s csak az addig tanultnak gyakorlati fölhasználására gondol.

A többi orvostanhallgató módjára, de a legtöbbnél nagyobb szorgalommal kezdte látogatni a legkitünőbb tanárok vezetése alatt álló klinikákat. Legszorgalmasabb látogatója azonban Arlt előadásainak és műtéteinek volt s csakhamar egyik legjobb tanitványa lőn a szemészet e nagy mesterének, kinek számtalanszor nyilt alkalma elismeréssel nyilatkozhatni herczegi tanitványának a műtétel körül tanusitott ügyessége felől, kit a bécsi medikusok doktori kollegiuma is a fakultás tiszteletbeli tagjává választott.

A bajor herczegnek ritka emberbaráti érzületéről tesz tanubizonyságot már az is, hogy ily pályát tudott választani s azon ernyedetlenül működik is. De szivjóságát sok más apró jellemvonás is bizonyitja. Igy pl. egy szegény pórnő szemén szerencsés műtétet végezvén, a jámbor anyóka megkinálta nehány hatossal. A herczeg mosolyogva utasitá vissza az orvosi honoráriumot, de az asszony nem tágitott, hogy csak fogadja el. «Jól van hát, elfogadom, — mondá a herczeg, — legalább tudni fogom, hogy van olyan pénzem is, a mit magam kerestem.» Másnap aztán gazdagon megajándékozá a szegény asszonyt, de a hatosokat megőrizte, mert az «másféle pénz».

Csak nemrég irták a lapok, hogy egy nehéz műtétet (epithelial-rák az alsó szemhéjon) nagy szerencsével hajtott végre egy hatvan éves asszonyon, ki meggyógyulván, erőnek erejével meg akarta csókolni a herczeg kezét: «Jól van, jól, anyókám, hagyja el; hiszen én még jobban örülök felgyógyulásának, mint saját magam».

Nem csoda, ha a herczeg rövid időn oly népszerüségre emelkedett, a minőre alig emel valakit egy-egy megnyert csata dicsősége. Egy fejedelmi sarj, a ki nem üti, de gyógyitja a sebet: minden esetre feltünő jelenség s nemes elhatározása rendkivül alkalmas fölébreszteni iránta a rokonszenvet. De a herczeg nemcsak a nagy közönség szemében népszerü, a szakkörök is elismerik, hogy kivált a sebészet és szemészet terén jelentékeny tehetség s hires orvos volna, ha nem lenne is uralkodóházbeli herczeg. Ő hát elmondhatja magáról több joggal, mint Péter czár, hogy meg tudna élni csupán a maga becsületéből is.

GONDOLJ REÁM, HA NEM LESZEK!

Olvastatott a Kisfaludy-társaság közülésén febr. 6-án.

Hogy hűn szerettél: jól tudom;
De én is téged, hiven és hőn!
Átlátod majd a vál-uton,
S be is vallod tán, bárha későn.
Nekem csak fájó elégtétel,
S te is önvádként érezed,
Mit végső csókod megpecsétel ....
— De gondolj rám, ha nem leszek!

Mig itt valék, nem gondolál —
S ha gondolál is: kétkedőleg;
Engem pedig csak a halál,
Az sem szakithatott el tőled.
Meglásd, onnan is visszajárok,
Hol néma czyprus-árny rezeg;
Nem zár el a temető-árok .....
— Gondolj reám, ha nem leszek!

Ha megrezzen az éji mécs,
Vagy függönyöd suhog s meglebben,
Ágyad előtt egy jelenés,
Halvány arczczal, fehér lepelben, —
Mint szellem-szárnytól halk legyintést
Érzesz, mig álmod elveszett ....
Ne, oh ne várj álomban intést,
De gondolj rám, ha nem leszek!

Álomban intést oh ne várj!
Lesz úgy is a mi emlékeztet.
Magadnak kell, mi nyom, mi fáj,
Viselned mind azt a keresztet.
Nem lesz, ki nyujtson egy italkát,
S az enyh üdvét nem élvezed,
Mit szóban, csókban, ajknak ajk ád ....
— Gondolj reám, ha nem leszek!

Ha gyermekid körében ülsz
S arczukban arczom mi hozzád szól:
A fájó emlék sebten üz,
S megrezzensz, bár nyugodtnak látszol.
Oh ne ugorj' föl, megriadva,
Csak kulcsold össze két kezed',
Bizzál az égbe' és magadba' —
S gondolj reám, ha nem leszek!

Én őrt állok fölöttetek;
S a mig te sirsz s könyörgesz itt lenn:
Az ég kapuin zörgetek,
Hogy nyissa meg kegyelmes isten.
Imáink támogatják egymást,
Mint felnyújtott angyal-kezek,
S meg fognak hallgattatni, meglásd,
— Csak gondolj rám, ha nem leszek!

Szász Károly.

NE LEGYEN ÁRULÓ.

ELBESZÉLÉS.

(Vége.)

«Kis öcsém, látom, hogy te értelmes egy ficzkó vagy! Sokra viheted! De velem undok játékot üzöl; s ha nem tartanék attól, hogy Mateo bátyám megneheztel, vigyen el az ördög, ha el nem vinnélek magammal.»

«Bah!»

«De mihelyt bátyám hazajön, elbeszélem neki az egész dolgot, s a miért hazudtál, tudom hogy vérig korbácsol.»

«Igazán?»

«Majd meglátod ... de, nézd csak ... ha jó fiu lész, adok neked valamit.»

«Édes bácsi, én meg azt a tanácsot adom önnek, hogy ha tovább késedelmezik, Gianetto a máquisban lesz, akkor aztán több olyan önhöz hasonló kamasz kell, hogy ott fölkeresse.»

A hadnagy kihuzott zsebéből egy ezüst órát, megérhetett vagy tiz tallért, s észrevevén, hogy ennek látására a kis Fortunato szemei ragyogtak, az órát aczél lánczánál fogva függve tartván, igy szólt:

«Gazkölyök! ugy-e szeretnéd, ha ilyen órád volna a nyakadba akasztva? Akkor bezzeg olyan hetykén sétálnál a Porto-Vecchio utczáján, mint egy páva; az emberek kérdenék tőled: hány az óra? te meg azt felelnéd: nézzétek meg az órámon.»

«Mikor nagy leszek, ad nekem órát bátyám, a caporal.»

«Ugy, de a bátyád fiának van már órája ..... igaz, hogy nem olyan szép mint ez ..... hanem ő fiatalabb is náladnál.»

A gyermek sohajtott.

«Nos, kis öcsém, kell-e neked ez az óra?»

Fortunato a mint oldalvást kacsingatott az órára, nagyban hasonlitott ahhóz a macskához, a melyet egy egész csibével kinálnak: érezve, hogy gunyolódnak vele, nem meri belevágni karmait s koronkint el-elforditja tőle a fejét, hogy ne tegye ki magát a kisértetben elesésnek; azonban mindegyre nyalogatja ajkait, mintha mondaná: ez mégis kegyetlen tréfa!

E közben ugy látszott, hogy Gamba hadnagy jóhiszemmel kinálkozik az órájával. Fortunato nem nyujtotta ki a kezét, hanem keserü mosolylyal azt mondta: «Miért gunyolódik ön velem?»

«Istenemre, nem gunyolódom! Mondsza csak meg, hol van Gianetto s ez az óra tied.»

Fortunato hitetlenül mosolygott s fekete szemeit a hadnagyéira szegezve igyekezett kiolvasni belőlük, mennyiben adhat hitelt szavainak.

«Veszitsem el vállrojtomat», kiáltott a hadnagy, «ha e föltétel alatt nem adom neked az órát. Pajtásaim tanuskodnak s én el nem tagadhatom.»

Igy szólva mindig közelebb tartotta az órát, annyira, hogy már csaknem érintette a gyermek halvány arczát. Ennek képén tisztán látszott, mily heves csatát viv lelkében a kapzsiság és a vendégszeretet tisztelete. Meztelen melle nagynehezen emelkedett, mintha fulladozott volna. Eközben az óra ide s tova lóginyázott, forgott s olykor a gyermek orra hegyét érintette. Végre a Fortunato jobbkeze lassan-lassan az óra felé emelkedett s már érintette is ujjai hegyével, majd egészen tenyerében nyugodt, a nélkül azonban, hogy a hadnagy elereszttette volna a láncz végét. Az óra számlapja világoskék, közelebbről kitakaritott tokja a napon mintha tűzben égett volna ..... A kisértés igen nagy volt.

Fortunato fölemelte a bal kezét is és válla felett hüvelykével a szénacsomóra mutatott. A hadnagy rögtön elértette, elbocsátotta a láncz végét és Fortunato az órának egyedüli birtokosa lőn. Oly gyorsan felugrott, mint egy dám vad s eltávozott a szénacsomótól, melyet a voltigeurök rögtön szét kezdtek hányni.

A széna nem sokára megmozdult s kilépett belőle egy vérző férfi, kezében törrel; de mikor lábra akart állani, megmeredt sebe miatt nem birta egyenesen tartani magát, elesett; a hadnagy rávetette magát, elragadta tőle a tört, s minden ellentállás daczára legott keményen megkötözték.

A földön heverő és száraz gally módjára összekötözött Gianetto a hozzá közeledett Fortunato felé forditotta fejét «Beste lélek!» monda neki nagyobb megvetéssel mint haraggal. A gyermek odadobta neki a tőle kapott pénzdarabot, érezve, hogy már nem érdemli meg; de a számüzött e mozdulatot észre sem látszott venni. Meglehetős hidegvérrel igy szólt a hadnagyhoz: «Édes Gamba, járni nem tudok, ön kénytelen lesz vitetni a városba».

«Csak az imént ugy ugrottál, mint egy zerge», válaszolt a kegyetlen győztes; «de légy nyugodt: annyira örülök, hogy megesiphettelek, hogy egy mértföldre is elvinnélek a hátamon s még sem fáradnék el. Egyébiránt pajtás, galyakból és köpenyedből készitünk gyaloghintót, a Crespoli tanyáján pedig kapunk lovakat.»

«Jól van», szólt a fogoly; «tegyenek a hordágyra egy kis szalmát is, hogy annál kényelmesebben fekhessem.»

Mig a voltigeurök egy része gesztenyefaágakból némi hordágy készitésével, más része pedig a Gianetto sebe bekötésével foglalkozott, Mateo Falcone és a felesége egyszerre csak megjelent a máquisba vezető egyik ösvény kanyarulatánál. Elől ment az asszony egy iszonyu zsák gesztenye alatt görnyedve, mig a férje könnyedén sétált, nem hozván magával egyebet, mint egy puskát a kezében, a másikat pedig keresztben vállára akasztva, mert a férfinak fegyverein kivül nem illik más terhet vinni.

Mikor a katonákat megpillantotta Mateo, legelőbb azt gondolta, hogy őt akarják elfogni. Ugyde honnan jöhetett e gondolata? Volt-e Mateonak valami viszongása az igazsággal? Semmi. Mateo jó hirben állott. Ő, a mint mondják, nagyon jó hirnevü magánzó volt; de korzikai és hegyi lakos, már pedig Korzikában nagyon kevés oly hegyi lakos leledzik, a ki ha emlékezetét jól fölkutatja, nem találhat valami kis hibát, például puskalövéseket, törszurásokat s más ily csekélységeket. A Mateo lelkiismerete sokkal tisztább volt, mint akárki máse; mert tiz év óta nem fogta emberre a puskáját de Mateo egyszersmind okos ember is volt, s ha magát oly helyzetbe tette, melyből szépen védhesse, oka volt rá.

«Asszony!» szólt Guiseppához, «tedd le azt a zsákot s állj készen.» Neje rögtön engedelmeskedett: Mateo a feleségének nyujtotta azt a puskát, a mely vállán függött és a mely alkalmatlanságára lett volna; a kezében levőt fölhuzta s az ut szélét környező fák mellett csöndesen lépdelt háza felé; készen állott, hogy a legkisebb ellenséges tüntetésre a legvastagabb fatörzs mögé vonuljon, mint a honnan fedezve tüzelhetett volna. A felesége sarkon követte, kezében a tartalék fegyverrel és a töltényestáskával. Harcz esetén a jó gazdasszonynak az a kötelessége, hogy férje fegyvereit töltögesse.

Másrészről a hadnagy nem kis bajban volt, mikor Mateot lassu léptekkel, előre nyujtott puskával és a fegyver ravaszán tartott ujjal előre nyomulni látta. Gondolá magában, ha Mateo történetesen rokona vagy épen barátja találna lenni Gianettonak és őt meg akarná védni, ugy két puskájának töltése közülünk kettőhöz oly bizonyosan megérkeznék, mint póstán a levél, s ha minden rokonságunk mellett rám találna czélozni.....

E kétes helyezetben a hadnagy nagy merészségre tökélte el magát, t. i. hogy egyedül megy Mateo eleibe, barátságosan szólitja meg s elbeszéli az eseményt; de az a rövid köz, a mely őt Mateotól elválasztotta, rettenetes hosszunak tetszett.

«Hollá, hé! Öreg pajtás», kiálta Gamba, «hogy vagy édes öregem? Én vagyok, én vagyok Gamba, a te öcséd.»

Mateo szót sem felelve megállott volt, s a mint a másik beszélt, abban a mérvben emelte lassan fegyvere csövét, ugy hogy mikorra a hadnagy hozzáérkezett, az ég felé volt irányozva.

«Jó napot bátya»,* szólt a hadnagy, kezet nyujtva. «Rég az ideje, hogy nem láttalak.»

«Jó napot testvér.»

«Azért jöttem, hogy erre járva jó napot mondjak neked s Pepa nénémnek. Ma hosszu utat tettünk, de nem panaszkodhatunk a fáradságra, mert hires fogást tettünk. Épen most csiptük el Gianetto Sanpierot.»

«Hál' istennek!» kiálta föl Giuseppa. «A mult héten ellopta egy fejős kecskénket.»

E szavakra megörült Gamba.

«Szegény ördög!» mondá Mateo, «éhes volt.»

«A ficzkó ugy védte magát, mint egy oroszlán,» folytatá a hadnagy egykissé boszankodva; «megölte egyik voltigeurőmet, s ezzel nem érte be, hanem Chadron tizedesnek eltörte a karját; de ez még nem nagy baj, mert a tizedes csak franczia volt ..... Azután oly jól el volt búva, hogy az ördög sem kapta volna meg. Fortunato kis öcsém nélkül soha rá nem akadhattam volna.»

«Fortunato!» kiálta föl Mateo.

«Fortunato!» ismétlé Giuseppa.

«Ugy van, Gianetto amott az alá a szénacsomó alá rejtőzött volt, de az én kis öcsém fölfedezte nekem e gonosztevőt. Meg is mondom nagybátyjának a caporalnak, hogy fáradságáért küldjön neki szép ajándékot; és az ő meg a te neved benne lesz az államügyészhez küldendő jelentésemben.»

«Átkozott!» mondá Mateo halkan.

Elérkeztek a csapathoz; Gianetto már a hordágyon feküdt indulásra készen. Mikor meglátta Mateot a Gamba társaságában, s játszágos mosolyra vonta ajkait; azután a ház felé fordulva, küszöbére pökött e szavakkal: «Áruló háza!»

Csak a magát halálra szánt ember merészelhette e szót «áruló» Falconera vonatkozva kimondani. A sértésért rögtön egy jó törszurás lett volna a fizetés, melyet nem lesz vala szükség ismételni. De Mateo nem tett egyebet, csak homlokára nyomta a kezét, mintha megszédült volna.

Fortunato, mikor apját érkezni látta, bement volt a házba. Rövid időn kijött egy csésze tejjel s szemlesütve megkinálta vele Gianettot. «Távozz tőlem,» kiálta a számüzött, mennydörgő hangon; azután az egyik voltigeurhez fordulva: «pajtás, adj innom», monda. A katona kezébe nyujtotta kulacsát és a bandita ivott abból a vizből, melyet az adott neki, a kivel az előbb lövéseket váltott. Azután azt kérte, hogy kezeit kössék keresztbe a mellére, nem pedig hátra; «szeretek», ugy monda, «kényelmesen fekünni». Sietve eleget tettek neki; ekkor a hadnagy jelt adott az indulásra. Mateonak istenhozzádot mondott, mire ez semmit sem felelt, s gyors lépésben megindult a térség felé.

Eltelt legalább is tiz percz, mig Mateo megnyitotta a száját. A gyermek nyugtalan szemekkel nézett most az anyjára, majd az apjára, a ki puskájára támaszkodva szörnyü haragos arczczal szemlélgette a fiát.

«Jól kezded!» szólt végre Mateo nyugodt, de arra nézve, a ki őt ismerte, irtózatos hangon.

«Átyám!» kiáltott a gyermek, könnyes szemekkel közeledve, mintha térdre akarna borulni. «Vissza tőlem!» kiálta Mateo s a gyermek zokogva mozdulatlanul megállt apjától nehány lépésre.

* *Buon giorno fratello*, a korzikaiak rendes köszöntése.

Giuseppa közeledett a fiához; megpillantotta volt az óra láncát, melynek egy szeme kilátszott a Fortunato ingéből.

«Ki adta neked ezt az órát?» kérdé az anya kemény hangon.

«Bátyám, a hadnagy.»

Falcone megragadta az órát, s ugy vágta egy kőhöz, hogy ezer darabra tört.

«Asszony», szólt Mateo, «enyém-e ez a gyermek?»

A Giuseppa barna arcza vörös lett, mint a tégla.

«Mit mondasz te Mateo? tudod-e kivel beszélsz?

«Ugy hát ez a gyermek az első áruló családjában».

A Fortunato zokogásai és csuklásai megkétszereződtek. Falcone pedig hiuz-szemeit folytonosan rászegezve tartotta. Végre puskája agyával a földre ütött, azután vállára vetette a fegyvert s visszaindult a máquisba vezető ösvényen, Fortunatonak azt kiáltotta, hogy kövesse; a gyermek engedelmeskedett.

Giuseppa Mateo után futott s megragadta a karját. «Ez a te fiad,» monda neki remegő hangon s fekete szemeit férje szemeire szegezte, mintha ki akarná olvasni belőlök, mit forgat agyában.

«Hagyj békét,» felelt Mateo: «én az apja vagyok.»

Giuseppa megcsókolta a fiát és sirva viszszament a kunyhóba. Térdre borult a szent Szűz képe előtt s buzgón imádkozott. E közben Falcone néhány száz lépést haladott az ösvényen s csak egy kis árok mellett állott meg, a melybe leszállt. Puskája agyával megtapogatta a földet s puhának, könnyen áshatónak találta. A hely alkalmasnak látszott a Mateo czéljára.

«Fortunato, eredj ama nagy kő mellé.»

A gyermek ugy tett, a mint parancsolá, letérdelt.

«Imádkozzál.»

«Apám, apám, ne ölj meg!»

«Imádkozzál!» ismétlé Mateo rettenetes hangon.

A gyermek dadogva, zokogva elmondta a *Pater*-t, a *Credo*-t. Az apa mindegyik ima végén erős hangon mondta reá az *Ament*.

«Mindössze csak ennyi imát tudsz?»

«Apám, tudom még az *Ave Mariát* és azt a litániát, melyre nagynéném tanitott.»

«Az igen hosszu, de se baj.»

A gyermek elhaló hangon végezte el a litániát.

«Elvégezted-e?»

«Oh apám, irgalom! kegyelmezz! Többet soha sem teszem! Addig könyörgök nagybátyámnak, a caporalnak, mig megkegyelmeznek Gianettonak.»

Még beszélt; Mateo felhuzta volt puskáját és arcza mellé emelte igy szólván: «Kegyelmezzen meg neked az isten!» A gyermek kétségbeesve fel akart kelni s apja térdeit megölelni; de nem volt ideje rá. Mateo lőtt és Fortunato halva rogyott össze.

Holt testére tekintetet sem vetve, visszaindult a házához vezető uton, hogy ásót keressen s eltemesse a fiát. Alig tett nehány lépést, szembe jött vele Giuseppa, a ki a lövésre megrettenve futott oda.

«Mit cselekedtél?» kérdé a nő.

«Igazságot.»

«Hol van ő?»

«Az árokban. El akarom temetni. Keresztény módra halt meg: misét szolgáltatok a lelkéért. Mondják meg a vejemnek Tiodoro Bianchinak, hogy jöjjön hozzánk lakni.»

Mérimée Prosper után. *Csurgó.*

*

DIANA VADÁSZATA.

(*Makart* festménye.)

A képzőművészeti csarnokban a mult hetekben egy kép volt kiállitva, melyet hire rég megelőzött nálunk. A nagyhirü osztrák koloristának, Makartnak legujabb alkotása volt ez, kit egy másik szenzációs képének — V. Károly bevonulása Antwerpenben — bemutatása alkalmából e lapok olvasóinak mi is bemutattunk, rámutatván akkor közölt élet- és jellemrajzában művészetének fény- és árnyoldalaira.

Legujabb képe, «Diana vadászata», az egyetlen nagyobb képe a szinek e nagymesterének, mely a budapesti közönségnek is be lőn mutatva. Látogatták is sokan s egész tömegek álltak a ragyogó kép előtt, mely a csarnok egyik termének egy egész falát elfoglalta. A kép ujabb megerősitése annak, a mi Makart művészetéről müértő ajkakról valaha mondatott: ritka bravour a szinek kezelésében, meglepő összhang azok megválasztásában, mely a régi nagy mesterekre emlékeztet, de gyakran hibás rajz s félreismerhetetlen hatásvadászat, mely a dikréczió határait is gyakran átlépi s képeinek bizonyos szinpadias jelleget kölcsönöz.

Diana vadászatára mindez tökéletesen ráillik. Vadászat, de mintha csak a szinpadon rendezte volna valamely ahhoz értő kéz, erdőt, tengerpartot feltüntető álfalakkal s szinészies poziturába helyezkedett alakokkal, melyeken lehetetlen föl nem ismerni némi keresettséget. Maga a jelenet is drámailag van választva. Makart e képében Schiller «Alpesi vadász»-ának egy jelenetét ültette át mythologiai talajra, azt, midőn a vadász az Alpesek tündér-királyának régióiba üzi a vadat, hol a király tiltakozólag emeli föl kezét az üldözött vad oltalmára s a vadásznak, ki birodalmát háborgatja, megállást parancsol.

Persze Makart kezdettől fogva kivált a női alakok festésében találta föl kiváló szakmáját, s hogy ezt az eszmét alkalmassá tegye e czélra: Dianát tünteté föl kiséretével, ki nyomon követve a fölvert fehér szarvast, egész a tengerpartig üzi, hol a szegény állat a tenger vizébe veti magát. A fürdő najádok oltalmukba veszik az üldözöttet az istennő ellen, s mig az egyik testével igyekszik fedni a vergődő állatot, a másik magasan kiemelkedve a vizből, mindkét kezét fentartva, esdőleg kérleli az istennőt, hogy ki ne röpitse kezéből a fölemelt gerelyt. A többi najádok is részint esdeklő, részint rémült kifejezéssel tekintenek az istennőre, kivéve egy alakot, mely a szarvas közelében mosolyogva lubiczkol a habokban s nem látszik tudomást venni a körülötte történő dolgokról, a mi pedig nagy hátrányára van az osztatlanul egységes drámai hatásnak.

A najádokkal szemben, az erdő lombjai közül kibontakozva látni a vadászat istenasszonyát nymphái kiséretében. Maga az istennő egy terraszszerü magaslatot foglal el, a csoportozat legelőkelőbb helyét. Látszik arczán a vadászat kegyetlen kéje, a mint vadászgerelyét emeli. Mellette egy fiatal, mondhatnók, gyermeknympha ijat feszit s kérdőleg tekint urnőjére, mintegy intését várva, mitevő legyen? Egy másik nympha épen most ereszkedik alá egy kövön, félig nyitott ajkaival, táguló orrlikaival, kerekre nyitott szemeivel tüntetve föl a vadászszenvedély izgalmát. Egy harmadik az előre törtető vadászebeket igyekszik visszatartani, melyek lihegő csaholásától a najádok közt fürdő hattyu is megriadva csattogtatja szárnyát.

A kép káprázatos szinpompájával azonnal lebüvöli a szemet s első pillanatra megveszteget, ugy hogy a birálat a nézőnek alig jut eszébe, s egészen átadja magát a müélvezetnek. Csak az első varázs eltünése után kezdenek fölmerülni lassankint a kételyek is. Müértő szem megrövni valót eleget talál a Makart képein a kompozicióban s a rajzban is, melynek e nagy művész gyakran legprimitivebb szabályai ellen is vét s csakis a szinekkel való geniális bánásnak tulajdonitható, ha e nagy hibákat a mübiráló elvesző csekélységeknek itéli rendkivüli előnyei mellett. Azt a mágikus, mindent megdicsőitő fénykört, melybe Makart képeit öltöztetni tudja, nehéz kellőleg jellemezni, ez az ő ecsetjének titka, varázsa, s ennek kedvéért sokat megbocsáthatni Makartnak olyat is, a mi más művészt talán megölne. Könnyed, vidám, gyakran a pajkosba csapó poézis derüjét leheli képeire, mely jól esik szemnek, kedélynek egyaránt, noha nélkülözi azt a klasszikai fenséget és nemes izlést, mely a középkor nagy koloristáinak oly kiváló tulajdona.

Diana vadászatát, melyet szinezés tekintében nem itélt a mübirálat haladásnak a művész első nagyobb képeihez, az «Amorettek»hez, a «Hét halálos bün»-höz s a «Florenczi pestis»-hez képest, — már megindították Amerika felé.

DIANA VADÁSZATA. MAKART FESTMÉNYE UTÁN.

HASZNOS LEVELEK.

A HÁZI KÖNYVTÁRAKRÓL.

Hadd veszem föl azt a régóta pihenő tollat; azt a másikat értem, a mely voltakép a *negyedik*. Rendesen hárommal dolgozom: egyikkel irok az apák és férjek, másikkal a mamák és asszonykák, harmadikkal a gyermekek számára. Azt a negyediket, melyet az együttes családnak szántam, magam előtt képzelve az öreg szüléktől a kis unokáig minden egyes tagot, ősi magyar szokás szerint ki nem felejtve a családból a cselédet se (hiszen egy az értelme e két szónak) — azt a negyediket kikerestem, hogy sok olyan dolgot mondjak el, a mi a családot mint olyat érdekli leginkább.

Az unokákban senki sem kerül már, a ki erre a régi pennára emlékeznék; a gyermekek sorában is kevesen; de bizonyára annál több apa és mama igy fog kiáltani: «nini, hiszen ez dr. Tökés, a ki hajdanában — ah, mulik az idő! — ekeversenyről, a köztárlatok hasznáról s több efféléről irt a mi öreg «Vasárnapi Ujságunk»-ba, még Pákh Albert idejében!»

Igen bizony; ugyanaz. Kissé, ugy veszem észre, megfogta a régi vastollat a rozsda; de a sürü használatban, biztatom vele magamat, *megint meg fog csiszolódni*, mint az ekevas. Annyi történik a világon, a haladás akkora, az elme annyit gondolkozott s a szív annyit érzett azóta: hogy közlés végett kikivánkozik a lelkéből minden benyomás, minden gondolat, minden tapasztalat, ha mestersége az irás. Egy-egy dolog a kigunyolásra alkalmatlan, amolyan csapongó csevegésre nagyon tartalmas, a kicsi olvasó fölfogásától még nagyon messze esik. Legisjobb tehát, ha a családhoz fordulok vele, a melyben a fölvetett tárgyat az öregebb magyarázata a gyengébbek ügyébe is ejti ott, a hol az iró tán elmulasztott valamit, s a minek szárnyat ad az ifjabb kedély s egy kis repülésre készti a hajlottabb kor fáradt képzeletét.

Mostani levelem ugyan csekély igénynyel fordul ugy az itélethez, mint a képzelethez. De a többi után kerül tán majd ilyen is.

Ezuttal a házi könyvtárakról akarok szólni. Nem azokról, a melyek már *léteznek;* hanem azokról, a melyek még *nincsenek.*

Az a sok ujság elnyomta a könyvet, az a sok könyv elnyomta a könyvtárt.

— Az egészsége meg van rendülve, mondá orvosom a minapában. Egy kis ideig kimélje magát. Reggel theát, délben rántott csirkét befőtt gyümölcscsel, este meg hig leveskét. Se ne irjon, se ne olvasson, legfölebb holmi könnyü dolgokat.

«Könnyü dolgokat....»

Az én szekrényemben efféle nincs. Küldök tehát a számos kölcsönkönyvtár egyikébe (az angol helyesebben «vándorló könyvtár»-nak nevezi) s félóra multán vagy tiz kiló «könnyü olvasmány» oszlopa magaslott éjjeli szekrényem márványlapján. Valamennyinek barnapöttyes papirossal van bevonva a táblája, a dereka zöld vászon. Olyiknak együtt van még minden levele; némelyiknek meglódult a közepe s hosszu fonal végiben fityeg le; a harmadik nyilván a mosdó tálba esett, mert boritó lapja kolbászt vet; a negyedik, tán a siró gyermek csititása közben, gyertyatartó gyanánt szolgált; a gyermek nagyon hamis lehetett vagy nagyon beteg, mert a gyertya-tönk mélyre égett, egész krátert vájt ki magának, melyből forró lávaként a hig stearin omlott ki. Olvasó jegyül egy-egy vörös czérnaszál, vagy papiros darabka szolgált benne; s ha erre sem futotta ki, az olvasó a lap sarkát hajlitotta be, a mit népnyelvén ugy hinak, hogy «szamárfül». Az egész fénylik a piszoktól, mint a pinczelakásokba vezető vásott korlátkötél.

Kezdek olvasni. Ne kérdezzétek, mi volt. Nincs szándékomban kritikát irni a tartalmukról, mely ugy is eléggé ismeretes. Sekély jellemzés, vagy torz tulhajtás. Gyönge indokolás, alantjáró gondolkozás, elhibázott rajz, vastag szinezés, gyarló styl, hibás nyelv. Csak azt akarom elmondani, hogy a tartalmon kivül mi mindent találtam még bennök és rajtok; leirni azokat a nyomokat, melyeket az az olvasó hagyott, a ki előttem forgatta.

Azt tartja a diák példaszó: habent sua fata libelli. A ki ezt első kimondta, bizonyára csak azt a tapasztalást értette alatta, melyen a változó időkön a könyv mint szellemi termék esett át s nem arra, melyet mint testnek, mint könyvtári bekeblezésre megérett kötetnek kellett átszenvednie. E kötetek halmazából számos kerül jómódu családokhoz falura, főkép a meleg hónapokban, midőn a nyaralással járó magányt kell fölviditaniok, hogy a hétköznapok tikkasztó unalmát, a midőn vendéget nem várhat sem a mama, sem az eladó kisasszony, lemulaszszák az álmos kedélyről. Van minden, legalább van a legtöbb háznál diszkötésü tartalmas könyv is, de a mely amolyan czifra virágváza-életet folytat a szalon asztalán, mert kényelmetlenséggel esik a forgatása. Inkább szemre való. Néha ott hever a szép hölgy ölében, bágyadt szeme elsuhan a képei fölött s aztán ismét a czifra polczra, vagy az aranyhimes drága abroszra kerül. Az *olvasható* könyvet — kölcsönkép birják. Akad néha figyelemre méltó szép és jó könyv is a belváros sötét udvarainak hátuljában. De hogy melegében juthass hozzá, vagy legalább ne sokára: oda legalább is kell akkora protekczió, mint a mekkorával egy tehetséges férfiut beszármaztatsz valamely kicsinyke hivatalba. Az ilyen szép és jó könyvnek vajmi ritkán jut helye a magad házában! Legnagyobb részét a kereskedésben lepi a por s olvassa a moly. Az a kevés példány, melyet kikaptak onnan, nehéz napszámot folytat s megy oda, a hová hijják: polgári családokba s a műhelybe, boltos legény kezéből a diákéba, jó és rossz emberekhez. Elhozza a cseléd mikor a piaczra megy s garabójába a vaj és hus közé rakja s pajkos fiuk fegyverül használva, az egymás fejéhez vagdossák.

Hát még az olvasó hogyan bánik vele! Némely családban az ilyen kölcsönykönyv az egyetlen papiros. A gazdasszony körülnéz. A gyerek mind az iskolában; s az ő kezökön van minden irószerszám: toll, papiros, tenta. Gyors elhatározással a szélére (in marginem) oda jegyez valami fontos terminust (mikor telik le a szakácsné ideje), vagy oda irja a mosásba került fehérnemü darabok számát s minőségét: tiz db. férfi ing, husz pár harisnya, tizenöt db. zsebbevaló stb.

A fiucska, a kiben a grafikus kisérletekre való hajlandóság egy idő óta erősen nyilatkozik, megindulva a mama példáján, a belső boritó lapokra o lapingálja az ő kedves bakáit és huszárjait, a tanitó urat (a kinek mind rettentő hosszu orra van), házat (valamennyinek füstöl a kéménye) s pipázó bácsikat (a kiknek szájában a pipa vastagabb gomolyokat okád mint a lokomotiv).

Meg aztán van olvasó, a ki nagy hivatást érez magában a kritikára. Mikor olvas, irón van a kezében, ha egyébért nem is, hát csak azért, hogy az *i* betük fölé a kimaradt pontot oda biggyessze, vagy hogy a *d*-nek nagyobbacska pupot, a *b*-nek domborubb hasat rajzoljon. Ez még hagyján, s még az se nagy baj, ha a biráló plajbász az u. n. szép részleteket huzza meg, vagy, mint egy boldogult rokonon cselekedte, ki azokat a helyeket, melyek nagyon megnyerték a tetszését, *keresztülhuzta,* ugy hogy az utána következő nem tudta elgondolni, mi kivetni valót lelt az ő elődje abban a szépen föstött alkonyatban, zuhatagban, vérengző párviadalban, tisztára leszürődött bölcselkedésben vagy kiválóképen sikerült kisérletben; elragadtatásában megtoldván azt számos karcsu fölkiáltójelnek szálfa erdejével. Sokkal kellemetlenebb ezeknél a feddő jegyzet, a fitymáló kérdőjel s az olcsó czenzurának egyéb kifejezése.

Más faja az olvasónak a szellemi gyönyörüséget a testivel szereti összefüzni. Kezében kanállal, vagy tele csészével élvezi a könyvet. Akárhány olyan lapjára forditunk mi későbbi olvasók, a melyekből megtudjuk, akkor nap mit ebédelt a mi emberséges elődünk. A levestől a sajtig előttünk van az egész ételsor, tarkázva néha barna foltokkal, melyek górcső nélkül is rávallanak a kávé-csapadékra. A lapok fűzött szélei közt meg csinos «önlenyomatokban» látunk sajt- s kenyér-morzsákat.

Még a vértől sem vagy megkimélve, valóságos vértől, mely élő lények testéből fakadt! Este van. Szép őszi este. Ilonka a nyitott ablakban petroleum-lámpás mögött ül s fiatal szivének édes vágyaival egészen belemélyedt egy idilli csöndnek müvészien rajzolt bájaiba. Egyszerre vékonyka, hajszálfinomságu döngés hallszik s a boldogtalan szunyog (mert az) vesztére leszáll arra a bájos oldalra, még pedig abban a szempillantásban, hogy Ilonka a másik lapra fordit. Ah, az a kis dal, melyet szerelmes piczíny kebléből az enyhe est füszeres legébe zengett bele: az a kis dal a szunyognak hattyudala volt! Félcsöppnyi tengervére mind kiserkent s most ott fekszik eltemetve két sor között s fejfája egy pontos vessző.

Rémes fölfedezésednek még itt nem szakad vége. Még borzasztóbb dolgokra akadsz. Nem-é látsz ott élő lényt vágtatni a sorok közt? Honnan jő e szörnyeteg? Ó, a választ gyorsan megkapod. A kötet nem rég egy kisebb fővárosi fogadó álmatlan vendégét szórakoztatni volt hivatva, a ki hálásra tért egyikébe azoknak a szük, hiányosan szellőztetett szobáknak, melyek kedves tanyái a férgeknek. A rémes éjfél órájában, olthatatlan költözködési vágytól ösztökélve, az ágy legmélyebb réséből nesztelenül kél utra ivadéka egy szapora hemiptera-családnak, éhes éles szipolyával szimatolgatva, honnan szerezhetne egy kis meleg vacsorát. A véletlen az emberi művelődés amaz eszköze felé vezérli, a melyet mi könyvnek nevezünk s mely «könnyü olvasmánykép» hozzám került, megröviditeni a betegség unalmát. Mi roszat sem gyanitva forgattam lapjait, mig szemem, orromnak atyafiságos támogatásával, ezt az eltévedt barnapiros pánczélos vitézt fölfedezte.

Az a hajó, mely gazdagon van megrakodva szellemi kincsekkel s mely a magyar elbeszélő irodalom nagyjának lobogójával volt diszitve, födélzetének betü gerendái közt ily szörnyeket rejteget, melyek tiszta otthonunkat kiirthatatlan invázióval fenyegetik!

S vajjon ott, a hol ezt a zoologikus «különlegességet» imbarkálta, nem-é ocsmányabbat is vehetett föl magába? Endemikus ragályok csiráját, alattomosan mételyező gombákat, melyek halált és pusztulást visznek házadba? Képzeletünkben a kórházi termek hosszu sorát látjuk, melyben az ágyakat lázas betegek nyomják s nyirkos verejtéktől ragadós ujjaik mindenféle könyvekben, amolyan «könnyü olvasmányokban» turkálnak s forró, mételyes lehelletök megcsapja azoknak lapjait!

Emlékeztetem az olvasót Herman Ottó, e költői lelkü, szellemes tudós intésére, ki nem is oly rég egy bizonyos «csók» veszedelmét hirdette lapjainkban s mely riasztó fölszólalással fölabajgatta az egész polgárosult világ családjait.

Csak vándorolj vissza te «könnyü olvasmány» oda, a honnan jöttél s bár egy jótékony tüz fölemésztene az utolsó betüig! Ne csak az eldugult csatornák, zsufolt hálóhelyek s a fertőzésnek egyéb fészkei körül kereskedjék a közegészségügyi tanács — de a kölcsönkönyvtáraknak is jó lesz utána nézni.

Teljes elismerésünkre méltó az az ügyekezet, melylyel népnevelési egyleteket alakitanak hazánkban. De kérdezzük csak, vajjon nyitottunk-e már ajtót az igazi népnevelőknek, a jó hazai és idegen iróknak, hogy áldásos munkájok mindenhová elhasson? Tehetős családaink közül hányan birnak házi könyvtárral? Pedig a Franklin-társulatnak gondosan szerkesztett «Olcsó könyvtára» megegyengette az utját a csekélyebb módu házakba is.

Tapasztalásaimat, melyeket a «könnyü olvasmánynyal» szereztem, legott értékesiteni is fogom. Azt a négy forintnyi óvadékot s a havi olvasási bért, melyet a kölcsönkönyvtárosnak a kezébe tettem, az én kis házi könyvtáram fölszaporitására forditom. Ha szeretett hazám jómódu családjaiban versengés kelne a nemesebb irodalmi termékek beszerzésére, melyek meddő sokaságban szoronganak a könyves boltok födélig erő polczain: akkor csakugyan «hasznos levelet» irtam.

Jól tudom, hogy a nemzetgazdasági tényező ébresztése, a *kereslet,* még nem fokozza teljes arányban a *kinálatot;* s jól tudom, hogy hamarosan nem is fog megindulni valami gazdag irodalmi virágzás. De számos jelből szereztünk már arra nézve meggyőződést, hogy a népben fölmerült szükségletnek végre is eleget tettek mindig. Az a kölcsönkönyvtári óvadékos négy forint s az olvasási bér jeles költői termékre forditva, éltető vér gyanánt fogja a tespedést átmelegiteni, a csüggedőket erőre serkenteni; s a házi könyvtárba fölvett mü népünk szellemének titokzatos idegszövedékein átvillanva, sok alvó talentomot fog fölrezditeni, s arra serkenteni valamely távol költőt vagy bölcselőt, hogy számunkra meggyujtsa világát.

Alakitsunk házi könyvtárakat!

Dr. Tőkés.

A VÁLÓ JEGYESEK.

(Heine.)

Rám nézel és sirsz, és azt gondolod,
Az én siralmas voltom' fájlalod;
Pedig a könny, mely orczád' ellepi,
Tensorsodat méltóbban illeti.

Oh mondsza csak, hogy néha nem
Fogott e el a sejtelem,
Hogy a midőn mi egymáséi lettünk,
Felsőbb erő határozott felettünk?
Együtt, egymással üdvösségre szánt,
Egyenként pusztulás volt mérve ránk.

Megirva állt a végzet könyviben,
Hogy mink szeressük egy a mást hiven.
Itt kellett volna szivemen nyugodnod,
Itt kellett volna öntudatra jutnod;
Itten csókolhatnálak én föl,
Oh szép virág, tengő növényi létből,
Fel önmagamhoz, itt a legfőbb élet —
Én lelket adtam volna néked.

Most, hogy megoldva mind a rejtvény,
A homokóra leperegvén,
Ne, óh ne sirj! az isten igy akarta:
Én válok, és te elhervadsz magadra;
Hervadsz, mielőtt felvirulnál,
Hamvadsz, mielőtt lángra gyulnál;
Meghalsz, elére a halál,
Holott még élő sem valál.

Most már tudom. Te vagy, az égre! te,
Kit én szerettem. Oh nem érzed-e,
Mi kín, hogy a megismerésnek üdvét
A végbucsú szempillantási szülték!
A hő istenhozott egyuttal
Végső istenhozzád. Ezuttal
Örökre válunk. Ott a mennyben
Viszontlátás számunkra nincsen.

A szépség föld porába vész el,
Te majd lehullasz, elenyészel.
Nem igy a költők állapotja,
Őket halál meg nem halatja;
Mi földi elmulást nem érünk,
Uj honban uj életre térünk:
Avalunnak tündéri népe közzé —
Isten veled, szép hulla, mindörökké!

Vikár Béla.

NYOMA VESZETT!

— ANGOL REGÉNY. —

HATODIK FEJEZET.

Apa és fiai.

Lord Brackenbury tehát *haza* jött, a Brackenbury-palotába, — nem abba, a hol született; haza Angliába, de nem szülőházába. Ez mult századi izlésben épitve, kettős oszlopsorával, nyomott, alacsony fedéllel, azon a részén állt volt a Brackenbury-birtoknak, mely a Langtrey-éktől vett kőszenes területtel szomszédos volt; s mikor a bánya s a házsor és gyár megépült és folytonosan égett és füstölt, az előbbi lord elhatározta, hogy felhagyja e lakást, s uj olasz stylben a birtok másik szélére épitteti csinos és fényes palotáját.

Létezett még egy harmadik Brackenbury-palota is, — most már ugyan csak romokban — az ősi birtok ellenkező szélén, a régi köznemes Brackenburyak ősi fészke, még az Erzsébet királynő idejéből való, melyet akkor hagytak oda, mikor az uj baronet, III. György alatt a második palotát épittette. A régi park, a felhagyott kastély vadon cserjévé s bozóttá vadult el; a falak romba omlottak s egy országut a birtok azon sarkát a birtok-testtől elvágta; az uj és a régi kastély közt a közlekedés egészen megszünt — s csak mint becses történelmi emlékhez látogattak el néha, vagy mutogatták vendégeiknek az uj kastély lakói, de nagy becsben tartották s falai lebontását az időre bizva, világért sem vettek volna belőle anyagszereket a legujabb épitéshez, mint a középső kastélyból tették, melyet egészen lerontottak, mint olyat, a mi sem történelmi, sem épitészeti műemlék becsével nem birt.

Igy az első Brackenbury-kastély megtartotta helyét s állt meg becses romként; a másik elitélteték s széthordatott; mig a harmadik, Aladdin palotájakép, uj fényben és varázslatkép emelkedett.

Ebbe az uj kastélyba tért tehát *haza,* az özvegyen maradt lord Brackenbury, két fiával: Cuthberttel, ki itt töltötte oxfordi szünnapjait és Lancelottal, ki most először látta Angliát s itt nyerte első angol benyomásait. Etomba küldetvén tanulni, mint fogékonyabb és fiatalabb csakhamar egész angol fiu lett belőle, részt vett kortársai minden mulatságában, a szellemiekben ugy mint a testedző gyakorlatokban.

Az idősbik testvérnél nehezebben ment az átalakulás, ámbár már negyedik éve, hogy Oxfordban tanult. De Cuthbertben két ember, két fajból való, egyesült: az angol s az olasz. Izlése, irodalmi s művészeti hajlamai határozottan az olaszra vallottak. Az olasz költészet s művészet iránti hajlamai Oxfordban nem igen találván bátoritásra, sem olyanra, ki abban vezérelje, e részben az önműveltségre volt utalva s ez társaitól külön választotta és némileg zárkózottá tette. Rangjánál fogva azonban az angol társaságból s tanulótársai köréből sem vonhatta ki magát. Lovat tartott Oxfordban, de nem igen lovagolt; csónakja is volt, de a versenyekben nem szivesen vett részt; klubbtag is volt, de hetekig sem nyitott be a klubba. A társaság untatta és fárasztotta. A politika iránt meg épen határozott ellenszenvvel viseltetett. Szellemi foglalkozása majdnem kizárólag az olasz irodalomra, testi gyakorlata a magános csónakázásra szoritkozott, melyet nagy kitartással üzött.

Nem érezte magát otthon Angliában. Anyját, kit mig élt, mindenekfölött szeretett, szive mélyén igazán gyászolta. Szeretetét most öccsére vitte át, s Lancelot-t szerette a földön mindenek fölött. Minden egyéb iránt oly közönyös volt, mint csak egy angol ifju lehet.

Apja, lord Brackenbury kedvetlenül látta fia közönyösségét minden iránt, a minek egy fiatal embert s egy főrangu angolt érdekelnie kellene; s zárkozottságát, mely oly kevéssé illett ahhoz, a kinek a társadalomban s a közéletben maholnap szerepet kell játszania s a kinek — mint ő mondá, — kötelességei vannak önmaga és családja, a társadalom és a haza iránt.

Brackenbury lordnak hazajövetele után négy évvel végződött be a nagy pör. A lord sohasem kételkedett a pör megnyeréséről, s mikor az bekövetkezett, nem is örvendett neki. Diadala érzetébe sok keserüség vegyült. Eszébe jutott, hogy e pör volt tulajdonképeni oka, hogy huszonkét évig számüzve élt hazájától; hogy el kelle szakadnia első szerelme tárgyától, kire még most is gyöngéden emlékezett, hogy miatta Langtrey Mabel szerelem nélkül ment férjhez s tört szivvel halt meg egy más világrészben; s hogy az eszelős öreg Langtrey bukása a Mabel árva gyermekét is koldussá tette.

S mikor a szerencsétlen öreg squire a pör elveszte után csakhamar meghalt, és öreg nővérét s kis unokahugát ugyszólván semmi nélkül hagyta, a lord Brackenbury nemes és érzékeny szive arról gondolkodott, mikép lehetne az igazságszolgáltatás igaztalanságát helyrehozni rajtok.

Lassan-lassan megérlelődött benne az eszme s eljött az ideje is, hogy annak foganatositásához kezdjen.

Egy napon szobájába hivatta idősb fiát, czimei s peeri birtoka leendő örökösét. A csarnok, melybe a fiatal Mr. Brackenbury lépett, olasz stylben, diszes lépcsőzettel, mely belőle vezetett a galleriára, honnan a felső szobák ajtai nyiltak: a kastély közepét foglalta el. A falak festményekkel, többnyire családi arczképekkel voltak tele aggatva. Négy szobormű, a belvedéri Apollo, a kapitóli Antinoüsz, a louvre-i Diána, s a british-muzeumbeli Diadumenosz sikerült másolatai foglalták el a terem négy sarkát. Balra a könyvtár és ebédlő, jobbra az öltöző és nappali szoba nyilt, mig az estélyterembe a középajtón lehetett lépni.

Mr. Brackenbury balra fordult s a könyvtárba nyitott, hol atyja várta, ki napközben legtöbbnyire itt szokott tartózkodni. Kellemes, arányos szoba volt, könyvszekrényekkel, világos nagy ablakokkal s minden kényelemmel. A könyvek többnyire diszkötésekben, a szekrényeken mellszobrok, a világ nagy szellemeinek szobrai állottak.

Az öreg lord, a mint fia belépett, felállt a kerevetről, melyen ült s egy-két lépést tevén elébe, megfogta kezét s nyájasan szólt:

— Cuthbert, komoly beszédem van veled, ha hajlandó vagy meghallgatni.

— Kétségkivül, sir. Egészen fül vagyok.

— Több mint egy éve, hogy tanulmányaidat befejezve, elhagytad Oxfordot.

— Holnapután lesz tizenöt hónapja.

— Helyesen. Remélem jól érzed itthon magadat.

— Tökéletesen.

— Tudom, hogy szeretsz csónakázni.

— Hogy ne, mikor atyám oly pompás yachttal ajándékozott meg.

— S még Olaszországban hozzászoktál.

— Szülőföldemen.

— Fiam, angol embernek Anglia a szülőfölde, akárhol látta is meg esetleg a napvilágot.

A fiu hallgatott.

— De visszatérek tárgyamra, — folytatá az apa. Az életnek, fiam, más kötelességei is vannak, mint csónakázni és könyveket olvasni. Te már huszonhárom éves vagy.

— Csak leszek, a következő január 23-kán; pedig még deczemberben vagyunk.

— Pontos számitó vagy. Korodban én nem szoktam ily pontosan mérlegelni a szavakat. De mondjuk, hogy huszonkét éves, tizenegy hónapos és tizenkét napos vagy. S e korban már komolyan kell az embernek gondolkodni az élet föladatairól.

— Mit tekint, sir, az én életem feladatának?

— Különösen kettőt.

— S mik azok, sir?

— Idején nősülni s a parliamentbe lépni.

Mr. Brackenbury arcza szokatlanul komolylyá vált, s késett a felelettel.

— Én, — folytatá atyja, — helyeslem a korai házasságokat s bizom azokban. Kivált oly emberre nézve, kinek bizonyos állása van, mely kötelességeket ró reá hazája iránt. Az ember addig nem vert gyökeret hazája földjén, mig meg nem nősült. Van-e valami ellenvetésed?

— Átalánosságban nem sok; kivéve, hogy nekem nem igen van hajlamom a nősülésre; nem érzem magamat házasulandónak.

— Ez azért van, mert még nem foglalkoztál a nősülés gondolatával. Mindjárt más szemmel néznéd a dolgot, ha egy bizonyos személylyel hoznád összeköttetésbe gondolatidban.

— Ugy értsem ezt, sir, hogy kötelességből s nem hajlamból való házasságot ajánl nekem atyám?

— Jól nevelt embereknél, Cuthbert, a hajlam mindig ott van, a hol a kötelesség.

Mr. Brackenbury mosolygott.

— Kérem, sir, szóljon egyenesen. Ki az a hölgy, a kit atyám kinézett számomra? S menynyiben kötelességem azt nőül venni?

Lord Brackenbury érezte, hogy ha fia e kérdéseket föltette, a legnagyobb nehézség már le van győzve. A felelet könnyü volt. Czélja nemes volt s maga melegen át levén hatva attól, könnyü volt érveket találnia hozzá. Elmondta a mit mondania kelle s jól és meggyőzőleg mondta el; hogy az öreg squire fia örökségét, nem tudva, mikép adta el egy tál lencséért, mikép vesztették el a Langtrey-k mindenöket egy szerencsétlen pörben, mikép gazdagodtak meg *ők* a Langtreyéktől vett földön, s mily nemes, lovagias lett volna elégtételt és kárpótlást nyujtani nekik az által, ha a leendő lord Brackenbury a Major fillértelen örökösnőjének nyujtaná kezét s egykor megosztaná vele vagyonát.

Mr. Brackenbury nyugodtan hallgatta végig atyját, ki egészen fölmelegedett nemes terve kifejtésében.

— Azt a kis leányt érti, sir, kit a vén Langtrey kisasszonynyal látok templomba menni néha?

— Langtrey kisasszony nem vén, fiam; talán négy vagy öt évvel idősb nálam s én nem sokkal vagyok tul az ötvenen.

— Langtrey kisasszony iránt tévedhettem, sir; de unokahuga alig lehet több tizenegy vagy tizenkét évesnél.

— Ismét csalódol; ő tizenöt éves vagy közel ahhoz. Anyja huszonnyolcz éves volt, mikor férjhez ment s ha élne, most negyvennégy éves volna; leánya, Winifréd, házassága után két évre született. Mondom, tizenöt éves.

— Föltéve hogy annyi, nem gondolja-e, sir, hogy mégis igen korán van férjhezmeneteléről gondoskodni?

— Nem azt mondom, hogy eredj és kérd meg kezét; csak azt akarom, hogy szokjál a gondolathoz őt jövendőbelidnek tekinteni; s három vagy négy év mulva örülni fognék, ha a két család közti pör ily végmegoldást nyerhetne.

— Három vagy négy év mulva! Ugyan, sir, ki számithat egy gyermekleányka hajlamaira három-négy évvel előre?

— Eszmém: a leányt is e gondolatban nevelni s ahhoz szoktatni, hogy mint jövendőbeli férjét tekintsen tégedet. Gondold meg, jól nevelt leányoknak nincsenek saját hajlamaik. Hajlamuk az, a mit megszoktak sorsuknak és kötelességöknek tekinteni.

— De gondolja meg atyám, hogy Miss Langtrey ép ugy gyülöli önt s egész családunkat, mint a néhai squire.

— Bizd rám Miss Langtreyt; én magamra vállalom őt megnyerni tervemnek.

— Miután ön oly soká tudott uralkodni Bomba királyon, atyám, nem kétkedem diplomacziai ügyességén.

Lord Brackenburynak nem tetszett e megjegyzés, bármily hizelgő volt is. Ő a nápolyi királyt jogszerü királynak tartotta s mint monarkhikus érzelmü ember nem szerette, ha a királyokkal csufolódnak. De politikusabb volt, hogysem nemtetszését éreztette volna fiával e perczben.

— Nos Cuthbert, mondá, megegyeztünk?

Cuthbert habozott a válaszszal.

— Ha átalában nősülök, mondá végre, Miss Savage ellen sincs több ellenvetésem, mint bárki más ellen; föltéve, hogy jó kedélyü, jól nevelt s mivelt és becsületes. De jobb szeretnék nőtlen maradni.

— De állásodban, Cuthbert. —

— Mondom, *jobb szeretnék* nőtlen maradni; de nem ragaszkodom hozzá. S ha önnek ugy tetszik, és ha Miss Langtrey s maga Miss Savage

nem idegenkednek, beleegyezem. Sajnálom, sir, hogy politikai tervére nem mondhatok hasonlót.

— Hogyan? Vonakodnál a parliamentbe lépni?

— Határozottan, atyám.

— Képtelenség. Vagyonoddal, tehetségeiddel, s az én befolyásommal, harminczöt éves korodban miniszter lehetnél.

— Semmi kedvem a politikai pályához. S okom van, melyet ön is helyeslend, sir, hogy ne lépjek arra.

— Halljuk.

— Nem képviselhetném a politikai téren családunk hagyományait. Én szabadelvü vagyok, sir.

— Mi vagy?

— Szabadelvü, sir.

Lord Brackenburynak a haja égnek meredt. Családja nemzedékről nemzedékre, már három század óta, a konzervativek zászlói alatt állt. Ha fia azt vallotta volna, hogy forradalmár, hogy karbonári — nem szörnyülködött volna el jobban. Szabadelvü! Jóságos egek!

— Köszönöm. Majd máskor beszélünk erről.

Mr. Brackenbury távozni készült. Atyja nem tartotta vissza.

— Bocsásson meg, sir, — mondá a fiu — ha megsértettem. De nem tehetek meggyőződéseim ellen.

Lord Brackenbury nem felelt.

— S a mi Lancelot-t illeti, — folytatá fia, kezével a kilincsen — örülni fogok, ha neki a borought átengedhetem. Örülnék, ha az arát is átengedhetném.

S eltávozott.

Lord Brackenbury, maga maradva, visszaesett székébe s arczát kezeivel takarta el.

— Szabadelvü! — mormogá kétségbeesetten. — Kegyelmes isten, szabadelvü!

(Folyt. köv.)

A BIRÓSÁG ELŐTT.

«Erőszak», a hatalmasnak ehhez a végső reméniumához folyamodott immár Irlanddal szemben az erőszakoskodások ellen, melyek csak ártanának. De ilyenkor az már ugy szokott lenni, hogy a csendesiteni igyekvés ép az ellenkező hatást szüli. Mikor fel vannak korbácsolva a kedélyek, csak annyit kell mondani: ezt ne tedd, eszébe jut, hogy ime biz azt is meg lehet tenni, s megteszi. Azért ezek az erőszakoskodásoktól visszaintő figyelmeztetések is leginkább ezt eredményezték. A kihágások, erőszakos tények egyre szaporodtak.

Alkalmasint ilyen, vagy ehhez hasonló vád alatt áll az a fiatal suhancz is, kit képünk ábrázol. Hisz a fiatalság oly könnyen hajlik a tüntetések felé, s oly könnyen ragadtatja el magát a fölhevülés által. Alapos-e a vád, vagy alaptalan, azt eldönteni a birák dolga, kik elé hozatott. Azok persze el fognak követni mindent, hogy kisüssenek valamit reá. Mert nem rendes törvényszéki tagok, jogtanult emberek s független állásu egyének azok, hanem rendesen a hadseregből kilépett tisztek, hazakerült tengerészek, stb. soraiból vannak toborozva. És azok rajta lesznek, hogy érdemeket szerezzenek magoknak fölfelé.

A BIRÓSÁG ELŐTT. (IRLANDI KÉP.)

— Sajnálom, hogy sértem előitéleteit, atyám.

— Nekem nincsenek előitéleteim; nekem meggyőződéseim vannak, szent meggyőződéseim.

— Bocsánatot kérek, sir.

Lord Brackenbury izgatottan járt föl s alá.

— Igy valóban meg kell köszönnöm, hogy nem akarsz a parliamentbe lépni. Azonnal szörnyet halnék, ha fiam — de hagyjuk, s ne beszéljünk többé róla, kérlek fiam, soha.

— *Én* soha sem fogom előhozni e tárgyat.

— S kérlek, fiam, ócsádnek se! Az istenre kérlek, az ő fiatal kedélyét ne vesztegesd meg legalább.

— Biztosithatom, atyám, hogy öcsémmel soha sem fogok politikáról beszélni.

— Köszönöm. Reá kell vetnem szememet, mint a borough leendő képviselőjére. Ő anyja vagyonát öröklendi; az nem sok, de adhatok hozzá valamit jövedelmeimből, örökséged csonkitása nélkül. Őt kell a borough képviselőjévé nevelnem.

— Örülni fogok, sir, ha Lancelot öcsémet én is segithetem a magaméből.

angol hatalom, s alkalmazta azt előbb magában Irországban, de azután az egyesült királyság fővárosában Londonban is, az ir ügy képviselőivel szemben.

Az utóbbi napok eseményei ismeretesek, Európaszerte élénk megbeszélés tárgyait képezik lapokban és magánkörökben. Davittot, az ir liga voltaképi alakitóját a kormány elfogatta, s erre következett az a nem eléggé jellemezhető parlamenti jelenet, hogy egy egész párt férfiai kivezettettek az ülésteremből. Persze Davitt elfogatása nem volt előzmények nélküli. A legutóbbi napok alatt sok, igen sok történt arra nézve, hogy a kormány ellen még jobban fölizgattassanak a már ugy is forrongó kedélyek. S ebben Davittnak nagy része — Irland szempontjából mondhatnánk talán: nagy érdeme — volt. Városról városra, faluról falura járt, egyetértésre intette a hiveket, s előkészitette őket egyszersmind a nagy napra.

Másrészt az ir nők ligája is óriási tevékenységet fejtett ki. Élén Parnell parlamenti tag nejével ezer és ezer felhivást küldött szét az országba, szintén összetartást hirdetve mindenütt, s intve a tulkorai

Ugy látszik, hogy az anyából, testvérekből és rokonokból meg ismerősökből álló asszonynép nem is nagyon bizik a fölmentésben. Ismerik talán a birák részrehajlóságát, — vagy pedig tudják, hogy az ifju vádlott mibe ártotta magát.

Fájdalom, ez a kép nagyon is megfelel az életnek, s még nagyobb fájdalom, hogy ily jelenetek Irlandban a legközelebbi jövőben bizonynyal még nagyobb számban fognak ismétlődni, mint a jelenben.

EGYVELEG.

* **A római karneval** ez évben igen fényes lesz. Az egyiptomi exkhedive és két orosz nagyherczeg fényesen fognak megjelenni s a Via Nationalen diszes villanyvilágitás lesz. A legügyesebb maszkok számára mintegy 10,000 lira pályadij van kitüzve.

* **Párisban** 1850-ben 40.774,400 köbméter gázt fogyasztottak el, 1860-ban 75.718,992-őt, 1865-ben 116.171,727 köbmétert; 1869-ben 145.199,424-et, 1875-ben 175.938,244-et s 1879-ben 218.843,875 köbmétert. Harmincz év alatt tehát a világitó gáz szüksége közel 6-szorta nagyobb lett.

MEZŐ-TÚRI KASZINÓ- ÉS BAZÁR-ÉPÜLET.

Nem is volt olyan nagyon régen. Alig tizenhárom esztendeje, hogy kocsink a lovak iszonyu erőlködése közben lépésről lépésre, nagy vergődések között tartott azon czélpont felé, melyet a turi kerek torony jelölt, s mely czélpont már félnapi vergődésünk elején is csak annyira tetszett, mintha egy órajárásnyinál nem lenne odébb.

Minden harmincz-negyven lépésnyire meg kellett a kocsisnak állania, hogy kikaparja a küllők közül a sarat, s én már egész nyugodt lélekkel mondtam a hálaistent, midőn elértük a nagy szélmalmot a város végén. Most már tehát itt a város, kezdődik a jó ut. A nagy szélmalom pedig mintha szánalmasan nézett volna a kicsiny, vergődő járműre, mely magas falai alatt elhaladt. Mintha kérdezte volna, hogy hát ez máma még be akar jutni a városba? És biz ez a város széléről sem volt könnyü feladat. Ott is az az ut mint előbb, ott is csak ugy el-elakadt a kocsi, mint kivül a töltésen. Feneketlennek látszott minden, s ugy tünt föl, mintha a házak és keritések itt csak a végből iskolaépületek is, a hol emeltettek, behatással voltak az egyes helyek további épitkezéseire, az ily diszes épületek mint a tervezett: annál inkább. S a mi alföldünkön a jeget csak igy lehet megtörni, s városoknak nevezett nagy falvainknak csak igy lehet adni némi európai szinezetet.

A bemutatott terv, *Fellner* Sándor budapesti müépitész irodájából került ki, s tekintve az épületnek sok mindenféle czélra leendő használatát, — a maga nemében igen sikerült mü. Az épület, mely szerinte fog emeltetni, hosszabb, piacz felé forditott oldalán 16 bolt által lesz elfoglalva, melyek mindegyikéhez raktár vagy üzlethelyiség tartozik. Ugyanezen oldalon lesz a posta és távirda-hivatal, de a többi lakásoktól egészen elzárva. Az emeletet az utóbbi hivatal tisztjeinek lakásai, s azonkivül nyolcz bérlakás foglalja el, melyek mind a legnagyobb kényelemmel lesznek berendezve.

Az épület másik utcza felőli részét egy nagyobb vendéglő foglalja el, s ezzel összekapcsolva egy diszes tágas táncterem. A tehetséges épitész, ki a budapesti zene-akadémia diszitésével is meg van bizva, maga szándékozik e terem mennyezetét loggia-modorban kifesteni. Tervei

MEZŐ-TÚRI KASZINÓ ÉS BAZÁR-ÉPÜLET. — FELLNER SÁNDOR MŰÉPITÉSZ TERVRAJZA.

szegélyeznék az utczát, hogy széjjel ne folyjék a sár. A házak tövében vezetett ugyan itt-ott keskeny deszka padló, de ugy látszott, mintha lehetetlen lenne eljutni egyik oldalról a másikra. De szemeinkkel győződtünk meg, hogy lehetséges. Hosszu falábakon láttunk itt-ott átkelni egyeseket. És ez eléggé érdekes látvány volt reám, a ki a falábakat csak gyermekjátékok alakjában ismertem addig, s nem tudtam ily «komoly» alkalmazásukat.

Hát ez a kép, a feneketlen sárral boritott utcza, a falábakon járó emberek, a kicsiny, falusias házak, mind megelevenedik emlékezetemben, midőn a képre tekintek, mely a város emelendő házának rajzát ábrázolja. Tudom, hogy a város már e tizenhárom év óta csinosodott, s többek között azóta emelték a «Dobogó» vendéglőt, de mégis különösen esik elgondolnom, hogy ilyen európai jellegü palotát emeljenek azoknak a falusias viskóknak a helyére. Különösen esik, de jól esik. Mert nem csak magát az épületet látom ott, hanem látom már környezetében emelkedni a többit is, melyek egykor más jelleget adandnak a városnak. Hiába a példa magával ragad, épitkezésekben is csak ugy mint másban. Már a diszesebb után itélve, e teremnek messze földön nem lesz párja az alföldön.

Ezeken felül még a kaszinó is az épületben lesz elhelyezve, melynek tagjai számára egészen külön bejárás s behajtó van berendezve. Az épitést a nyáron kezdik meg.

Az egész renaissance stylben tartott épület igen kedvező benyomást tesz már tervében is a szemlélőre, s kivánjuk szivből a derék túriaknak (kik polgármesterök Bolváry Antal inditványára határozták el az épittetést), hogy kész állapotban még különbet tegyen.

LEVÉL KHINÁBÓL.

(Háborus kilátások Oroszországgal. A legelső távirdavonal Khinában. Kilátásban levő vasutak. Az időjárásért a mandarin felelős. A gyermek-császár mint az udvari etikette áldozata. Miniszterek a császár előtt. — Elmaradt «Vasárnapi Ujság»-ok.)

Ichang (Khina), 1. 80. nov. 12.

A khinai köröket még folyton az orosz háboru lehető kitörése foglalkoztatja, s a mint látszik, most az idegeneket gyülölő párt van fölényben az udvarnál. Hogy a jövő khinai uj év minő eseményeket tart fenn, arra most mindidőjárást is. Igy történik azután, hogy szárazságkor esőhiányért, hosszas esőzéskor pedig tiszta idő késedelme miatt a földmivesek mandarinjaikat teszik felelőssé. Innen ered azután az a nemzeti szokás is, hogy a khinai császár — fényes udvari segédlettel — saját maga megy az egek templomába esőért vagy tiszta időért könyörögni.

Az ifju császárt illetőleg Pekingből nem épen megnyugtató hirek érkeznek. Mint látszik, ő is, mint előde, idő előtt áldozata lesz az udvari etiquettenek. Évszámra nézve már tizen felül van, testalkata mégis mindig oly gyenge, csenevész, mint volt csecsemőkorában. Nevetséges is az az udvari szokás, melynek még az ilyen gyermekcsászár is rabszolgája lesz. Évezredekre menő hagyományos szokás szerint már reggel négy órakor talpon kell lennie, hogy minisztereit fogadva velök tanácskozzék, majd a fővárosba érkezett alkirályokat hallgatja ki ünnepélyes audienczián. Mind e fogadtatás és kihallgatás folytán a szegény császárnak teljesen passziv szerepet kell játszania. Egy trónusféle székre felkuporodva üldögél, meg sem moczczanva, mint egy Buddha szentség; háta mögött anyját és nagynénjét (kik a valódi uralko-

dók) leeresztett függöny takarja el; s midőn a miniszterek uralkodójuk tanácsát vagy parancsát kérik, a császár ajkai meg sem mozdulnak, csak bús szemei bámulnak előre merev közönyösségben. A függöny mögül azonban rejtélyes női hangok jönnek elő, miket az államférfiak császári parancsként vesznek, s illő engedelmességök bizonyitásaképen fejeiket kilenczszer a földhöz verik.

Ohajtottam volna a «Vasárnapi Ujság» ama számait látni, melyekben leveleim megjelentek, azonban nem jutottak kezemhez. Oka persze az a régi baj lehetett, hogy a czimszalag a nagy utban lerongyolódván, most az ujság ott hever Aden vagy Ceylon valamelyik postahivatalában, s nem tudják hova küldjék.

Az innen való levelezést illetőleg meg kell jegyeznem, hogy bármennyire ismeretlen is Khina nálunk, az innen való gyakori tudósitások, még ha ügyes tollból származnak is, könnyen elavulhatnak, mire odaérnek. Különben jövő év végén haza megyek s az utazásom alatt látottakról és tapasztaltakról rendes tudósitásokat szándékom küldeni a «Vasárnapi Ujság»-nak is.

Faragó Ödön.

AZ ESZTERGOMI KINCSTÁRBÓL.

A középkori műemlékek ama gyöngédebb, lágyabb formáiban, melyeket a műipar képvisel, hazánk épenséggel nem szegény, az esztergomi főegyház pedig valósággal kincstárt bir azokból. Érdekes tanulságot nyujtanak ezek arra nézve is, hogy hazánkban a művészet egyes ágaiban mily befolyások uralkodtak, mely irányból érkeztek a mozgalmak: románizáló avagy german szellem volt-é az irányadó, vagy önálló fejlődésnek is indultak-e néha? De ennek megitélésére a legrészletesebb vizsgálódás és a műtárgyak összehasonlitása szükséges.

Dr. Bock Ferencz kanonok az esztergomi kincstárról a bécsi császári Central-Commission 1859-iki évkönyvében nagy magasztalásokkal ir, de egyszersmind kimondja azokból a german szellem uralkodását, mely alatt csak mulólag hatott az olasz izlés. E véleményt a mi régészeink is utána mondták. Most jelent meg épen a kincstárról egy diszmunka, fényképekkel és *Dankó* kanonok leirásával. E munkát tüzetesen ismerteti az „*Archaeologiai Értesitő*“ legujabb füzetében *Pulszky Károly*, s érdekes czikkében az egyes műtárgyakat is szemle alá véve, azt a következtetést vonja le, hogy Bock itélete elfogult, hogy középkori emlékeink eddigi publikációi sok tekintetben megbizhatatlanok, nem terjednek ki mindenre, a mit a régésznek figyelembe kell venni, s hogy e bajokon csak az olyan gondosan szerkesztett és jól illusztrált munkák segithetnek, minő a most megjelent nagy mű, mely fokozza azt az óhajtást, hogy *Simor* bibornok példáját többi egyházi nagyjaink is mentől gyorsabban kövessék.

E czikkből közöljük mutatványul az alábbi illusztrációkat, a leirások kivonatával.

A középkori aranymivesség kiváló példánya egy arany kereszt, melyet Bock s maga Dankó is román eredetünek tartanak, a XII. század végéről. Főérvül azt hozzák föl e mellett, hogy nagyon hasonlit a királyi bothoz. Pulszky Károly azonban e hasonlatot tagadja, s a kereszt korának bebizonyitására bővebb kutatásokat és összehasonlitásokat tart szükségesnek. Bemutatjuk itt az ér ekes kincsdarabot, s nagyobb alakban annak felső részét is.

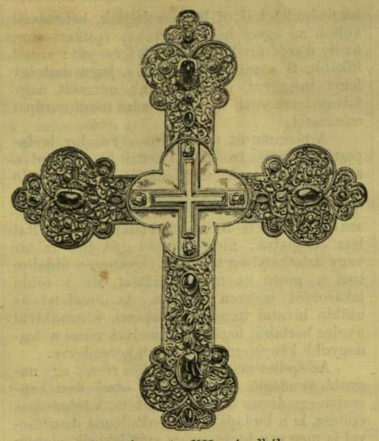

Arany kereszt a XII. századból.

Ereklyetartó.

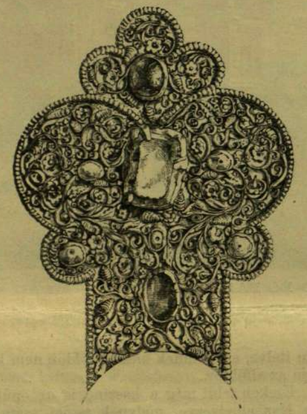

A kereszt felső része nagyobbitott alakban.

A nyakékül szolgáló ereklyetartókat, melyek közül egyet szintén bemutatunk, átalában olasz munkának hiszik. Közepén az angyali üdvözlet van ábrázolva, s az olasz eredetet az alakok rajzára alapitják. Csakhogy e jelenet azok közé tartozik, melyek typikusan meg voltak állapitva, egész Európában elterjedtek; a munka durvább, az alakitások egyszerübbek, semhogy a stylkülönbség finomságai érvényesülnének. Az angyali üdvözlet nagyon hasonlit egy kehelyen levő hasonló jelenethez s ez minden valószinüség szerint hazai készitmény lévén, az ereklyetartóra sincs elég ok, hogy idegen munka volna.

Krisztus és Mária fő. (Domboru himzés.)

A középkori egyházi öltözetek domboru himzésének egyik remeke a kis diptychon, a tövissel koronázott Krisztus és a siró Mária fejével. Itt a himzés egészen a polychrom szobrászattal versenyez, a fejek pedig elég nagyok, hogy styljöket meghatározhassuk. Itt németalföldi mesterek irányát lehet fölismerni.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG KÖZÜLÉSE.

E hó 6-án 33-ik közülését tartotta első szépirodalmi társulatunk az akadémia disztermében, nagy hallgatóság előtt, melyben több notabilitás is megjelent.

A gyülés tárgyai érdekesen voltak összeállitva, s három órahosszat le tudták kötni a közönség figyelmét, mely a tetszés kifejezéseit sokszor nyilvánitotta.

Greguss Ágost alelnök tartotta a megnyitó beszédet, melyet a közönség élénk figyelemmel hallgatott végig. A kritikáról szólt, mely a társulatnak is elejétől végig főczélja volt és tagjai megválasztásában szintén ezt gyakorolja.

Először megemlitette a kritika czélját s feladatát, hangsulyozván, hogy az nem az iró kedveért, hanem a közönségért történik, legfeljebb a jövő nemzedék irói tanulhatnak belőle, mert az irók rendesen «tul vannak az okulhatáson» s ha dicsér a kritika, azt mondják, kötelességét tette, ha megróvásokat tesz, haragusznak érte. Áttérve ezután a társaság kritikájára, melyet a tagválasztásokban gyakorol, mindenekelőtt a szokott vádat czáfolta, mintha a társaságok a genieket üldöznék s a középszerüségeknek lennének menedékhelyei. Ellenkezőleg minden társaság keresi a geniet, s ha tán téved is, utólag igyekszik elismerését kifejezni. Moliére nem volt tagja a franczia akadémiának, de az állitotta föl először emlékszobrát, Petőfi müveit a magyar akadémia részesitette jutalomban. A geniek különben mindenkor igen ritkák s másrészt tagadhatatlan az is, hogy a középszerüségeknek szintén nagy haszna van az irodalomban s méltán lehet reájuk alkalmazni a jelszót «Tiszteljétek a közkatonákat!» A Kisfaludy-társaság, melynek jelvényében a kritika, mint 10-ik muzsa, középen áll, gondosan igyekezett kritikát gyakorolni tagjainak választásában s habár mindenkor voltak elégületlenek, most már az elégületlenség szünetel. Nagy oka van ebben a Petőfi-társaság alakulásának, melyet előadó «nemcsak udvariasságból» üdvözöl s mely legalább az elégületlenséget megosztotta. Fölemlitette azt is, hogy midőn a nagy Franciaországban negyven halhatatlan képviseli együtt az akadémiai szépirodalmat, nálunk három társaságra oszolnak a szépirodalmi választottak. Ebben is — ugymond — a magyar ember czentrifugál természete nyilvánul, mely semmitől sem irtózik jobban, mint a központositástól. Mi inkább fecséreljük, mint gyüjtjük erőinket; inkább a fölöslegesről, mint a szükségesről gondoskodunk; sok az egylet, sok a lap, sok a párt (van még párton kivüli párt is), mindenkinek sokfelé kell szakadnia, elforgácsolva a munkát; a sokba aztán belefáradunk s az egészen alig lenditünk valamit. De ha egyfelől szomoru az, hogy a széthuzó elemek, boldogulásunk rovására, ma is igen hatalmasak; másfelől kimondhatunk egy örvendetes tényt is, azt t. i., hogy mai nap nehezebb középszerüségeknek lenni, mint régente nagynak, a mi az általános szinvonal emelkedését bizonyitja. A mai középszerüségek többet érnek, mint sok régi nagy, s óhajtanunk kell, hogy a társaság 66 dik közülésén ugyanezt mondhassák el az akkori középszerüségekről.

Beöthy Zsolt adta elő ezután a titkári jelentést, a rideg hivatalos adatokat szerencsésen stylizálva.

Megemlékezett azokról, kik a társaság vagyonát gyarapiták. Összesen 4000 frt ez összeg, közte 2000 forint az Eötvös-szobor alapból jutott. Megemlitette azt is, hogy 1860-ban a legelső hivó szóra 63, és 1872—73-ban 32 alapító lépett a társaságba. A mint a közélet egyéb mozzanatai fokozottabb mértékben vették igénybe a nemzetet, a tömegesebb részvét megszünt. A társaság azonban buzgón folytatja működését, szolgálva a müvelődés ügyét.

A könyvkiadások legörvendetesebb mozzanata, hogy a társaságnak két nagy vállalata, mely az utóbbi éveken fennakadt, uj és biztos kerékvágásba zökkent. Egyik *a magyar Shakespeare* méltó társa: *a magyar Moliére*, mely hetedik kötetének megjelenése óta, 1876-tól fogva szünetelt. E nevezetes sorozat a mult év folytán lendület vett. A 8-ik kötet már meg is jelent, a 9-ik sajtó alatt van. A még hátralevő két köteten is szorgalmasan dolgoznak: Szász Károly, Lévay József, Perényi István és Márkus Miklós. A másik vállalat, melynek folytatásán társaságunk igyekszik, a magyar népköltési gyüjtemény, melynek székely népdal-, balladaés mese-gyüjteményeiből egy kötetre való ez évben mindenesetre megjelen. Megjelentek még a mult év folytán az «Évlapok» uj folyamának tizenötödik kötete s a Szeged javára szentelt Árvizkönyv. A pártolók számára két kötet jelent meg: gróf Szécsen Antal irodalmi és történelmi tanulmányai s Déryné Naplója Könyvkiadásain kivül a társaság az irodalmi életben havi ülésein felolvasásaival vett részt. Bemutattatott tehát összesen 45 dolgozat, még pedig 16 prózai s 29 verses. Végül megemlékszik a társaság halottjairól, *Csengery* Antal s *Tóth* Kálmánról, az utóbbiról igy szól: Öt éve távozott e helyről, ma már eltávozott közülünk is, de ott hagyta társaságunk dicsőségére, koszorujáit. Szeressük és tiszteljük emlékét, mert óh melyikünknek, hanyadikunknak fog adatni, hogy távozásunk után koszorut hagyhassunk a helyen, melyet az életben elfoglaltunk? (Éljenzések.)

Következett **Rákosi** Jenő emlékbeszéde Toldy István fölött, jellemezvén a korán elhunyt iró irodalmi működését. Erre nézve nem müveiben, hanem munkaerejében keresi a főszempontot, s ebben látja annak főbecsét.

Toldyt a késő századok nem érdekelték, ő kizárólag korának akart irni s mindig szerencsésen eltalálta korának izlését. Öt a társadalmi élet pezsgő működése minden tekintetben készen találta. Irt röpiratokat egész halmazzal egyházról, politikáról, közigazgatási bizottságról, reformtervekről; irt szinműveket, regényt, beszélyt, tárczát, apróságokat s e mellett szerkesztője és munkatársa volt számos külés belföldi lapnak. Könnyed modora csak a külsőségekben nyilatkozott. Modora jellegét legélénkebben bizonyitja, hogy fanatizmussal küzdött a régi ellen, s a modern irány mellett tört lándzsát minden téren. Ha Toldy örökségén végigtekintünk, s azt kérdezzük, melyik az ő sok müve közül a legbecsesebb, feleletül kapjuk, hogy egy munkája sincsen a gyors enyészet ellen fölvértezve. Szerette az életben is a futó ismeretségeket s Helikon berkeiben is ujabb és ujabb hatásoknak hódolt, de müvein mindenütt meg van a pezsgő munkakedv, a friss szellem, a találékony elme, a modern iró minden jelességének a nyoma, de hiányzik belőlök tárgyának és müvészetének mélyebb szeretete s ezzel irói munkásságának maradandóbb értéke. E tehetség, habár szép, s mindenesetre méltánylandó eredményeket ért is el, teljesen nem forrhatott ki. A halál erőszakosan szakitotta félbe működését. Hasznos iró, a modern világ irója volt, minőt ha nem termel egy nemzet, idegen földről kellene átültetni, de épen ezért mulékony jelenségnél nem tartható többnek. El lehet mondani róla, bárha paradox mondás is, hogy sokkal többet vesztettünk halálával, mint a mennyit tényleg birtunk benne, s ezért nem lehet a kritika szigorával itélni fölötte. Kora halála a közrészvétet kelté föl, mely kalmár-mérték nélkül oszt elismerést és szeretetet.

A megéljenzett emlékbeszéd után *Szász* Károly «Gondolj reám ha nem leszek» czimü és refrainü szép költeményével gerjesztett nagy hatást.

Gr. **Széchen** Antal magvas tanulmányt olvasott föl Kisfaludy Sándorról. Érdekesen tünteté föl a «Himfy szerelme» és «Regék» költőjét az akkori társadalom és viszonyok keretében.

Kisfaludy a régi táblabirói rendszer költője s e rendszer nem volt oly rossz, mint azt jelenleg tartjuk. A magyar államiság eszméjét fejezte ki keresztyén alapokon s mikép a magyar állam a keresztyén államok közt a legelsők között volt, e rendszer is méltán megérdemli a dicséretet. Kedvelt költője életéből különösen két részletet emelt ki, egyik volt a győri insurrectio 1809-ben, melyről bővebben emlékezett meg, a másik pedig szerelméről szól. Soká vitatott kérdés volt, vajjon K. kedvese alatt csak Szegedi Rózát avagy másokat is lehet érteni. Széchen határozottan a mellett van, hogy ez az egy hölgy foglalta el egészen szivét. Tanulmányában igen előnyös oldalokról mutatta be a költőt s több izben czélzott arra, hogy őt most már méltatlanul feledni kezdik.

A tárgysorozat utolsó száma **Gyulai** Pálnak egy nagyobb költői beszélye volt: «Szilágyi és Hajmási»; a tárgy maga ismeretes a szendrői névtelen töredékéből és Vörösmarty balladájából. Gyulai mesterileg dolgozta föl e tárgyat az ó-székely balladák modorában, rim nélküli alexandrinusokban. A költőt zajosan megéljenzték e szép müveért.

Legvégül **Csiky** Gergely másodtitkár tett jelentést az idei pályadijakról és az uj jutalomtételekről, melyeket már a multkor emlitettünk.

*

Gyülés után a társaság tagjai az «Európa» egyik termében gyültek össze lakomára, melyet Ágai Adolf rendezett. A toasztok csakhamar megindultak. *Greguss* élteté a királyt, *Zichy* Antal a királynét és trónörököst; *Beöthy* Zsolt gróf Széchen Antalt, mint a társulat legmunkásabb tagját, *Széchen* pedig a társaságot és elnökeit; *Szász* Károly Aranyt, s a fiatal költőket, egy másik toasztjában pedig Ágait, mint rendezőjét e lakomának stb.

A Kisfaludy-nap záradékát a *nemzeti szinház* előadása képezte. Itt Kisfaludy Károlytól a „*Kérők*“ és „*Pártütők*“ vigjátékokat adták elő oly nagy közönség előtt, mely még a zenekari helyeket is elfoglalta, s igazi derültséggel nézte az előadást, melynek szereplői oly jelesül működtek.

ELŐADÁS MAGYAR KÖLTŐKBŐL NÉMET NYELVEN.

Lewinszky József, a bécsi Burgszinház kitünő jellemszinésze, csütörtökön, febr. 10-kén estve tartotta meg nagy érdekkel várt fölolvasó, jobban mondva szavaló estéjét, melyen *Petőfi*től huszonöt, *Gyulai*tól két, *Arany*tól, *Kiss* Józseftől, *Szász* Károlytól és gr. *Zichy* Gézától egy-egy költeményt adott elő, természetesen németül, Neugebauer László forditásában. Merész vállalkozás, mondá maga is, bevezető kis beszédében, a magyar közönség elé németül vezetni Petőfit; de a magyar közönség hálával s elismeréssel tartozik Lewinszkynek, hogy elsőrendü szavaló művész létére, a magyar költőket — a németországi nagy közönségnek ily előadásban mutatja be, s mielőtt velök körutra indulna, a magyaroknak is bemutatja — nem költőiket, arra talán nincs szükség, — hanem a formát és szint, melyben azokat a nagy világban bemutatni készül. A Lewinszky fölolvasásán jelen volt nagy és diszes közönség, mely a redut kis termét csordultig megtöltötte, s az előkelő, a müvészi és irói s a förangu világ nagy találkozója volt, a közönség, mondjuk, kétségkivül igy fogta föl a Lewinszky vállalkozását s a csaknem minden darab után megujuló, olykor kitörő, néha egész viharrá váló taps, a szakaszok után ismételt többszörös kihivások mind arról tanuskodtak, hogy a közönség szivesen elfeledte vagy elnézte mind azt, a mi a müélvezet tisztaságára zavarólag hatott. Ilyen mindenek előtt és fölött, hogy mi e költeményeket sokkal szebb és jobb alakban, *eredetiben* ismerjük és szoktuk élvezni s a Neugebauer forditásai, bár kétségkivül a jobbak közé tartoznak, csak olykor közelitik meg az eredeti frisseségét; oly költeményben pl. minta «Szeptember végén», elejteni a keresztrimeket, halálos bün; a «Tetemre hivás»-ban e sort: «Arcza szobor lesz, lába gyökér», megforditani s azt mondani, «Lába gyökér, arcza *márvány*», bizony nagyon halvány képet ad az eredetiről; a Petőfi ötlábas verseit hatosokká nyujtani nem kisebb vétek, stb. A müélvezetet zavarhatta az előadó hangjának érztelensége, mondhatnók khronikus rekedtsége, mely majdnem a Kovács Gyuláéhoz hasonlit; s a nekünk magyaroknak szokatlan folytonos német páthosz — mely a «Tetemre hivás» bevezető s pusztán elbeszélő strófáját is kiáltva mondja, stb. Lewinszky kétségkivül elsőrendü jellemábrázoló, s a mellett kiválóan értelmes szavaló színész is, a ki siket, de jól iskolázott hangjával nem csak jól tud gazdálkodni, de hangulatot is képes fölidézni annak árnyalásával és erejével. Ámde *színész*; s itt ujra bebizonyul a régi igazság, hogy a müvészetek határait összezavarni soha sem lehet büntetlenül; hiába hirdették ezt már a régiek (s akkor, a müfajok is élesen levén megkülönböztetve, kevesebb vétség is volt e részben), hiába irta Lessing «Laokoon»-ját a müvészetnek határairól; ujra meg ujra megkisérlik az emberek. A zenész a szinek hatását igyekszik előidézni; a festő szobrász akar lenni; hiu törekvés. A szavaló meg szinész akar lenni, vagyis előadás helyett el akarja játszani a költeményt. Nem megy. S azért nem megy pedig, mert egyik müvészet sohasem bir a másiknak eszközeivel. A zenének nincs kosztümje. Ha Lear fölteszi nagy szakállát, felölti biborát, vagy kijő tépett ruhában, tépett hajakkal, botjára támaszkodva, elhiszszük, hogy ő Lear. De Lewinszkynek frakkban, fehér nyakkendővel, borotvált arczczal s előtte kotta-támlával, melyen a versek kéziratai fekusznek: nem hiszszük el, hogy meg akar repedni a szive a Petőfi szülei halálán, vagy beleőrül az Abigél bajába. Ne is igyekezzék azt elhitetni velünk. Elégedjék meg a szavaló feladatával: magyarázni, érthetővé tenni a költőt minden izében s előidézni dala hangulatát. Lewinszky, a színész, többre vágy s azért igazában csak a drámai hangu költemények és részletek sikerültek neki, mint a «Tetemre hivás», a «Vadász bosszuja» Zichytől, az «Ágota kisasszony» egyes drámai részletei, Petőfitől pedig a «Füstbe ment terv», «Egy estém otthon», «Valahogy», «Fölszedtem sátorfám» s végül a «Csatadal», melyet bezáróul, mint igazi Tyrteus mondott el. Oly költeményeket, mint a Gyulaiéi mindakettő, a Szászé, s Petőfinek a tisztán lyrai hangu dalai, jóformán elejtette; ilyenkor a taps csak az udvariasság kifejezése volt. Egészben véve, ismételjük, Lewinszky vállalkozása elismerést s hálát érdemel. Itt, *Budapesten*, a vigadó termében is volt nem egy, a ki Lewinszkytől hallja először Petőfit és Aranyt; jó, ha figyelmeztetve rá, mijd az eredetit is fölkeresi. De a nagy Németországon a legnagyobb magyar lyrikussal müvészi körutat tenni: valóban hálás föladat. Örülünk hogy oly jeles müvész vállalkozott rá mint Lewinszky és kivánunk sikert vállalatához.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A „Budapesti Szemle“ ez évi 2. száma vagyis februári füzete érdekes és gazdag tartalommal jelent meg. Különösen két czikk vonja magára figyelmünket. Az egyik *Pulszky* Ferencz nagyszabásu tanulmányának kezdete Martinovicsról és társairól. Fraknói könyve megjelenésének alkalmából van irva, de mint Macaulay szokta irni essay-it, önállóan beszéli el a történetet, reflektálva az előtte fekvő könyvre, de saját felfogása szerint helyeselve, vagy helyreigazitva, kipótolva vagy czáfolva annak állitásait. Pulszky, ki a Martinovics korát és körét már régebben tanulmányozta s az ötvenes években politikai irányregényt is irt a magyar jakobinusokról, elismeri Fraknói szorgalmát, keze szerencsés voltát, könyve érdemét és jelességeit, de látja hibáit is: a szerző egyoldaluságát, elfogultságát, mely akaratlanul tör ki belőle, egyéniségénél s állásánál fogva. Pulszky e tanulmányának még egy vagy két folytatása lesz; kétségkivül a legérdekesebb czikk, a mi Fraknói nagy s méltó feltünést okozott könyvéről s annak alkalmából iratott, nem számitva le Pauler Gyula ismertetését a Havi Szemlében sem, mely sokkal inkább egy uton jár Fraknóival a felfogásban s csak kis hibákat böngész, mintsem a könyv megtörült tükrénél több lehetne. A «Budap. Szemle» másik föltünő czikke: «Kossuth és a pragmatica sanctio». Kossuth ugyanis *Iratai* második kötetében egy még 1867-ben keltezett iratában azzal vádolja Deákot, hogy az 1867. XII. t. cz. által becsempészte a pragmatica sankcziót a magyar közjogba. A kegyelet Deák emléke iránt — mondja a szemlebeli czikk — követeli, hogy a vád, még ha Kossuthtól jő is, megczáfoltassék. A czikk bizonyitja, hogy a Kossuth által a pragmatika szankció nevet viselő 1712-diki családi szerződés s az 1722-ki törvény között tett összehasonlitás hibás, Kossuth e törvény magyarázatában téved, holott maga is hivatkozott reá az 1848-ki törvényekben, épen ugy mint Deák 1867-dikiekben, s végre, hogy Kossuth az idevágó irodalmat nem méltatta kellő figyelemre. A czikk alatt nincs név. A Szemle e füzetének több czikke közül kiemeljük még *Kautz* nagy gonddal irt tanulmányát a váltig vitatott, de végleg még el nem döntött kérdés fölött: szabadkereskedés vagy védvám? Érdekesnek és tanulságosnak igérkezik *Dezső* Béla czikksorozata is az ujabb állattani mozgalmakról, mely a szakszerüséget a népszerü s tetszetős előadási modorral párositja. Ujabb tudományos irodalmi közlönyeinknek, minők a Budapesti Szemle, a Természettudományi társulat Közlönye s egyéb kiadványai, a Philologiai Közlöny stb. az a hasznok is megvan, hogy fiatal tudósokat irókká növelnek; pedig csak ha tudósaink irók is lesznek egyszersmind, (mint a franczia és angoloknál) várhatjuk, hogy a tudomány maga népszerü lesz s hatni fog az életre. *Lóczy* Lajos, Széchenyi Béla gróf utitársa, «egy kirándulás Jávára» czim alatt adja egy részét a nemes gróf áldozatkészségéből tett utazása alatt szerzett tapasztalatainak. A gyáripar áthelyezése a sik földre, *y. t.*-től államilag fontos életkérdéseink egyikét tárgyalja. A szépirodalmi részben Góbi Imre hangulatos és megható költeménye: «A nagyanya», Erkel uj operájának (A névtelen hősök) zenei méltatása, s az Értesitőben több hazai és külföldi irodalmi termék ismertetése egészitik ki a füzet tartalmát.

**

„Magyar Szemle." Bodnár Zsigmond egykori «Havi Szemlé»-je, a nélkül, hogy megszünt volna *havi* lenni (most is minden hó 1-én jelen meg), *Magyarrá* változott, holott most sem magyarabb, sem kevésbbé magyar mint előbb volt. Februári füzetének első czikke, *Pauler* Gyulától, szintén a Fraknói Martinovics-könyvével foglalkozik. Ki nem foglalkoznék most avval, az egyik legérdekesb irodalmi termékkel. Pauler egyébiránt alig tér el valamiben a Fraknói felfogásától, csak apróbb szeplőket igazgat rajta. Tanulmánya meglehetős konzervativ szellemü; még Fraknóinál is több mentséget talál a Martinovics ítélő biráinak. *Beksics* Gusztáv «a harmadik köztársaság és a diktator» czim alatt Gambetta közelebbről megjelent politikai és törvényszéki beszédei alkalmából s azok alapján ismerteti az egyszerü ügyvédből agitátorrá s ebből Franciaország vezéremberévé vált nagy kalandort, ki csak azért nem lett elnök még, mert előbb a követek házában akart elnököln s a köztársaság elnökségét későbbre tartotta fenn magának. Egy harmadik czikkben a ragályos betegségekről s a gomba-elméletről értekezik *Czakó* Kálmán. A szépirodalom köréből egy novella (Bella) folytatását adja a füzet, melynek vége még következik. Az irodalmi szemle egy pár csekélyebb jelentőségü munkát ismertet. — A M. Sz. évi előfizetése 6 frt, egyes füzet ára 60 kr.

Az „Orvosi Szemle" első füzete megjelent a Franklin-társulatnál, dr. *Schwartzer* Ottó ismert fővárosi orvos szerkesztésében, számos tekintélyes szakember közreműködésével. E vállalatot orvosaink figyelmébe ajánljuk, kik az orvostudomány legujabb mozgalmairól s a hazai gyógyászat viszonyairól széles kört felölelő szemlét nyernek benne. Az első füzet 256 sűrün nyomott lapra terjed, minden osztályt szakorvosok állitottak össze, s közölve van azokban nevezetes tekintélyek véleménye, esetek s több helyen följegyezve az ide vonatkozó ujabb munkák is, külföldiek ugy mint hazaiak. A könyv tizenkilencz részre osztva csoportositja közleményeit. Az első rész «Különös kór és gyógytan», melyet ifj. Purjesz Zsigmond tanár és Bókai Árpád állitottak össze. A gyermekgyógyászat rovata Wittmann Lázártól, az idegkórtan és villamgyógyászat Kétli Károlytól, az elmekórosság Schwartzertől, az orr- és gégetükrészet Navratiltól, a fülgyógyászat Böke Gyulától, a foggyógyászat Turnovszkytól, stb. eléggé mutatják, hogy minden rész illetékes kezek által van összegyüjtve. Nemcsak fejtegetéseket, hanem rövid utasításokat is találunk minden részben, s a kötet tömérdek apró közlemények változatossá és lehetőleg sokoldalnvá teszik e vállalatot és érdemessé a legmelegebb pártfogásra. Ára 2 frt; de előfizetni is lehet egy évfolyamra (minden negyedévben jelenik meg hasonló kötet) 6 frtjával, félévre 3 frtjával.

A „Nemzetgazdasági Szemlé"-ről a lapunk 5. számában közlött kimutatásban az volt megjegyezve, hogy a mult év végével megszünt. Azonban csak mint a tud. akadémia kiadványa szünt meg, de *György* Endre szerkesztő ujabban kiadott jelentése szerint maga tovább folytatja a vállalatot, az eddigi alakban mint évnegyedes folyóiratot. Előfizetési ára egész évfolyamra 5 frt. Az eddig megjelent négy évfolyam is megszerezhető; egyes füzet ára 1 frt 60 kr.

Az „Archaeologiai Értesitőből" ujabb nagy kötet jelent meg, mely a mult évi folyamot végzi. E folyóiratot a szerkesztő *Pulszky* Károly gondossága füzetről-füzetre emeli gazdag és válogatott tartalommal, számos illusztráczióval, s a legujabb leletek pontos ismertetésével szövegben és rajzban. A hazai régészetnek szenteli egész figyelmét, s a mostani nagy kötetben is csak két kisebb közlemény szól külföldi régészeti kérdésről.

Az első czikkben Hampel József ir a hazai archaeologia jelenéről és jövőjéről, és a pannoniai viseletről, a régi siremlékek alakjai után; aztán Pulszky Károly ismerteti az esztergomi főegyház kincstárát, több darabot rajzokban is bemutatván. Thallóczy Lajos boszniai utjából a bosnyák mauzoleumokról emlékezik meg. Következnek ezután a legujabb leletek ismertetései: Ádám Iványi a somlyói »Varázséjitől a szeged-öthalmi, hol elrómaisodott barbárnépek és a magyar pogánykor után maradt tárgyakat és sirokat találtak; Tergina Gyula pedig az ordasi leletet ismerteti meg. Ezenkivül bőven értesülünk a muzeum régiségtárát legujabban gyarapitott tárgyakról. Pulszky Ferencz az Undset Ingvald norvég tudósnak a magyarországi bronzkorról szóló franczia könyvéről nyújt általános tájékoztatót. Thallóczy a bécsi numismatikai egyesület folyóiratából közöl egyes közérdekü részt. A külföldi tárgyu czikkek közé tartozik a pergamoni ásatásokról szóló és Asbóth Jánosé a jeruzsálemi szent sírról, melyben azt a kérdést veti föl, hogy a szent sir valóban az-e, hol Krisztus holttestét e helyezték, s ennek valószinüsége mellett idéz több adatot. A kötethez a szövegbe foglalt rajzokon kivül 24 lap szolgáltat csinos rajzokat. A folyóiratból évenkint 30 iv jelenik meg, előfizetési ára egész évre 5 frt. A régészeti társulat tagjai az évdij fejében kapják.

Deák Ferencz, életrajz, irta Forster-Arnold Florence (Forster, az ismeretes angol államférfi leánya), angolból forditotta Pulszky Ágost. Az emberiség ama nagy családéletében, mely a közös érdek s szellemi rokonság eszméjében a legkülönbözőbb népfajokat egyesiti s távol országokat és világrészeket hoz egymáshoz közel; mely századunk egyik legjellemzőbb vonása s egyik legnagyobb, mert erkölcsi értékü viymánya: ép oly természetes, mint örvendetes jelenség, hogy a kis magyar nemzet nagyjai iránt oly hatalmas nemzetek is érdeklődnek, mint az angol és franczia. Deák ez életrajza, mint a forditó helyesen jegyzi meg előbeszédében, egyátalában nem végleges még; e kitünő ember még nem egészen a történelemé, mert legnevezetesebb alkotása még sem az állandóság tűzpróbáját s az idő kritikáját ki nem állotta, sem, ugy látszik, véglegesen megállapitva nincsen. De egyénisége már a történelem biztos talapzatán áll, jelleme mocsoktalan tisztaságában közmondássá vált a müvelt világban. Forster-Arnold Florence e jellemet, jó forrásokból s jól dolgozott életrajzban szerencsésen domboritja ki, oly részletes és oly terjedelmü müben, minőt Deák életéről még saját irodalmunkban sem birunk; ugy hogy különös, de tény, a magyar gentry ez európai nagyságu képviselőjének eddig legjobb életrajza ez angol nő tolláből került ki. A mühöz, a szerző fölkérésére Duff Grant irt rövid előszót, melyben Deákot az ujabb kor több politikai nagyságával méri össze, s igen helyesen az angol Hampden Jánoshoz találja leghasonlóbbnak, kinek Macaulay essayéből (magyarul is megjelent) elénk ragyogó képében már rég Deák jellemképére ismertünk mi is. Csakhogy Deák szerencsésebb korban született és sokkal nagyobb munkát hajtott végre Hampden Jánosnál. — Pulszky Ágost szabatos forditásában, azt hiszszük, e jeles mü nálunk is nagy elterjedésre számithat. A Franklin-társulat által diszesen kiállitott csinos kötet 320 lapra terjed s ára 1 frt 60 kr.

Ugyancsak a Franklin-társulat kiadásában jelent meg *Beniczkyné-Bajza Lenke* legujabb regénye „*Mártha*" egy kötetben. A szorgalmas irónő, ki több regénye tárgyát a német főrangu s polgári életből vette, ezuttal magyar társadalmi regénynyel ajándékozza meg olvasóit s ennek csak örülhetünk. A regény cselekménye érdekes bonyodalmat nyujt, de a főgond itt is a jellemekre s a társadalmi kérdésekre van forditva, mint Beniczkyné minden müvében. Ajánljuk kivált az érzékeny női olvasó közönség figyelmébe. A sürü, de tiszta nyomással 240 lapra terjedő kötet ára 1 frt 20 kr.

A Pfeiffer-féle könyvkereskedésben egy nagyobb terjedelmü munka első kötete jelent meg: „*A keresztény egyház történelme*", irta *Warga* Lajos sárospataki theologiai tanár, nyomatott Sárospatakon, 529 lap. Az egész münek ez első része, mely a reformáczió előtti korszakot ismerteti, a katholicismus fejlődésével, az egyház egyetemes uralmával és ennek hanyatlásával. A szerző arra törekedett, hogy necsak tankönyvet adjon tanitványai számára, hanem oly müvet, melyet az iskolai pálya bevégzése után szintén használhassanak, s átalában a keresztény eszmék és egyház fejlődése iránt érdeklődő is nyugodtan olvashasson. Az érdemes és gondos munka kiadásában a szerzőt tanitványai tetemesen gyámolitották, s a munka czimlapján meg is emliti, hogy a kiadás költségeit részben hallgatói fedezték. Még két kötet van hátra; a második kötet a reformációtól a XIX. századig terjedő eseményeket adja elő, a harmadik pedig a XIX. század vallási és egyházi mozgalmait ismerteti. Az első kötet ára 4 frt. Szintén a Pfeiffer-féle kiadásban jelent meg *Jókai* ujabb munkáinak népszerü kiadásai közt „*A szegénység utja*", elbeszélés egy kötetben, ára 40 kr; továbbá: „*A jövedéki kihágások büntető joytana*", ügyvédek, birák és pénzügyi tisztviselők számára, irta *Székely* József, budapesti kir. táblai biró. Ára 90 kr.

„Történeti kézikönyvek" czim alatt az Athenaeum által meginditott s a külföldi irodalomnak a középiskolai oktatásra és annak bővitésére szolgáló legjelesebb idevágó termékeit sorban előnkbe vezető gyüjteményéből a IV. kötetke jelent meg: *Ó-görög élet* (Görög régiségek), irta Mahaffy J. P. a történet tanára a dublini egyetemen. Hét képpel. A forditó nincs megnevezve. Ára, kemény kötésben, 50 kr. E kézikönyvek közt vettük már: a görög nép történetét Tiffetől, a görög irodalomét Jebbtől, a római népét Creightontól; az ötödik füzet a római régiségeket hozza Wilkinstől; sajtó alatt van a következő kötetekben a német nép és irodalom története Simetól, s Északamerika története Higgnisontól. Eddig tehát csupa angol müvek átültetése. Nincs okunk zugolódni érte; az angol irodalom az ifjuság s a nagy közönség számára irt hasonló müvekben nagyon gazdag, s e müvek röviden, magvasan, komolyan, világosan vannak irva s átültetésök igazi gyarapodására szolgál ilynemü eredeti müveket nagyon is nélkülöző irodalmunknak. Az angol középoktatás rendszere egészen más mint a miénk, de épen nem fog ártani, ha kissé közeledünk hozzá.

„A magyar királyi udvar a királyság fénykorában," czimü érdekes tárgyu munkára hirdet előfizetést dr. *Kerékgyártó* Béla, kinek e müvéből lapunkban is jelent meg két számra terjedő közlemény. A mü 10—12 ivre terjed, előfizetési ár 1 frt, diszpéldány 1 frt 80 kr. Ez összeg szerzőhöz Budapestre intézendő.

„Magyar nyelvtudomány-történeti tanulmányok a XVI—XVII. századból" czim alatt Dr. Jancsó Benedek főreáliskolai tanár egy kötetben összegyüjtve adta ki azon tanulmányait, melyek az Aigner-féle Figyelő utóbbi évfolyamaiban egyenként jelentek meg. Bevezető tanulmánya áttekintést nyujt a m. nyelvtudományi eszmék fejlődéséről a XVI. és XVII. században, aztán egyenként behatólag s kritikailag tárgyalja a legrégibb magyar grammatikusokat: Erdősi (Sylvester) Jánost, Szenczi Molnár Albertet, a XVII. századbeli nyelvmüvelést, Komáromi Csipkés Györgyöt, Pereszlényi Pált és Kövesdi Pált. Valóban becses mü, nagy szorgalommal, alapos tudománynyal s tömérdek — közkézen nem forgó, vagy eddig figyelembe nem vett adattal. A derék munkát a szakemberek figyelmébe ajánljuk. A nagy 8-adrétben 193 lapra terjedő kötet ára 2 frt.

A „Kisdednevelés", a kisdednevelők egyletének szakközlönye, melyet jelenleg Dömötör Géza, az óvóképző-intézet igazgatója szerkeszt, már 10-ik évfolyamába lépett. A kisdednevelés körébe vágó összes ügyekkel foglalkozik, gyakorlati előadásokat hoz, szükség esetén rajzzal s hangjegyekkel, egészségügyi czikkeket s óvóba való verseket közöl. E hazánkban jelenleg egyetlen szaklap havonként csak egyszer jelenik meg s előfizetési ára 4 frt, mely összeg Kozma Dénes pénztárnokhoz, az óvóképzőintézetbe küldendő.

A „Képes szakácskönyvből", melyet Hirháger füzetekben ad ki, megjelent a 4. és 5-ik füzet, melyben különösen a mellékételek vannak leirva. E füzetekben is számos rajz van. Egy füzet ára 30 kr s az egész mü 30 füzetre fog terjedni.

A „Magyar dal-album" és „Magyar daltár"-ból közelébb harmadik kötet is fog megjelenni, mint az előbbi két kötet, ugy ez is 200 magyar dallal és ugyanannyi megfelelő szöveggel. A «Dal-album» szerkesztősége Győrből kérelmet intéz, hogy legyenek szivesek hozzá beküldeni minden oly népdal szövegét és dallamát, melyek az eddigi kötetekben még nem jelentek meg. Más müvelt nemzetek népdalai és azok dallamai már majd mindenütt együvé gyüjtettek, mig nálunk a meglevőknek alig $^1/_{10}$-ed része, holott oly népdalaink vannak, melyek dallamaik szépségére nézve fölülmulják minden nemzetét, tehát érdemesek az összegyüjtésre, számra nézve is birunk tán annyit, mint bármely müvelt nemzet. A dallamokat elégséges egy énekhangra leirva beküldeni, a szöveget pedig egész terjedelmében. Megemlitjük itt, hogy e vállalat — kivált a külföldön — igen kapós. Az eddig megjelent 400 dallam és szöveg 4 frtért kapható minden könyvkereskedésben; megrendelése ket elfogad a kiadó Hennicke Rezső Győrött is.

„Szeged népe" czimü népköltési gyüjteményre hirdet előfizetést Kálmány Lajos Török-Becséről. A gyüjtemény a népdalokon kivül kiterjed a nyelvjárási sajátságokra, gyermekjátékokra, mesékre, melyek Szeged vidékén általánosak. Az egész 16 ivre terjed s egy forintjával lehet rá előfizetni márczius első napjáig.

Franczia felolvasás „Bánk bán"-ról. A párisi «Association littéraire internationale» helyiségeiben, ugyanott, hol Ulbach tartotta felolvasását Görögről, e hó 4-én este megint a magyar irodalomról tartottak felolvasást. *Glaser* Manó honfitársunk fejtegette Katona Bánk bánját, és gondosan forditott mutatványokat idézett belőle. A közönség, mely a termet egészen megtöltötte, élénk érdekkel hallgatta a felolvasást és végül megtapsolta.

Festészeti pályadij. A képzőművészeti társulat pályázatot hirdet a Ráth György kir. itélő táblai tanácselnök által néhai Ráth Károly örökösei részéről tett alapitványból 1881. évre eső 100 darab 4 frtos aranyból álló dijra. A föltételek következők: A dijra csak hazai művész által olajban festett történelmi vagy életképek pályázhatnak. A münek a képzőművészeti társulat folyó évi tavaszi nagy tárlatán közszemlére kell kiállitva lennie. A dij a föltétlen műbecsü képet kiállító művésznek adatik ki április 24-én. A dijazott mű a szerző tulajdona marad. A dijat egy az alapitó-levél értelmében a társulat választmánya által titkos szavazás utján alakitandó kilencz tagu pályabiróság itélendi oda. A pályaművek legkésőbb 1881. április 20-ig a képzőművészeti társulat műcsarnokába küldendők be. Minden a most emlitett napig hazai művésztől beérkező történelmi vagy életkép a pályázatra küldöttnek tekintetik.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia február 7-iki ülésén *Szilágyi* Sándor az «Erdélyi országgyülési emlékek» sajtó alatt levő VIII-ik kötetéből ismertette Homonnay Györgynek Bethlen Gábor elleni támadásáról az előzményeket. A kötet erre vonatkozólag eddig egészen ismeretlen okiratokat fog nyujtni. Utána két vendég fölolvasása következett.

Wertheimer Ede a franczia levéltárakban tett kutatásairól értekezett. Tanulmányai főleg II. József (1780—1790) korára, s a bennünket közelről érintő 1806—1810 közötti időszakra terjedtek s érdekes okiratokat talált. A franczia követek jelentéseiben nem egy hely fordul elő, mely hazai történetünkre vonatkozik. Noailles, a franczia követ a magyarok elégületlenségét jelenti a császár ujitásával szemben s kellemetlen következményektől tart. «Mindig félni kell» — igy ir egy 1784. julius 24-én kelt jelentésében — «oly nemzettől, mely nyolczszáz éven át privilegiumainak előszeretetében nőtt fel, hol van nemzeti szellem, s hol több a szegény, mint a gazdag, következéskép több az olyan ember, ki nem ismeri az élet valódi becsét. Nagyon nehéz elhinni, hogy egy tollvonással lehessen eltörölni egy nemzet ősi szokásait.» József nádorról pedig egy 1809-ben kelt bécsi jelentés azt irja meg, hogy mennyire azonositá magát a nádor a magyar nemzettel. Többi közt ezt mondja a jelentés: «A főherczeg nádor bajuszt visel s a magyar ruhát vette föl. Nézetei mindig környezetétől függnek. A magyar nemzet eléggé szereti s ő olybá veszi Magyarországot, mint egy várat, honnan őt kiüzni nem lehet.»

Az utolsó felolvasást *Beliczay* Jónás (szintén vendég) tartotta Marsigli életéről és munkáiról. Marsigli Alajos gróf részt vett az utolsó török háborukban; Érsekujvár és Buda ostrománál kitüntette magát. Az utóbbinál ő találta meg a Corvinák maradványát. A karloviczi békekötéssel a határszabályozás kérdésében volt elsőrendü szerepe. Számos művei közt sokszor van szó Magyarországról, és hazánkra vonatkozólag több térképet készitett.

A földrajzi társaság február 10-iki ülésén *György* Aladár tartott fölolvasást a Földközi tenger pusztulásáról. E világrész geologiai multja azt bizonyitja, hogy Európa egykor összeköttetésben volt Afrikával egész a Sahara-tengerig és sem a feketetenger, sem az Atlanti-oczeán vizei nem hatoltak ide. A földközi-tenger vize most is sekély, több részét veszt kipárolgás által, mennyit kap a folyóktól s még e folyók is apadnak. Partjain csaknem mindenütt nagy emelkedés mutatkozik s még a süllyedési területeken is (különösen a Pó és Nilusz torkolatánál), ellenkező tényezők működnek. A Szicziliа és Észak-Afrika közt levő tenger alatti hegyhát fölemelkedése esetén e tenger már ketté volna szakitva; de valószinü, hogy a fejlődés még tovább tart s a földközi-tengerből tavak s majd egy az atlanti oczeánba ömlő óriás folyó jő létre. A megéljenzett előadás után dr. *Erődi* Béla olvasta *Téglás* Gábor dolgozatát a hunyadmegyei paroszi barlangról. A barlang geografiai szempontból igen édekes, de ősrégészeti és embertani szempontból az első kutatásnál szegénynek mutatkozik.

A magyar irók segélyegyletének 1880 ik második felében történt gyarapodásáról Vadnai Károly titkár a következőket közli:

A tőkegyarapodás 400 ft. Évdijas tagokból és adományokból bejött 160 frt Kiadatott: rendes félévi s évnegyedi segélyre 42 fél (elagott irók, irók özvegyei és árvái) részére 4525 frt, rendkivüli segélyekre tizenegy félnek 545 frt, összesen 5070 frt. Midőn az egylet igazgató bizottsága az alapitványokért és adományokért legmélyebb köszönetét nyilvánitja: egyszersmind kéri az irodalom- és emberbarátok, pénzintézetek, társasmulatságok rendezőinek részvétét, mivel az egyletnek maig sincs még annyi alaptőkéje, hogy annak kamataiból az előforduló szükségleteket fedezhetné.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Tanári jubileum. Losonczon szép ünneppel ülték meg e hó 6-án *Terray* Károlynak negyvenéves tanári jubileumát, de maga a jubilans személyesen nem vehetett részt a kegyelet rendezte ünnepen, mert gyöngélkedik. A képzőintézet nagy terme egészen megtelt vendégekkel, az egykori tanitványokkal, kik közül számosan a távolból is eljöttek, a hatóságok küldötteivel. *Farkas* Károly, mint az igazgató tanács elnöke, ékes nyelven emlékezett meg az ünnepelt érdemeiről s beszéde végén fölhivta az ünnepélyt rendezőket, hogy küldöttségileg megujitsák a kegyelet emlékeit. Az 1848. előtti tanitványok diszes albumot, a jelenlegiek pedig ezüst cserkoszorut vittek át a jubilans lakására s e mellett közel és távol százakra menő üdvkivánat érkezett számára. Az ünnepélyt fényes diszebéd követte s azon megjelentek a város és vidék czelebritásai. Huszonnégy pohárköszöntő mondatott az ünnepelt ősz tanférfiura és egyetlenegyben sem hiányzott az, hogy Terray Károly a tanügy s a haza javára még sokáig éljen!

MI UJSÁG?

A trónörökös keleti utja. Rudolf trónörökös e hó 9-én este utazott el Bécsből kiséretével együtt Trieszthe, a keleti utra. A déli vasut pályaudvarában, a hová a trónörökös felséges atyja kiséretében érkezett, Károly Salvator főherczeg és mások vettek tőle bucsut. A közönség élénken üdvözlé a királyfit. Rövidden a vonat elindulása előtt ő felsége bucsut vett a trónörököstől és többször megcsókolta. A trónörökös kiséretében vannak gróf Waldburg-Zeil-Trauchburg kiszolgált vezérőrnagy, ki a beteg Bombelles gróf helyett ideiglenesen az udvarmesteri tisztet viszi, Eschenaacher alezredes szárnysegéd, Hoyos-Spritzenstein gróf, Mayer udvari pap, Pausinger festő, s 9 főből álló szolgaszemélyzet. Ezeken kivül egy udvari titkár, egy teremőr, egy állatkitömő és két udvari szakács Trieszthen csatlakoztak a kisérethez, hová előre elutaztak. A trónörökös e hó 10-én délelőtt Trieszthe érkezvén, a «Miramare» yachtra szállt, s azonnal folytatta az utat. Miggiánál szemlét tartott az ott horgonyzó hajóraj fölött, mely a szokásos ágyulövésekkel üdvözölte a messze utra menő királyfit.

A királyné Angliában. Ő felsége a királyné a tavaszt Angliában fogja tölteni, Combermere-Abbeyben. Combermere vicomte, a kastély ura, nem merte vendégül hivni a királynét, hanem ugy segitett magán, hogy elenyésző csekély bérösszeget kért. 20 inas és 20 ló már elment Bécsből Angliába; a királynéval 40 tagból álló kiséret megy. A kastély egészen a királyné izlése szerint van berendezve. Minthogy az uralkodónő nem szereti a zajt, a padlók és folyosók szőnyegekkel vannak boritva. A királyné Combermere vicomte lakosztályában fog lakni. A kastélyban, mely hajdan klastrom volt, gazdag könyvtár is van.

A női iparkiállitást valószinüleg elhalasztják, mivel a május első napjára kitüzött határidő rövidnek látszik, s alkalmasint augusztus 15-én nyilik meg, a mely időtájban a vidékiek látogatása is legélénkebb a fővárosban. Az elhalasztás kérdésével a bizottság a legközelebbi ülésen foglalkozik.

Tóth Kálmán temetése megható gyászünnepély volt e hó 5-én.

A gyászolók és tisztelők nagy tömege kisérte a koszorukkal elhalmozott koporsót. A halottas háznál megjelentek a miniszterek közül Tisza és Bedekovich, továbbá Schlauch püspök, az akadémia, Kisfaludy-társaság és Petőfitársaság tagjai; az Athenaeum nyomdatársaság igazgatósága, szinészek, irók stb. A koporsó mellett a honvéd menház rokkantjai álltak, kiknek javára az elhunyt egykor albumot szerkesztett. Szilágyi Lajos ref. lelkész igen szép imát mondott a koporsó fölött, beleszőve az elhunyt kiváló érdemeit. Aztán megindult a menet. A nemzeti színház előtt megálltak a koporsóval s itt *Paulay* Ede igazgató mondott beszédet, felhozva, hogy mikor az elhunyt drámairói működése kezdődött, akkor a közönség nem azon lelkesült, a mit a szinpadon elmondani szabad volt, hanem a mit az elmondottak alatt érteni elfojtott vágyai kényszeritették, és Tóth Kálmán tudta a hamu alatti szikrát lángra gyujtani. Paulay a szeretet szép vonását is kiemelte a drámairóban ama ragaszkodás és tisztelet fölemlitése által, melyet Szigligeti iránt tanusitott, kit mesterének vallott. *Rákosi* Jenő pedig a népszinház előtt tartott szép beszédet, köszöntve a sokat szenvedettben és itt maraszatalva a jobb részt, hogy viraszszon, lelkesitsen, e ház tarka munkásai fölött. A népszinháznál a kiséret kocsikra ült, s igy értek a temetőbe, hol a sirnál *Komócsy* József a Petőfi-társaság nevében mondott bucsut. A jelen voltak könnyei közt bocsátották le a koporsót a sirba.

A Tóth Kálmán sirjára állitandó emlék ügyében a «Fővárosi Lapok» fölhivást intéz a közönséghez. Először is a hölgyekhez fordul, kik oly szivesen olvassák költeményeit; különösen a lap olvasókörét hivja föl, aztán Baja szülővárosa fiait és leányait, s végül az ifjuságot, kik nemcsak lelkesedni, hanem áldozni is tudnak; továbbá a többi hirlapokat. Az áldozatkészség egyesekből csak csekélységet igényel, mert bizonyára sokan lesznek, a kik részt akarnak venni abban. Remélhető is, hogy hamvai fölött már ez évben halottak napján, diszes siremlék fogja bizonyitani, hogy a magyar közönség nem feledi halóföldjében sem költőjét. A „*Vasárnapi Ujság*" saját olvasóinak figyelmébe ajánlja e felhivást és az adományokat át fogja adni a «Fővárosi Lapok» szerkesztőségének. *Baja* városában pedig oly czélból kezdtek meg gyüjtést, hogy Tóth Kálmán szülőházát emléktáblával jelöljék.

Csepreghy siremlékét már felállitották a kerepesi uti sirkertben. A kő közepébe illesztett és Csepreghy mellképét ábrázoló bronz medaillon öntése kitünően sikerült. A kő közepébe: «Csepreghy Ferencz», s ez alá 1842—1880. van vésve, de a betüket csak tavaszszal aranyozzák be, hogy a mostani időjárás ne ártson nekik. A leleplezés, ha valami közbe nem jön, e hó 13-án vasárnap lesz.

Az aradi vértanuk emlékköve, a vesztőhelyen, meglehetősen elhagyatott állapotban van, s a Maros is elönti, ha kiárad, mert a rét alacsony fekvésü. Most az aradiak azt tervezik, hogy az emlékezetes helyen harmadfél méter magas dombot emeljenek s erre helyezik a szerény emlékkövet. E czélból azonban a helyet meg kell vásárolni, vala mint az országuttól oda vezető utra is jogot szerezni. Tehát a kellő összegre gyüjtést fognak rendezni.

II. Rákóczy Ferencz szülőhelyének emléktáblával való megjelölésére Sátoraljaujhelyben mozgalom indult meg. A nagy fejedelem a borsii várkastélyban született, mely Zemplénmegye területén fekszik. A költségek fedezésére e hó 28-án bált rendeznek.

Kétezer forintot szolgáltatott át a nőegyesületeknek Szinay miskolczi fényképész, mint ama nagy mülap jövedelmét, mely az ország nőegyleteinek főbb hölgyeit tünteti föl egy nagy arczképcsoportban.

A telephonhálózat május elsejére megkezdi működését a fővárosban. Már több vonal van készen. A legelső telephont Budapesten a belvárosi főreáliskolában alkalmazták s jelenleg már több ily telep van, melyek esetleg a hálózattal összeköttetésbe hozatnak.

Vámbéry felolvasása. A börze-palota disztermében e hó 6-án délelőtt *Vámbéry* felolvasást tartott nagy közönség előtt, melynek soraiban volt b. Kemény Gábor kereskedelmi miniszter is. Vámbéry azt fejtegette, hogy most, midőn a keleti kérdés napról-napra gyorsabb léptekkel halad előre, nekünk kereskedelmünkkel kell ott hóditani. Kelet felé van számunkra tér s ott a magyar név sem ismeretlen, részint a régi harczokból, részint az 1848-iki eseményekből. Az oroszok nagy erélylyel terjesztik kereskedelmüket Ázsiában, de mi is kezünkbe vehetnők a keleti kereskedelmet. Első volna erre a konzulságok jobb szervezése.

Város a homok alatt. Dél-Algirban nemrég egy várost találtak föl a sivatag homokja alatt. Tarry franczia pénzügyi inspektor egy oly bővizü földalatti

folyót fedezett fel, mely százezer pálmafát is képes lenne a kiszáradástól megóvni. Ez a fölfedezés arra sarkalta őt, hogy tovább kutasson, s kutatásának eredménye egy egész város, föliratokkal, architektonikus műemlékekkel. Eddig egy mecsetet és kilencz házat ástak ki.

A Panama-csatorna munkálataihoz e hó 9-én hozzá kezdtek. A nagy mű megkezdését a csatorna főtervezőjével, Lesseps Ferdinanddal, a következő lakonikos sürgöny tudatta: «Lesseps, Paris — Panama-munkállatok megkezdődtek».

Hugo Viktor a 80-ik évet e hó 26-án tölti be. E nap épen szombatra esik, ezért több párisi lap azt inditványozza, hogy «Páris népe» következő vasárnap tömegesen látogassa meg az ősz költő házát az Avenue d' Eylau-on és hintse be lakásának küszöbét virággal.

A párisi magyar egylet e hó 6-án jól sikerült zeneestélyt rendezett, melyen Bertha Sándor zongorajátéka, Matyéka czitherázása, Kiss Vilmos szavalata, az egyleti dalárda éneke, és Strümpfler Ignácz hegedüjátéka nem kis élvezetet nyujtottak a jelenvoltaknak. Strümpfler a párisi konzervatorium egyetlen magyar növendéke s művészi jövőjéhez igen szép reményeket kötnek.

* **Emberbaráti cselekedet.** Giczéről irják nekünk, hogy ott már 16 év óta megvakultan és könyöradományokból éldegélt Iván Andrásné, mignem szeptember elején dr. *Pelech* János dobsinai orvos a mindkét szemére világtalan asszonyt kezelés alá vevén, oly szerencsésen gyógyitotta, hogy a szegény asszony egyik szemére tökéletesen lát és olvas. A derék orvos nemcsak minden anyagi jutalom reménye nélkül buzgólkodott, hanem a gyógyitás ideje alatt a beteget saját házánál minden szükségessel ellátta. Ügyességét és önzetlenségét tehát méltó följegyezni.

* **Portugaliában** két eltemetett várost ástak ki Braga mellett, az ország éjszaki részén. Santerem és Citania nevök, az utóbbi állitólag még celta eredetü. Mindkettőt dombok boritják. A körfalak, utczák s néhány épitészeti rom megmaradt s elég fejlett viszonyokat tanusit. A föliratok és szobrok India és Khina hasonló emlékeihez hasonlitanak s ezért azt hiszik, hogy e városokat turani faj épitette. Valószinü, hogy már huszonegy század óta vannak eltemetve.

* **Női hadi tudósitó.** Az angol «Morning Post» megbizásából Dixie Florencz ismert irónő a Fokföldre utazott, hogy a háboruban mint hadi tudósitó részt vegyen.

* **A lőgyapot** föllobbanásának gyorsaságára nézve Woolwichban kisérleteket tettek s az eredmény azt mutatta, hogy egy másodpercz alatt a lobbanás hatezer méterre terjed. Egy Londontól Edinburghig terjedő lőgyapot két másodpercz alatt egészen lángban lenne.

Halottégetés. Gráczból a napokban szállitották el egy Hecht Leopoldine nevü 62 éves gazdag asszony holttestét Gothába, hogy ott az elhunyt végakarata szerint hamuvá égessék.

A magyar egyletekről egy kimutatás volt közölve lapunk 2-ik számában, melyet más lap összeállitása után vettünk át. Feleki József foktői ref. lelkész figyelmeztet, hogy az összeállitás nem volt teljes. Igy hiányzik abból a müncheni magyar egylet, mely a hatvanas évek elején alakult; Lipcsében 1876 óta szintén van magyar egylet.

HALÁLOZÁSOK.

Carlyle Tamás, az angol irodalom világhirű nevezetessége, kinek franczia forradalom története a magyar tud. akadémia könyvkiadó-vállalatában magyarul is megjelent, meghalt Londonban 86 éves korában. Életéről, irodalmi működéséről részletesen volt szó lapunkban, mikor arczképét bemutattuk. («V. U.» 1872 évi 2. szám.) Carlyle irodalmi pályája kezdetén nagy előszeretettel foglalkozott a német irodalommal és Schillerről tanulmányt is irt. Nagy érdemeit azonban a történirodalom terén szerezte. Legnevezetesebb művei a franczia irodalomról, Cromwellről, Nagy Frigyesről és Bismarckról szólnak.

Cantu Caesar, hirneves olasz történetiró, kinek nagy «Világtörténelmét» a Szent-István-társulat forditatá magyarra, meghalt 76 éves korában Milanóban, hol mint könyvtárnok élt. Történelmi műveken kivül irt szépirodalmi műveket is, s a gyermekirodalom számára becses könyveket, melyek nagyon sok kiadást értek. Művei a legmélyebb katholikus meggyőződést tükrözik vissza. Egy műveért, mely Lombardia XVII. századbeli történetéről szól, az osztrák kormány alatt egy évre elzárták; de későbbi müveiben nem egy oly vonatkozás van az osztrák uralomra, melyért honfitársai megrótták. A 35 kötetre terjedő «Világtörténelmét», mely 1837-ben jelent meg, majd minden művelt nyelvre leforditották s hazájában sok kiadást ért.

Erzsébet herczegnő, Don Miguel braganzai herczeg neje, meghalt 21 éves korában, szülés következtében, Sopronban, hol férje egy dragonyos ezredben főhadnagy. Az ifju nő halálára udvari gyász van elrendelve, mert a herczegnő leánya volt Thurn-Taxis herczegnőnek, királynénk nővérének. Holttestét Regensburgba vitték.

Özv. Nadányi Albertné, szül. Olasz Czeczilia meghalt Budapesten, 70 éves korában. A boldogult nevével évek hosszu során át mindig lehetett találkozni az irodalom, a müvészetek, az egyesületek és átalában a müvelődési és emberbaráti czélok ama támogatói közt, kik jótékonyság által válnak hasznossá. A derék urnő csak nem régiben az orsz. iparegyesületnek ajándékozta oda lányfalvi birtokát hazai iparos czélokra, a nőképző-egyletnél pedig 10,000 frt alapitványt tett.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Németh Béla, a Mehner által kiadott «Családi Lapok» szerkesztője, szorgalmas fiatal hirlapiró, 28 éves korában s halála annál lesujtóbb, mert rövid idő alatt családjának már négy tagja halt meg gégebajban s mert esküvője napja is ki volt már tűzve. — Wirkner Lajos, volt képviselő s a Deák-párt hive, sokoldalu műveltségű férfiu, Wirkner udvari tanácsosnak (a nevezetes «Emlékiratok» szerzőjének) fia, Bécsben, még legjobb férfikorában. — Unger Leo, a főváros egyik tekintélyes czégének tagja, a társaskörökben is kedvelt férfiu. — Bakalovics Márk, őrnagy, a trónörökös egyik adjutánsa, Bécsben. — Hodászy József, Vasmegye egyik veteránja s táblabirája, 1848-ban Szombathely polgármestere, 85 éves korában Jaákon. — Szkenderovics János, ügyvéd, Szabadka város bizottsági tagja és tevékeny polgára. — Bolla János, pozsonyi tanár s kiváló tanférfiu, Bolla Kálmán őrnagynak, a hadügyminiszter adjutánsának édes atyja, 75 éves korában. — Molnár János, szécsényi lakos, a Pulszky-féle uradalom egykori inspektora, 75 éves korában. — Göcsi Nagy József, erdélyi mezőségi földbirtokos, 60 éves korában Mócson. — Rezy Béla, aradi főpostatiszt, 40 éves korában. — Takaró Lajos, Gödöllő közbecsülésben élt jegyzője, — Lonovics Károly, Csanádmegye főispánjának bátyja, derék hazafi, 70 éves korában.

Sarlay Károlyné, szül. Farkas Mária, derék nő és gondos családanyja, Külső-Vathon. — Molnár Pálné, szül. Lugosi Ilona, a kajatai ref. lelkész 33 éves neje, kinek elhunyta az egész környéken a legmélyebb részvétet ébresztette. — Özv. Salamon Pálné, szül. Kégl Francziska, 70 éves korában Pakson. — Kátay Mártonné, szül. Zeller Éva, 69 éves korában Debreczenben. — Kishindi Csizik Károlyné, 82 éves korában T.-Daróczon. — Petrovics Olga, Petrovics Mihály temesvári kir. mérnök 17 éves leánya. — Végh Istvánné, szül. Sámson Terézia, 53 éves korában Veszprémben. — Rödiger Alajosné, szül. Szailer Borbála, Aradon. — Goós Józsefné, szül. Vastagh Anna, 88 éves korában, Keszthelyen. — Cseh Farkasné, szül. Bakcsi Zsuzsánna, 70 éves korában Sepsi-Szent-Györgyön; ugyanitt a gyógyszerész leánya Ötves Róza. — Özv. Sigray Péterné, 64 éves korában, a pestmegyei Vadkerten. — Fromme Berta, Fromme Adolf budai fakereskedő 18 éves leánya. — Beleznay Zsuzsánna grófnő, gr. Beleznay Árpád neje, egy elszegényedett mágnás-család sarjadéka Ujpesten.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A deszka. A szerző (ha azonosságában nem csalódunk) sokkal szerencsésebb elbeszélője a népmeséknek prózában, mint versben. Ez igy versben nagyon hosszura van nyujtva; tele, csak prózában élvezhető részletekkel; néhol nehézkes is. Ily alakban nem használhatjuk.

Törekvés. Furcsa kivánság, hogy mi az 881-ben és 82-ben lejáró *összes* pályázatokat közöljük. Azok a maga idején hivatalosan közöltettek *minden* lapban. Kit a melyik érdekel, jegyezze ki magának; mi egy ember kedveért hasábokat valamennyinek ujra közlésével nem tölthetünk be. A mellékelt dolgozat iskolai gyakorlatnak is gyönge.

Bpest. A. B. és E. V. Tárgyhalmazunk miatt közleményeiknek nem nyithatunk tért.

I. B. E hétre már későn érkezett, s igy az érdekes utirajzok közlését csak a jövő számban kezdhetjük meg.

Sz—i Gy—gy. Várjuk a naplójegyzetek folytatását.

Reményt a szivnek. Két utolsó strófája csinos. A többi csak fölösleges és meglehetősen száraz bevezetés hozzá.

A révész. A balladai s elbeszélő forma nem sikerül önnek ugy, mint a lyrai. Csinos részletek vannak benne, de egészben gyönge. Az Ambras és Miramare czimüben is csak a bevezető leiró részlet csinos. Legjobb a harmadik, két strófás versecske s azt meg is tartottuk, alkalmilag közlésre. De elfogadott verseink halmaza oly nagy, hogy csak későn tehetünk mindenfelé eleget. Ez a felelet a panaszra is.

Árpád vára. Gyakorlati érték nélküli tervezgetéseknek nem nyithatunk tért.

Nem közölhetők. Vén ákáczfa. Künn jártam a mezőn. Mért kereslek. Azt gondoltam. Halottak napján. — What's in a name? — Völgyben ülök. — A rossz tanuló. — Az atya. — Itt ülök a... Csattog, zeng...

Kritikán alul. Kopár a táj. — Szép a reggel. Ki boldog?

SAKKJÁTÉK.

1106-dik sz. feladv. Berger I.-töl. (Gráczban.)

Sötét.

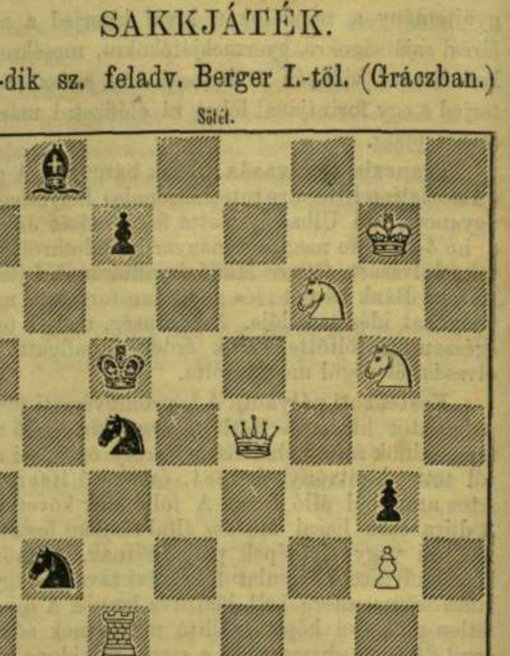

Világos.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1101. sz. feladvány megfejtése.

Chocholous G.-től.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. g4—g5	Fh7—g8 (a)
2. Vb1—c2	Fg8—d5: †
3. Ha5—c6 matt.	
a.	
1. ...	Kd4—c5 (b)
2. Vb1—b2	t. sz.
3. d2—d4 matt.	
b.	
1. ...	c7—c6—c5
2. d5—c6: †	K t. sz.
3. d2—d4 v. Vb1—e1 matt.	

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben* Fülöp József. *Sárospatakon* Gérecz Károly. *Debreczenben* Zagyva Imre. *Nagy-Dobronyban* Németh Péter. *Budapesten* K. J. és F. H. *H.-M.-Vásárhelytt* Ifj. Kosztka Károly. *A pesti sakk-kör.*

HETI NAPTÁR. Febr. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
13 V	B Ricsi Kat., J.	B Hetvenedv.	1 Febr. D. Tr.	14 Kis pur.
14 H	Bálint	Bálint	2 Kr. bemut.	15 Józue
15 K	Fauszt. és Jov.	Fausztin és Jov.	3 Sim. és Anna	16
16 S	Juliána	Juliána	4 Izidor	17 Juda
17 C	Julián és Dónát	Julián és Dón.	5 Ágota sz. vt.	18
18 P	Fláviáu, Sim. p.	Flávián, Sim. p.	6 Bukol püsp.	19 Judás
19 S	Gabin és Mansv.	Gabin és Mansv.	7 Párthén püsp.	20 S. Sem.

Hold változásai. Holdtölte 14-én 7 óra 40 perczk. reggel.

Tartalom.

Szöveg: Károly Tivadar bajor herczeg. — Gondolj reám, ha nem leszek! Költemény. *Szász Károlytól.* — Ne legyen árulό. Elbeszélés. *Csurgótól.* — Diana vadászata. — Hasznos levelek. A házi könyvtárakról. *Dr. Tökéstől.* — A váló jegyesek. Heine költeménye *Vikár Bélától.* — Nyoma veszett! Angol regény. — A biróság előtt. — Egyveleg. — Mező-túri kaszinó és bazárépület. — Levél Khinából. *Faragó Ödöntől.* — Az esztergomi kincstárból. — A Kisfaludy-társaság közgyülése. — Előadás magyar költőkből német nyelven. — Irodalom és müvészet. — Közintézetek és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Károly Tivadar bajor herczeg. — Diana vadászata. Makart festménye után. — A biróság előtt (Irlandi kép.) — Mező-túri kaszinó és bazár-épület. Feldner Sándor műépitész tervrajza. Az esztergomi kincstárból. (Öt képpel.)

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér, 6. sz.)

Tekintetes TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnak.

Másfél év óta szakadatlan derék- és kereszt-fájdalmakban szenvedvén, minden ezen betegség ellen hirdetett szert, köztük korneuburgi Kwizda F. J. ur köszvény elleni szerét is, de mind hiába, mig végre az ön által hirdetett szabadalm. **köszvényvászonnal** kisértettem meg szerencsémet és legnagyobb örömöm és csodálkozásomra ezen köszvényvászon roppant fájdalmaimtól néhány óra alatt teljesen megszabaditott. Kivánságom volna, hogy ezen bizonyitvány nyilvánosság elé kerüljön, hogy mindenki, ki annyit szenved, mint én szenvedtem volt, megtudhassa mit használjon szenvedéseinek megszüntetésére. — Fogadja m. t. gyógyszerész ur legmelegebb köszönetem és hálám nyilvánitását s maradtam mély tisztelettel

Budapest, IX. ker., malom-utcza 42. szám,
Luger E.

Pserhofer J.

gyógyszerész Bécsben,

Singerstrasse 15 „zum goldenen Reichsapfel".

Vértisztitó labdacsok, azelőtt egyetemes pilluláknak neveztetve, teljes joggal megérdemlik ez utóbbi elnevezést, miután valóban alig létezik betegség, melyben e labdacsok már ezerszeresen nem bizonyitották volna csodás hatásukat. A legmakacsabb esetekben, mikor számos más orvosság hasztalanul lett alkalmazva, e pillulák által számtalanszor és pedig rövid használat után, teljes gyógyulás állt be. **1 doboz 15 labdacs-csal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr., póstán küldve 1 frt 10 kr. (Kevesebb 1 tekercsnél nem szállittatik.)** Szállitás utánvét vagy póstautalvány mellett.
Számtalan levél érkezett, melyekben e labdacsok fogyasztó; a legkülönbözőbb és sulyos betegségekből történt fölgyógyulásukért köszönetet mondanak. Mindenki, a ki csak egyszer tett velük kisérletet, tovább ajánlja e labdacsokat.

A sok köszönő iratból közlünk nehányat:

T. Pserhofer úr! A 3½ tekercs az Ön jó gyógyhatásu labdacsaiból az első levelemben ismertetett baj nemcsak enyhitették, hanem teljes gyógyulást hoztak. Nőm, ki sok év óta száz meg száz gyógymódot kisérlett meg, és egészen le volt soványolva, az Ön kitünő labdacsai által egészséges életvidor és jó kedvü lett. Köszönöm Önnek, egész családom nevében, és teljes szivemből kivánom, stb. stb. A mellékelt 10 frtért kérek ujabban labdacsokat, hogy azokkal más szenvedőkön is segithessek.
Galacz, 1879. febr. 25.
Weidner Rezső.

Tisztelt uram! Szerencsés voltam, véletlenül az Ön vértisztitó labdácsaihoz juthatni, melyek nálam csodákat müveltek. Évek óta szenvedtem főfájás- és szédülésben; egy barátnőm 10 dbot adott az Ön kitünő labdácsaiból, s e 10 labdacs oly teljesen helyre állitott hogy csodálatos. Köszönettel kérek ujabban 1 tekercset.
Nagy-Zsám, 1878. decz. 3.
Szabó Malvina.

Tisztelt uram! Nem találok illő szavakat, hogy Önnek a «vértisztitó labdacsok» kitünő hatásáért mélyen érzett köszönetemet kifejezzem; nem fogom a betegséeket sem melyek hosszabb idő óta kinoztak, elősorolni; elég annyi, hogy csupán egy doboz elhasználása után minden betegségi tünet elmult s ismét jól érzem magam. Más szenvedők kérése folytán, óhajtanám ha ismét 3 tekercseset küldene.
Teljes tisztelettel
Altstadt, 1878. szept. 11.
Wagner József.

Báysko, 1879. nov. 9.
Tisztelt Pserhofer úr! Irásbelileg kell nekem és sok másoknak is, kiknek az Ön «vértisztitó labdacsai» egészségüket visszaadták, forró köszönetünket kifejezni. Igy sok betegségben labdacsai a legcsodásabb gyógyerőt tanusitották, a hol már minden más szer hasztalan volt. Nőknek vérfolyása vagy rendetlen tisztulásánál, nehézvizelés, gilisztabaj, gyomorgyöngesség és gyomorgörcs, szédülés és sok baj ellen gyökeresen segitettek. Teljes bizalommal kérném, ha ismét 12 tekrcset küldene.
Teljes tisztelettel
Zwilling E.

Cseney, 1874. máj. 17.
Tisztelt uram! Miután «vértisztitó labdacsai» nőmet, ki sok évi idült gyomorbajban és tagszaggatásban szenvedett, nem csak az életnek visszaadták, hanem fiatal erőt is szereztek neki, nem állhatok ellenn más hasonló bajokban szenvedők kérésének, és kérném; nékem ujolag 2 tekercsesel küldené póstautánvét mellett e csodahatásu labdacsokból.
Teljes tisztelettel
Spisstek Balázs.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan és biztosan ható, kétségtelenül legjobb szer minden köszvényes és csúzos baj, nevezetesen hátgerinczbaj, tagszakgatás, görcs, ideges fogfájás, fejfájás, fülszakgatás, stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Chinai toilette-szappan, a legtökéletesebb a szappangyártás terén. Használata után a bőr bársony sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, általánosan ismert jeles háziszer hurut, rekedtség, fujtóköh, stb. ellen. 1 doboz 35 kr.

Lendtner testvérek hires tyukszem-tapasza, dobozokban 12 darab 60 kr, 3 darab 18 krajczár.

Élet-essencz a (prágai cseppek). jeles házi szer megromlott gyomor, rosz emésztés és mindenne nü altesti bajok ellen. Egy üvegcse 20 kr.

Csukamáj-olaj, (Dorsch-f le), valódi eredeti, Maagertől: a legkitünőbb minőség. Egy üveg 1 frt.

Mia-Poko, valódi chinai szer (Po-Ho-nak is neveztetve), ideges főfájás, arcz- és fogfájás, migräne, stb. e félék ellen. Számos orvos által megkisértve és ajánlva. Egy csepp a homlok vagy halántékra dörzsölve, s a **főfájás** nehány percz alatt megszünik. Három nagyságban, á 80 kr., 1 frt és 1 frt 50 kr. (Csomagolás 10 kr.

Por lábizzadás ellen. Ezen szer eltávolitja a lábizzadást s az ezáltal keletkező kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit, és ártalmatlan szernek van bebizonyulva. Egy doboz ára 50 krajczár.

Georgé Pate pektorale-ja, sok év óta elnyálkásodás, köhögés, rekedtség, hurut, mell- és tüdőbajok, gégebántalmak ellen legjobb és legkellemesebb segéd-szernek általánosan elismerve. 1 doboz ára 50 krajczár.

Tannochinin-hajkenőcs Pserhofer J.tól évek óta orvosok és laikusok által valamennyi hajnövesztő szer között a legjobbnak elismerve, 1 csinosan kiállitott nagy szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, Steudel tanártól való, vágott és szúrt sebek, mérges kelevények, a lábak régi, időszakonkint fakadó kelései, makacs mirigykelések, fájó pokolvar, sebes és gyulladásos mell, megfagyott tagok köszvény és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy tégely 50 krajczár.

Egyetemes tisztitó-só Bullrich A. W.-től. Kitünő háziszer megzavart emésztés minden következményei, u. m. fejfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhév, aranyér, dugulás, stb. ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Minden franczia különlegesség vagy raktáron tartatik, vagy kivánatra pontosan és legolcsóbban megszereztetik.

Legtöbb a fönnevezett különlegesség közül kapható **Budapesten, TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában is. 6182

Pagliano Ernő tanár
vértisztitó
szörpje
Nápolyban, 4 Galata San Marco, **Pagliano Ernő** tanár házában lesz elárusitva. A florenczi ház bezáratott, miután az egész üzlet Nápolyba lett áttéve.
Pagliano Ernő tanár az egyetlen, kivel nagybátyja **Pagliano Jeromos** tanár értékes fölfedezésének titkát közölte, a mint ezt, ha szükséges lenne, jogi erejü okirat-kkal is bebizonyithatja.
Jelenben **Pagliano Ernő** tanár az egyedüli készitője a valódi **Pagliano-szörpnek**; e nyilatkozat azért tétetik, hogy többé senki se legyen a számos hamisitó által rászedhető.
Szörp üvegecskében 1.40 lira dobozokban por gyanánt kivonva 1.40 lira. 6221

A Pain-Expeller horgonnyal!
nagyon jó háziszer.
A ki e kitünő szert csak egyszer, péld. köszvény, csúz, tagszaggatás, reumatikus fogfájás stb. ellen használta, szivesen ajánlja tovább. E körülmény nagyon jellemző a Pain-Expeller jóságára nézve, valamint csak is annak tulajdonitható, hogy e szer Magyarországon is *minden reklám nélkül oly nagyszerü elterjedésnek* örvend.
Kapható 40 és 70 krajczáros üvegekben: **Budapesten** a főraktárban Török J. urnál, **Aradon** Schäfer Antal, **Bártfán** Sokalszki József, **Bánátkomlóson** Tamássy A., **Eperjesen** Schmidt K., **Debreczenben** dr. Róthschnek E., **Kassán** Wandraschek K., **Kalocsán** Horváth K., **Pozsonyban** dr. Schopper V. és Heim V., **Szegeden** Barcsay S., **Szigetváron** Salamon Gyula, **Zólyomban** Stech L., **Zilahon** Weisz S., és Unger G. gyógyszerész uraknál és csaknem minden nagyobb város gyógyszertáraiban. 6767

A Franklin-Társulat
magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4. szám) megjelent *és minden* könyvárusnál kapható:
A nők hivatása.
Irta
BENICZKY IRMA.
Füzve 1 frt 20 kr

FUTRI KATA.
Helm Klementina
müve után magyaritotta
EMILIA.
Ára képes boritékba kötve 1 frt 20 kr.

ARCZBŐR. A szépség egyik fő feltétele a szép arczbőr. Még a legszebb alkotásu arcz is elbájolhat, ha annak bőre kifogástalan. A legszabályosabb szépség pedig csak akkor lesz kellően méltányolva, ha a bőr és annak szine nem nélkülözik a tisztaságot, fényt és fiatal üdeséget. Számtalan hölgy elveszti minden igényét a szépségre, ha arczbőre kifogásolható. Hogy ebát ez szép és életfrisseségü maradjon a késő aggkorig, használjuk a számos tekintély, s ezek között Pefluch tanár Londonban, Raspi tanár, dr. Jünger, dr. Raudnitz, stb. által ajánlt, 14 év óta százezerektől használt **Lengiel-féle nyir balzsamot.** Ezen kedvelt szépitősz r a káros kendőzés, szenvedélyek vagy egy b októknál fogva tönkre tett arczbőrt, sőt a himlő által szét roncsolt bőrszervezetet is teljesen helyreállitja. A fonnyadt sz raz bőrt ujra fölfrissiti és simává teszi, s annak kedves szinezetet kölcsönöz, s leginkább korosabb urak és hölgyek által figyelembe veendő Hogy **Dr. Lengiel nyir balzsamán** kivül nem létezik jobb és megbizhatóbb szer a bőr fentartása és szépitésére, mindazok elismerik, a kik kisérletet tettek vele. Egy korsóval frt 1 50 — Valódi minőségben kapható **Budapesten:** Török József gyógyszertárában, király-utcza 12. **Pozsonyban:** Pisztory Bódognál, Mihálykapu. **Temesvárott:** Tarczay Istvánnál. 6250

Cs. k. kizáról. szab. ujonnan javitott
RUGANYOS SÉRVKÖTŐK.

A legujabb találmány a Bogand, amerikai tudor után ujonnan javitott ruganyos sérvkötő Politzertől, ép ugy urak, valamint nők és gyermekek számára; rugók nélkül, tiszta **gummiból** művésileg szerkesztve, s azon czélja van, hogy még a legidültebb sérveket is a legrövidebb idő alatt egyformán helyzetbe hozza, és ép ugy nappal, s legfárasztóbb munka, vagy sok járkálás mellett, mint szintén éjjel alvásnál is használható, anélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatásában a legkevésbb is akadályozva lenne. Nagy haszonnal jár, ha éjjen át is a testen marad, miután ekkor kiválóan jó és kellemes nyomást eszközöl a szenvedő részekre.
Árak: egyszerü 6—7 frt; kettős 10—15 frt; gyermekeknek felével olcsóbban.
Nagy raktár angol és franczia aczel sérvkötőkből, suspensoriumokból, szőve, **gummiból,** valamint sarvasbőrből is. A szarvasbőr és gummi suspensoriumoknak az a czéljok, hogy a terjedést meggátolják. — Méhfecskendők, légpárnák, ágybetétek, honapszám-erszenyek, óvkészülékek, gummi harisnyák és minden gummiáru-czikkek. — Sérvkötőknél megjelölendő, ha jobb, vagy bal felőli vagy kettős legyen-e, ugy szintén a derék bősége is.
Megrendeléseket utánvét mellett póstafordultával eszközöl 6270
Pollitzer Mór császár. kir. kötelékkészitő, **Budapest, Deák-Ferencz utcza.**

Thedo tanár szakállhagymája,

legjobb és legbiztosabb szer a szakáll szép növésének eszközlésére.

Számtalanon vannak, még legmagasabb rangu férfiak között is, kik szép szakállukat csupán e szernek köszönhetik.
E szer a szakállt hihetetlen gyorsasággal növeszti, ugy hogy általa még 13 éves ifjak is a legrövidebb idő alatt teljesszakállhoz jutnak, miről a bizonyitványok ezrei is tanuskodnak.
Eder Ferencz gyógyszerész urnak Brünnben.
A nekem küldött **Thedo-féle szakállhagyma** kitünőnek bizonyult, mit köszönetem mellett ezennel tudomására adok.
Mistek, 1879. szept. 25-én. **Otpreda József.**
Fürst József urnak Prágában.
Szives köszönetemet a **szakállhagymáért**; nagyon jónak találtatott. Mindenkinek a legjobb lélekkel ajánlhatom.
Schwarzbach, 1875. febr. 25-én. **Hirt Károly** s. k. épitési vállalkozó.
Fürst József gyógyszerész urnak Prágában.
A szakállhagyma joggal mondható csodaszernek. Alig négyhet használat után örömmel látom régi óhajtásomat teljesedésbe menni. Kérem önt stb.
Teschen, 1879, május 23-án. **Gindra Wenczel,** órás.
Valódi minőségben Budapesten csak **Török József** ur gyógyszertárában, király utcza kapható; Pozsonyban **Pisztory Felixnél,** Mihálykapu; Temesváron **Tarczay Istvánnál.** Egy csomag ára 2 frt 10 kr. 6251

Egy 10 lóerejü 6309
gőz-cséplőgép,
teljesen felszerelve, jutányos feltételek mellett eladó. A gépek külön is megvehetők. Értekezés levél által e czimen:
MAGYAR VIKTOR Dunavecse.

Eredeti keleti
RÓZSATEJ,
Rusz Károly gyógyszerésztől,
a bőrre pillanatra, nem pedig hosszabb használat után oly gyöngéd, vakitóan fehér fiatalos friss szinezetet ád, mint a mely semmi egyéb szer által el nem érhető; a redőket eltávolitja, valamint minden egyéb sárga vagy barna bőrszint is, és egyforma jó hatással van minden testrészre. Ára 1 frt.
Dr. Landauer illatos hajbalzsama,
biztositott teljesen megbizható szer, hogy kétszeri használat után a haj kihullása teljesen megszüntetve legyen, annak növése elömozdittassék s a korpa tökéletesen kiirtva legyen. Ára 1 frt.
E különlegességek lelkiismeretesen megvannak vizsgálva, törvényesen védve, jótállás mellett teljesen ártalmatlanok.
Valódi minőségben szállitja a készitő:
Rusz Károly utódja (Czerny A. J.)
Bécs, I., Wallfischgasse 3.
Kitüntetve az 1880-ki bécsi, welsi és st.-pölteni kiállitásokon.
Raktárak a következő **gyógyszertárakban:** Török József, Sztupa György, Telkesy József, Budapesten, Rótschnek Debreczenben, Wandraschek Kassán, Hintz Kolozsvárott, Barcsay Károly Szegeden; továbbá Eliás illatszerésznél Aradon, s a legtöbb más jónevü gyógy- és illatszertárakban. További raktárak még állittatnak. Kimeritő (képes) tervezetek valamennyi különlegességemről kivánatra ingyen és bérmentve megküldetik.

Kilián Frigyes
m. k. egyet. könyvárusnál **Budapesten, váczi utcza** Drasche-féle házban megjelent:
A miveltség fejlődése Magyarországban.
Irta
KERÉKGYÁRTÓ ÁRPÁD
k. tud. egyet. tanár.
I. kötet.
889—1301.
8.-rét 560 lap. **Ára 4 frt.**

Dr. Niemeyer
egészségügyi tanácsos
respiratora
mell- és láz-betegeknek
minden nemben és korban.

Szabadékozva majdnem egész Európában. Kimeritően: Niemeyer «Ärztliche Sprechstunden» czimü munkájában. 6. kötet, 3. szám. Szállitja 30 márkáért, csomagolással, használati utasitással és gyógyjelentésekkel együtt 6282
L. Stackfleth Berlin N.
Lindower-Str. 15.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

ORVOSI SZEMLE.

Szaktudósok közreműködése mellett
szerkeszti
SCHWARTZER OTTÓ tr.
a budapesti m. elme- és ideg-gyógyintézet főorvosa.
I. évfolyam. 1881. Első füzet
Megjelenik évnegyedenkint egyszer.
Előfizetési ára: egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Egyes füzet ára 2 frt.

TARTALOM.
Különös kór- és gyógytan. Ifj. Purjesz Zsigm. tanár és Bókai Árpád tr. — *Gyermek-gyógyászat.* Wittmann Lázár m. tanár. — *Bőr- és bujakórtan.* Schwimmer Ernő tanár. — *Idegkórtan és villamgyógyászat.* Kétli Károly m. tanár — *Elmekór-gyógy- és törvényszéki lélektan.* Schwartzer Ottó tr. — *A központi idegrendszer bujakórtana.* Lechner Károly tr. — *Sebészet, orr- és gégetükrészet.* Navratil Imre tanár. — *Szülészet és nőgyógyászat.* Liebmann Mór m. tanár és Tauffer Vilmos m. tanár. — *Fülgyógyászat.* Böke Gyula tanár. — *Szemészet.* Imre József tr. — *Fogászat.* Turnovszky Jenő tr. — *Boncz- és fejlődéstan.* Mihálkovits Géza tanár. — *Szövettan.* Regéczy N. Imre tr. — *Élettan-orvosi phisika.* Klug Nándor tanár. — *Élet- és kórvegytan.* Liebermann Leo tanár. — *Kórbonczian.* Genersich Antal tanár. — *Általános kórtan.* Bókai Arpád tr. — *Törvényszéki Orvostan.* Belky János m. tanár. — *Ásványfürdő, vizgyógyászat és klimatologia.* Vaskovics János tr.

Csak a mi jeles, talál gyors alkalmazásra!

Nem több mint három év telt el azóta, hogy New-Yorkból Londonba jöttem, hogy uj szeremet Nagybrittaniában meghonositsam. Megérkezésem után megkezdtem üzletemet, csendben, feltünést nem keltő módon; eleinte csak egy félpincze-helyiséggel és egy kis irodával birván. Innen szállitók szeremből Anglia, Irland és Skóczia minden részébe apró minta-csomagokat alkalmat szolgáltatva, hogy azzal kisérletek tétessenek. Kivonatomat a közönség nagy tetszéssel fogadta, mire szolgáljon bizonyságul, hogy az első tizenkét hónap alatt különlegességemből 200,000 palaczkra kaptam megrendelést. E megrendelések közül sok olyan emberektől eredt, kik szeremet először használták, s miután annak értékéről meggyőződtek, ajánlták azt másoknak is. Ha nem igy lett volna, nem lettem volna képes üzletem folytatására.

A költség, melybe szeremnek valamennyi városban leendő meghonositása került, nagyobb volt, mint az eladás utáni nyereség; miután azonban szeremnek nagy hasznáról és értékéről meg valék győződve, biztam a közönségben, miszerint szeremet egymásnak ajánlva, költségemet ily módon megtéritendi. Bizalmam nem csalt meg, a mint a föntebbi szám is világosan bizonyitja, Felbátoritva ezen, kivonatom iránt tanusitott tetszés által, üzletemet kényelmesebb helyiségbe téve át, itt is, mint előbb, szeremnek jelessége, előre segitett. A második évben majdnem 600,000 palaczkra kaptam megrendelést. Levéltárczám napról napra nehezebb lőn a száz meg száz, mondhatnám ezernyi elismeréstől és hálairattól, melyek a «Shäker-kivonatom» (Seigei gyógy-szörpje) jóságáról szóltak. Ezen gyógyitó és megszüntető szer, májbajok, emészthetetlenség és gyomornehézség eseteiben — volt az, melyet Nagybrittaniában meghonositottam, s ott oly nagy bizalommal és általános tetszéssel találkozott. A legbehatóbb tanulmányok és meghatározások következtében meggyőződtem, miszerint a legtöbb betegség, melylyel korunkban az emberiség meglátogattatik, a gyomor és máj szabálytalan működéséből származik. Miután e bajok kezelésénél oly szerre találtam, melynek nagy értékéről Amerikában saját tapasztalásom után is meggyőződtem, elhatároztam Európába jöve «Shäker kivonatomnak» behozatalát itt megkisérteni. Különösen meg kell itt jegyeznem, hogy nem mint «kalandor» jövök Európába, miután Amerikában nagy üzlettel birva, szükségleteim elégségesen födözve valának. Üzletem a harmadik évben még kiterjedtebb lőn, s az elárusitás magában Angliában 900,000 palaczkra terjedt, a mi az első és második évben eladott mennyiséggel együtt 1.700,000 palaczk kerek számot tesz ki — három évi rövid idő alatt és hozzá még egy addig egészen ismeretlen szerből. Jelessége nélkül ez lehetetlen lett volna. Nagybrittaniában a «Shäker-kivonat» kezdettől fogva különösen ajánltatott az emésztési bajok, máj- gyomorbetegségek ellen, mindenfogva hiszem, hogy a nagy készség, melylyel a «Shäker-kivonat» fölkaroltatott s a tetemes fogyasztás legjobb tanuság annak jelessége iránt a nevezett betegségekben. Bátoritva a kapott kitünő bizonyitványok által, üzletemet különböző országokra kiterjesztettem, miről alább közelebbit közlendek.

Emésztési zavarok — melyek ellen a «Shäker-kivonat» a legjobb gyógyszer — nem remélt módon támadnak meg bennünket, mint a tolvaj az éj leple alatt.

A beteg fájdalmat érez mellében és oldalában, néha hátában is; tompa, áimos érzéssel bir; szája, különösen reggelenkint, rossz szagú; a fogak vastag nyák-formával vannak boritva, s a kilehelést a közel állókra nézve kellemetlenné teszi. Az étvágy gyönge, a gyomor valamely sulyos tárgy érzésével bir, és mégis közbe-közbe oly kivánságot érez, melyet semmiféle táplálék nem elégit ki. A szemek be vannak esve; kéz és láb hideg és ragadós tapintásuak, valóságban egy neme ez a hideg verejtéknek. A beteg folyvást fáradtnak érzi magát, s az álom nem ad neki enyhülést; kevés idő mulva ideges, ingerlékeny és sötét kedélyü lesz, telve komor sejtelmekkel. Feje szédül — egy nemét a forgatagnak érzi ha hirtelen fölkel; a belek megkeményednek, s a bőr időnkint száraz és forró lesz. Vére sürü és pangásban van; a szem fehére megsárgul. A táplálékot gyakran kihányja; összekötve néha a száj savanyu izével; némelyeknél pedig édessel. E tünetek gyakran szivdobogás által kisértetnek, ugy hogy a beteg azt hiszi, hogy szivbajban szenved. Látása meggyöngül, szemei előtt mintha köd léteznék. Nagy levertség és gyöngeség áll be. Nem sokára köhögés kinozza, mely eleinte száraz de néhány hó mulva zöldes kiköpéstől kisértetik. Mind ezen tünetek szükségszerüen nem ugyanegy időben léteznek, hanem fölváltva egyik a másik után és rendesen azok közül több egyszerre.

Tulajdonos **White A. J.**; nagybani eladó **Bécsben**: **Harna J.** okl. gyógyszerész, II., Rafaelgasse 10; **Budapesten**: **Török József**, gyógyszerész, király-utcza 12.

Raktárak Bécsben: a régi cs. k. tábori gyógyszertárban, I. *Stephanplatz*. Pleban X. Ferencz; gyógyszertár «az arany szarvashoz», I., *Kohlmarkt*, Twerdy V.; «angyal gyógyszertár», I., *Am Hof*, Haubner K.; gyógyszertár «a vörös rákhoz», I., *Am Hohem Markt*, Egger A.; «hattyú-gyógyszertár». I., *Am Schottenring*, Bibus B.; gyógyszertár «a szent Lipóthoz», I., *Plankengasse 6*, Neustein F.; «szerecsen-gyógyszertár», I., *Tuchlauben 27*, Weis J.; I., *Bräunerstrasse 5*, Frisz G. és R., füszerkereskedők; gyógyszertár «a szent krigittához», II., *Brigittaplatz*, dr. Ehrmann; «medve-gyógyszertár», II., *Taborstrasse*, Sobel M.; dr. Rosenberg Sándor, III., *Radetzkypaltz*; *Am Reuweg*, III., Mayer Antal gyógyszertára; gyógyszertár «a szent háromsághoz», IV., *Wiedener Haupstrasse 16*, dr. Schlosser gyógyszertár; V., *Wimmergasse 33*, Schneid M; VII., *Mariahilferstrasse 106*, Seewald özv. gyógyszert.; gyógyszertár «a kereszthez». VII., *Mariahilferstrasse 72*, Zavaros M.; gyógyszertár «az irgalmassághoz», VII., *Kaiserstrasse 90*, Herbabny Gyula; gyógyszertár «az rany elefánthoz». VII., *Stiftgasse*, Lipp Lajos; «szent Anna gyógyszertár», X., *Währingerstrasse*, Firbas K.; IX., *Porcelangasse, 5*, Ploy K. gyógyszertára.

A tartományokban a következő gyógytárakban: *Zágráb*: Finkh M. L.; Mitlbach S., «a megváltóhoz»; *Austerlitz*: Pzikryl A.; *Baden*: Schwartz G.; *Blz* (Gácsország): Grosz József; *Brünn*: Eder F., *Bozen*: Spretter H.; *Brüx*: Fleck Nándor, füszeráros; *Brody*: Liszka E.; *Cilli*: Kupferschmidt J.; *Német-Brod*: Kabelec V.; *D.-Földvár*: Pap József; *Eszék*: Gobetzky J.; *Gmunden*: Raymann A. *Grácz*: Gschihay X. F.; *Nagy-Becskerek*: Menczer L.; *Grünburg* (Felső-Ausztria): Müller József; *Gyöngyös*: Mersi Nándor; *Nagy-Szeben*: Teutsch Agoston. *Hódmező-Vásárhely*: Kiss Gyula; *Igló*: Inderka V.; *Innsbruck*: Winkler F.; *Kanczuga*: (Gácsország): Heger R.; *Károlyvár*: Findei G.; *Klagenfurt*: Binbacher P.; *Kolozsvár*: Birs J.; *Krakkó*: Tranczynski József; *Krems*: Kleewein S. E.; *Kuttenberg*: Slavik Pr.; *Laibach*: Trnkoczy Gyula; *Leitmeritz* (Csehorsz.): Labler K., «korona-gyógyszertár»; *Lemberg*: Mikolasch Péter; Krzyzanowski: Rucker Zsigmond; *Léva*: Bolemann Ede; *Liesing*: Husz A.; *Lincz*: Hoffstätter A. örökösei; Ruppert A.; *Meran*: Pan A.; *Milowka* (Gácsország): Quirini M.; *Miskolcz*: dr. Hercz M.; *M.-Budwitz*: Blodig K.; *Morva-Fehértemplom*: Kriegelstein J. *Nyitra*: Tombor Kornél. *Ujvidék*: Grossinger K. B.; *Neutitschein*: Neuszer Gyula; *Nussdorf*: (Bécs mellett); Botfy Kálmán. *Nyiregyháza*: Korányi Em.; *Sopron*: Rerkert A.; *Pancsova*: Graff V. H.; *Pilsen*: Kalser E.; *Prága*: Fürst József, am Poric; *Prerau*: Psota Ignácz «az arany sashoz»; *Pozsony*: Henrici Frigyes a «szent háromsághoz». Sóltz Rezső «a szent Mártonhoz». Tisztory Bódog «a vörös rákhoz»; *Presznitz*: Grieszt A.; *Reichenberg*: Erlich József; *Saaz*: Kraus V., füszeráros; *Sangerberg*: Ziegler József; *Salzburg*: dr. Sedlitzky, cs. k. udv. gyógyszert.; *Selmecz*: Sztankay Fr.; *Sternberg* (Morvaország): Ferkl A.; *Szeged*: Barcsay Károly, Kovács A.; *St.-Pölten*: Hassak Oszkár; *Troppau*: Plachky A.; *Temesvár*: Jálmer K. M., város, Hunyadi-utcza; Tarczay István «a segitő szüz anyához»; *Magyar-Hradisch*: Strunel József; *Villach*: Kumpf örökösei; *Vinkovce*: Alemann L.; *Varasd*: Hochsinger A. *Wels*: Richter K. *Bécs-Ujhely*: Koltscharsch F.; *Windischgarten*: Keller Em.; *Znaim*: Scherks E. 6279

HIRDETMÉNY.

A

„pesti hazai első takarékpénztár-egyesület“

évi rendes közgyülését

1881-ik évi február hó 26-án, délutáni 4 órakor

fogja megtartani Budapesten, saját helyiségében (egyetem-utcza 2. szám).

Tárgyai:

1. Igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentés az 1880. évi üzleteredményről.
2. A mérleg és tiszta jövedelem iránti határozathozatal.
3. Az alapszabályok némely szakaszának módositása.
4. Igazgatósági előterjesztés.

6315

Mely közgyülésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 15. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által szavazati jogát, kinek részvénye 1880. deczember 31 éig nevére iratott s a közgyülést megelőző nap déli 12 órájáig a társaság főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Kelt Budapesten, 1881. február 8-án.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

Az igazgatóság.

Fontos távol-, rövid és gyenge-látóknak!

A legjobb szemüveget szolgáltatja jótállás mellett

SOLOMONSON N. H. látszerész,

Budapest, váczi-utcza 12. szám. 5926

Legnagyobb választéka a párisi világkiállitáson kitüntetett szinházi és tábori látcsöveknek. (Operngucker és Feldperspectiv.)

Levélbeli megrendelések a láttávolság jelzésével pontosan eszközöltetnek.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

DEÁK FERENCZ.

ÉLETRAJZ.

Irta

FORSTER-ARNOLD FLORENCE.

Angolból forditotta

PULSZKY ÁGOST.

Ára füzve 1 forint 60 krajczár.

ILLEMTAN.

A társadalmi illemszabályok kézikönyve.

Mme. D'Alq és Ebhardt Ferencz

munkái után

irta

K.-BENICZKY IRMA.

Ára füzve 40 kr.

Kölni viz

EAU DE COLOGNE.

A legkitünőbb s az egyedüli valódi a feltaláló eredeti receptje nyomán destillált kölni viz 6183

Farina János Máriától Kölnben, a Rajna mellett.

JÜLICHS-PLATZ Nr. 4.

Több csász. kir. udvar szab. udvari szállitója. — Valamennyi világkiállitás jutalomérmének tulajdonosa.

Vételnél kivál képen arra kell ügyelni, hogy ezen valódi gyártmány minden palaczkja nem csupán csak Johann Mária Farina név legyen, hanem ezen toldalék is

JÜLICHS-PLATZ Nr. 4.

Kapható Budapesten Vértessy Sándor, Lueff M., Müller J. L. es a legtöbb illatszertárakban.

Találtatott 32 forint.

Mindazok által, kik egy 40 darabból álló teljes készletet 6 személyre megrendelnek, és pedig

6 db asztali kés, valódi angol aczélpengével	9.—	2.25
6 db asztali villa, tömör, egy darabból	5.80	1.45
6 db evőkanál	5.80	1.45
6 db kávéskanál	3.—	—.75
1 db levesmeritő	4.—	1.—
1 db tejmeritő	2.—	—.50
6 db késnyugtató ezüsthöz hasonló	6.—	1.50
6 db angol Viktoria-tálcza, finoman bonyolva	2.—	50.—
2 db szalon v. asztali tyertartó, legujabb alak	4.—	1.—

Minden a *legjelesebb, legfinomabb britannia-ezüstből és ára frt 41.70* helyett most csupán frt *9.70* csomagolással együtt.

Daczára a bécsi szédelgésen alapuló, hirdetések versenyének, gyártmányunk a legszilárdabb, legtartósabb és igy legczélszerübb

egyedül és csupán valódi britannia-ezüstnek lett ezerszeresen elismerve,

ami minden egyéb öndicsérettől fölment bennünket.

Szállitás minden irányban az összeg beküldése vagy utánvét mellett.

Sok évi t. megrendelőinkkel van szerencsénk tudatni, hogy röviddel ezelőtt még több száz darab valódi britannia-ezüst tárgyat kaptunk raktárba és bárhová kivánatra küld belőlük kimeritő árjegyzéket ingyen és bérmentve, az 6099

egyesült britannia-ezüst-áru gyári raktár

Budapest, városház-tér 9. V Haris-bazár 17. bolt.

Segitséget keresve, nem egy beteg nézegeti a hirlapokat kérdezve önmagától: a sok gyógyszer közül melyikbe bizhatik az ember? Ez vagy ama hirdetés nagysága által tünik fel; a beteg választ s a legtöbb esetben épen — a legroszabbat! A ki az ilyen csalódást s a hiába való pénzkiadást elkerülni akarja, annak tanácsoljuk, hogy Gorischek Károly cs. kir. egyetemi könyvárustól Bécsben (Istvantér 6.) hozassa meg magának a Betegbarát« czimü könyvecskét, mert abban a legjobbaknak bizonyult gyógyszerek tárgyilagosan és kimeritően vannak ismertetve, ugy hogy minden beteg teljes nyugalommal birálhat és a legjobbat választhatja magának. A fentebbi, már 450 kiadást ért könyvecske ingyen és bérmentve küldetik meg a megrendelőnek, tehát nem okoz több költséget, mint 2 krajczárt a levelezési lapért, mely magyar is lehet.

Mellékelve: Előfizetési felhivás „Rejtelmes édes“ czimü müre.

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest, egyetem-utcza 4. szám.)

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 » | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre ... 4 » | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 » | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

8-ik szám 1881. BUDAPEST, FEBRUÁR 20. XXVIII. évfolyam.

RÉVÉSZ IMRE.

(1826—1881.)

A MAGYAR tudományosság egyik legkiválóbb bajnokát vesztette el Révész Imrében, kiben a mellett a magyar protestáns egyháznak, jelesen a tiszántúli egyházkerületnek s a debreczeni reformált egyháznak legerősebb oszlopai egyike dőlt ki.

Félrevonulva a világtól, meghasonlva az ujabb kor áramlataival s a vezérférfiak egy részével, elégedetlenül a vezetéssel nagyban és kicsinyben, bezárkózva dolgozó szobája négy fala közé s papi kötelességei teljesitése, családja nyájaskodásai és tudós buvárlatok közt osztva meg magát egészen, már csak ritkán hallatta szavát, többnyire tiltakozólag, mint a távolról fenyegetve morajló mennydörgés, de ébresztőleg, megdöbbentőleg és buzditólag mint a Rákóczy-harang a debreczeni nagytemplom tornyában, mely esztendőnkint csak egyszer szólal meg, de akkor messze kihallik a puszta végetlen rónájára.

Révész Imre legfőbb és maradandó érdeme a protestáns egyháztörténelmi buvárlat terén keresendő; itt, mondhatni oly egyedül állt a maga nemében, mint évtizedeken át Toldy az irodalomtörténeti buvárlatban. S élete főfeladatául a magyar protestáns egyház történeteinek megirását tüzvén ki, a részletek buvárlatába vasszorgalmával, páratlan lelkiismeretességével és éles kritikájával annyira elmerült, hogy csak egyes pontok, főszereplő egyének, legfölebb egyes kisebb korszakok dolgait hozhatta tisztába s a munka felén kidőlve, az összeállitást és feldolgozást szerencsésb utódokra kelle hagynia.

Egyes részletek mindamellett, a buvárlati anyag teljes összehordása folytán, szépen kidomborulnak már alkotó kezei alatt. Dévai Biró Mátyás, egyik első magyar reformator életrajza és irodalmi müvei a magyar reformáczió kezdetére uj fényt vetnek, a Herczog-féle nagy német theologiai enczyklopaediában e mü nyomán ő vezette be a német tudós világba legalaposabban a magyar reformáczió kezdetének történetét. Erdősi János, másik reformátor élete, szintén egy uj szakaszát képezi a hazai prot. történelemnek; ugyszintén a wittenbergi főiskoláról, Sinairól, énekes könyvünkről, a debreczeni főiskoláról, zsinattartásunk multjáról, protestáns iskoláink autonomiájáról, Meliusról szóló terjedelmes dolgozatai és egyéb nagyfontossägu kisebb értekezései is, pl. Huszár Gál reformátorról (1862), stb.

Egyháztörténelmi munkáival párhuzamosan s egyenlő magasságban tartva tünik föl egyház*jogi* irodalmi müködése, különösen a magyar protestáns egyház szabadságainak, önkormányzatának s átalában közjogi helyzetének védelmében. A magyar prot. egyházalkotmány alapelveit önálló könyvben dolgozta ki 1859-ben s e müve valamint egyfelől védirat volt a Thun-féle pátens által megtámadott magyar protestáns egyház szabadsága mellett, másfelől alapul és kiinduló pontul szolgált azon alkotmányozó és kodifikáló munkálatoknak, melyek az utóbbi tiz év alatt foglalkoztatták a reformált egyházat s már az ez évben Debreczenben tartandó országos zsinaton eldöntésre jutnak, de a mit ő, az előharczos, már meg nem érhetett. Ez önálló müve mellett számos kisebb dolgozatban s föliratokban védte, mindig tudományos érvekkel, egyháza szabadságát; a prot. egyházalkotmányt a legkisebb részletekig kifejté, földerité, s ez által egyházi törvényhozásunkat is irányozá; a pátens-mozgalomkor az egész egyház hallgatott s ment szava után; máskor, a népiskolai törvény meghozatalakor, az országos kormánynyal szemben küzdött fáradhatlanul felekezete és egyháza érdekében. A tudományos folyóiratokban számos fontos dolgozatokat bocsátott közre, mindenütt alaposság, itészi elme, tiszta nemzetiesség, ősi zamatu nyelv, megragadó erő, sokszor cátói szigor, néhol brutusi keserv s aggó-

Gondy és Egey fényképe után.

RÉVÉSZ IMRE.